



Høgskulen på Vestlandet

ØMF190 Bacheloroppgave - Økonomi og administrasjon

ØMF190

Predefinert informasjon

Startdato:	30-04-2021 09:00	Termin:	2021 VÅR
Sluttdato:	14-05-2021 14:00	Vurderingsform:	Norsk 6-trinns skala (A-F)
Eksamensform:	Bacheloroppgave		
Flowkode:	203 ØMF190 1 MA1 2021 VÅR		
Intern sensor:	Torstein Dahle		

Deltaker

Navn:	Ainiray Andrianaiuravelona
Kandidatnr.:	205
HVL-id:	579651@hvl.no

Informasjon fra deltaker

Egenerklæring *: Ja
Jeg bekrefter at jeg har Ja
registrert
oppgavetittelen på
norsk og engelsk i
StudentWeb og vet at
denne vil stå på
vitnemålet mitt *:

Gruppe

Gruppenavn: Regnskap og skatt
Gruppenummer: 7
Andre medlemmer i gruppen: June Tam Bendiksen, Matthias Kjølbro, Mariann Aarberg Lyngstad

Jeg godkjenner avtalen om publisering av bacheloroppgaven min *

Ja

Er bacheloroppgaven skrevet som del av et større forskningsprosjekt ved HVL? *

Nei

Er bacheloroppgaven skrevet ved bedrift/virksomhet i næringsliv eller offentlig sektor? *

Nei



BACHELOROPPGAVE

Omleggingen av Havbruksfondet og innføring av produksjonsavgiften på laks, ørret og regnbueørret.

The amending of the aquaculture fund Havbruksfondet, and implementation of the production tax on farmed salmon, trout and rainbow trout.

Matthias Kjølbro

June Tam Bendiksen

Mariann Aarberg Lyngstad

Ainiray Andrianaivoravelona

Bachelor i økonomi og administrasjon

Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap/ Institutt for økonomi og administrasjon, campus

Bergen

Veileder: Torstein Dahle

14.05.2021

Jeg bekrefter at arbeidet er selvstendig utarbeidet, og at referanser/kildehenvisninger til alle kilder som er brukt i arbeidet er oppgitt, jf. Forskrift om studium og eksamen ved Høgskulen på Vestlandet, § 12-1.

Sammendrag

Norge er i dag verdens nest største eksportør av sjømat, og næringen regnes som en suksesshistorie for landet vårt. Havbruksnæringen opptrer imidlertid ikke uten ringvirkninger for lokalsamfunnet. I denne oppgaven forsøker vi å belyse omleggingen av skatte- og avgiftssystemet i havbruksnæringen. Vi undersøker også hvordan utbetalingene fra Havbruksfondet påvirker norske havbrukskommuner. Gjennom kvalitative datainnsamlingsmetoder har vi undersøkt effektene av innføringen og omleggingen av Havbruksfondet. Datagrunnlaget er supplementert med kvantitative data, hvor vi har sett på regnskapstall hos norske kommuner, og hvilke beløp de har mottatt fra Havbruksfondet i årene 2017-2020.

Det er et uttalt offentlig ønske å oppnå en bærekraftig vekst i havbruksnæringen fremover og for å oppnå dette er det viktig at kommunene er med på laget. Det har i lang tid vært en diskusjon rundt eksternaliteter knyttet til havbruksnæringen, og hvordan lokalsamfunn kan kompenseres for dette. Funn viser at innføringen og omleggingen av Havbruksfondet har stor betydning for utvalget vårt, og det har ført til at kommunenes innbyggere og politikere har blitt mer positivt innstilt til å legge til rette for oppdrett. Veien frem til innføringen av produksjonsavgiften har vært preget av mye diskusjon, og det har hersket uenighet om hvordan man skal begrunne skattleggingen av havbruksnæringen. Et sentralt standpunkt har vært at produksjonsavgiften ikke kan begrunnes med at det eksisterer en grunnrente i havbruk. Samtidig uttrykkes det bekymring for at det å ilegge næringen en særnorsk ekstraskatt kan føre til reduksjon av investeringer og i verste fall utflagging av næringen.

Vi har funnet at ordningen med Havbruksfondet har blitt opplevd som uforutsigbar for kommunene hva gjelder utbetalingenes størrelse. Den økonomiske betydningen har vært varierende for befolkningen vår. For enkelte kommuner har utbetalingene fra Havbruksfondet gitt betydelig økonomisk handlefrihet. Videre viser funnene våre at produksjonsavgiften oppfattes som et godt kompromiss som kan gjøre utbetalingene mer forutsigbare og slik bidra til bedre økonomisk planlegging i kommunene. Aktørene i studien vår virker å være positivt avventende til å se resultatet av innføringen. Utvalget fremstår særlig fornøyd med at produksjonsavgiften skal tilfalle kommunene og ikke staten.

Abstract

As of 2021, Norway is the world's second largest exporter of seafood. The aquaculture industry is considered a national success story. However, an industry like this does have wide economic and environmental impacts. Throughout this thesis our main task has been to try to shed some light on the amended tax system in the aquaculture industry. We also research how receiving funds from the aquaculture fund Havbruksfondet affects Norwegian municipalities hosting the aquaculture industry. Through qualitative methods of collecting data, we have researched the effects of the implementation and recent reorganisation of Havbruksfondet. This build-up of data is supplemented by quantitative data collected from Norwegian municipalities' financial figures, and the size of funds they have received from Havbruksfondet in year 2017-2020.

It is an expressed governmental goal to achieve sustainable growth within the aquaculture industry. To achieve this, it is vital that the municipalities take an active part in facilitating this growth. It has been, and still is, an ongoing discussion regarding side effects made by the industry and how to compensate local communities impacted by these. Our findings show that implementing and amending Havbruksfondet is of great importance for our sample of municipalities. The receiving of funds has made local inhabitants and politicians more positive-minded towards facilitating the aquaculture industry. The road towards introducing production tax on farmed salmon, trout and rainbow trout has been characterised by heavy discussion. There have been disagreements on how to justify taxation of the aquaculture industry. A key argument has been that the production tax cannot be explained by the existence of a resource rent within aquaculture. Concern has also been raised as to whether a Norwegian-only taxation can cause reductions of investments in the industry or, as a worst-case scenario, can cause the industry to move abroad.

Our findings also show that receiving funds from Havbruksfondet has been considered unpredictable when it comes to the size of the payments. The financial impact has varied throughout our population. For some of the municipalities the financial impact has been substantial.

Furthermore, our findings show that implementing a production tax is considered an acceptable compromise in making the payments from Havbruksfondet more predictable and help improve the financial planning within the municipalities. The parties in our study seem to have a positive attitude pending the results of the implementation. Our sample appear particularly pleased with the fact that the municipalities, and not the state of Norway, will gain from the production tax.

Forord

Denne bacheloroppgaven er utarbeidet som den avsluttende delen av vår bachelorgrad i økonomi og administrasjon, fordypning i regnskap og skatt. Utredningen er skrevet i vårsemesteret 2021 ved Høgskulen på Vestlandet, campus Bergen. Oppgaven er en studie av den norske havbruksnæringen, med fokus på oppdrettskommunene og Havbruksfondet.

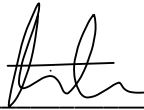
Det har vært svært engasjerende å skrive om et tema som berører og utgjør en så stor del av den norske historien. Gjennom prosjektet har vi hatt kontakter med ulike aktører som har gitt oss økt forståelse av hvordan et samfunn kan henge sammen. I tillegg har prosjektet bydd på utfordringer som restriksjoner og tiltak i forbindelse med korona-situasjonen, som har krevd kreative løsninger og tilpasninger. Vi har også vært utfordret av avgrensning på et stort prosjektområde, og forståelse av et for øvrig innviklet system. Som et resultat av dette arbeidet, sitter vi igjen med nye erfaringer innen forskning, intervju, skriving, samarbeid og planlegging.

Vi vil rette en stor takk til vår veileder Torstein Dahle for innspill til utarbeidelsen av oppgaven, bistand og ikke minst diskusjoner som har stimulert til interesse for temaet. Vi vil i tillegg takke Blom Fiskeoppdrett AS, som i en travel hverdag har tatt seg tid til å veilede oss inn på riktig tema for oppgaven. Foruten dem hadde vi aldri funnet den retningen på oppgaven som vi har i dag. Til slutt vil vi rette en takk til våre intervjuobjekter Anna Ljunggren, Aina Valland, Henrik Wiedswang Horjen, Karin Thauland, Kåre Martin Kleppe, Lars Fjeldstad og Ragnhild Bjerkvik, som har bidratt til viktige funn og innspill i forskningen.

Bergen, mai 2021




Matthias Kjølbro



Ainiray Andrianaivoravelona



June Tam Bendiksen



Mariann Aarberg Lyngstad

Innhold

1.0 INNLEDNING	1
1.1 Bakgrunn for valg av problemstilling	1
1.2 Avgrensning.....	2
2.0 TEORI	3
2.1 Samfunnsøkonomisk skatteteori.....	3
2.2 Skattereformen av 1992	4
2.3 Økonomisk grunnlag for kommunene i Norge	5
2.3.1 Distriktpolitikk.....	5
2.3.2 Det kommunale inntektssystemet.....	6
2.3.3 KOSTRA	7
2.4 Havbruksnæringen	8
2.4.1 Struktur i norsk havbruksnæring	8
2.4.2 Konkurransesituasjon.....	10
2.4.3 Innovasjon og teknologisk utvikling.....	11
2.4.4 Beskatning av havbruksnæringen	11
2.5 Akvakulturtillatelser.....	13
2.5.1 Historie	13
2.5.2 Regulering	15
2.6 Grunnrente.....	17
2.6.1 Historie	17
2.6.2 Grunnrentediskusjonen	18
2.7 Havbruksfondet	21
2.7.1 Historie	21
2.7.2 Opprettelsen av fondet	22
2.8 Omlegging av Havbruksfondet	23
2.8.1 Innledende forslag til vedtak	23
2.8.2 NOU 2019:18 <i>Skattlegging av havbruksvirksomhet</i>	25
2.8.3 Høringssvar til NOU 2019:18 <i>Skattlegging av havbruksvirksomhet</i>	27

2.8.4 Omlegging av Havbruksfondet blir vedtatt	28
2.8.5 Implementering av produksjonsavgiften og dagens utforming	29
3.0 METODE.....	31
3.1 Valg av metode.....	31
3.2 Utvalg/populasjon.....	32
3.3 Informanter	33
3.3.1 Interesseorganisasjoner.....	33
3.3.2 Kommunerepresentanter	34
3.4 Datainnsamling	35
3.4.1 Gjennomgang av intervju.....	35
3.4.2 Dokumenter	36
3.4.3 Sentrale offentlige dokumenter	37
3.5 Reliabilitet og validitet	39
3.5.1 Reliabilitet	39
3.5.2 Validitet	40
3.6 Forskningsetikk	41
3.7 Svakheter ved forskningsopplegg	41
3.7.1 Intervju	41
3.7.2 Generalisering.....	42
3.7.3 Kapasitetsbegrensning	43
3.7.4 Avgrensning.....	43
3.7.5 Feilkilder	44
3.7.6 Utvalg.....	44
4.0 FUNN	45
4.1 Beskrivelse av kvalitative funn	45
4.1.1 Betydningen Havbruksfondet har for kommunenes økonomi og planlegging.....	45
4.1.2 Om disponering av tildelinger	46
4.1.3 Sysselsetting og bosetting	46
4.1.4 Konkrete planer for oppdrett i kommunene	47
4.1.5 Utdelinger fra Havbruksfondet som insentiv for tilrettelegging for havbruksnæringen	48
4.1.6 Syn på omleggingen av havbruksbeskatningen og innføring av produksjonsavgift.....	50
4.1.7 Havbruksfondets utforming og dagens fordelingsnøkkel.....	52

4.1.8 Forutsigbarhet og stabilitet.....	53
4.2 Beskrivelse av kvantitative funn	54
5.0 DRØFTING.....	59
5.1 Betydningen Havbruksfondet har for kommunenes økonomi og planlegging	59
5.2 Om forutsigbarhet og tillit til fremtidige utbetalinger	63
5.3 Utdelingene fra Havbruksfondet som insentiv for tilrettelegging for havbruksnæringen.....	65
5.4 Sysselsetting og bosetting	66
5.5 Syn på omlegging av Havbruksfondet.....	68
6.0 AVSLUTNING.....	69
6.1 Konklusjon	70
6.2 Forslag til videre forskning.....	71
KILDELISTE	73
VEDLEGG.....	79

Figurliste

Figur 1 – Gjennomsnittlig fondsandel driftsinntekt - populasjon	60
Figur 2 – Brutto driftsinntekt + utbetalinger fra fond	60
Figur 3 – Gjennomsnittlig fondsandel resultat.....	60
Figur 4 – Fondsandel netto driftsresultat.....	60
Figur 5 - Netto driftsresultat i prosent	61
Figur 6 – Gjennomsnittlig netto driftsresultat - populasjonen	61
Figur 7 – Utbetalinger til kommuner og fylkeskommuner - Havbruksfondet.....	62
Figur 8 – Alle norske kommersielle lokaliteter.....	67
Figur 9 – Alle norske lokaliteter	67

Tabelliste

Tabell 1 – Brutto driftsinntekter + utbetaling fra fond	55
Tabell 2 - Kommuner som mottok tildelinger	55
Tabell 3 – Brutto driftsinntekter + utbetaling fra fond + netto driftsresultat (gjennomsnitt). 55	
Tabell 4 – Resultat i prosent.....	56
Tabell 5 – Brutto driftsinntekter + utbetalinger fond + fondsandel driftsinntekt (gjennomsnitt).....	56
Tabell 6 – Netto driftsresultat + utbetaling fond + fondsandel driftsresultat	57
Tabell 7 – Gjennomsnittstall for perioden under ett	57
Tabell 8 – Nøkkeltall utvalget	58

1.0 Innledning

1.1 Bakgrunn for valg av problemstilling

Gjennom diskusjoner ble det avklart i vår gruppe av bachelorstudenter at vi ønsket å skrive om noe som vi ville finne spennende å lære om. Vi skulle jobbe med bacheloroppgaven over lengre tid og det var viktig å finne et tema som kunne holde motivasjonen og interessen oppe. Det ble også oppnådd enighet om at feltet som vi fant mest interessant var skatte- og avgiftsfeltet. Flere avgifter ble diskutert; sukkeravgift, importavgift på netthandel i utenlandske nettbutikker og avgiftsfritak på elbiler. I tillegg ble det diskutert å analysere flere emner opp mot situasjonen med Covid-19. Vi fant imidlertid at det kunne være fornuftig å skrive om et tema som vi enkelt kunne finne representanter for lokalt. Vestlandet har en variert samling av ulike bedriftstyper, der både industri, bank- og handelsnæring er sterkt representert. Studentene ved HVL har et ganske unikt utvalg av selskaper de kan kontakte for å få innsikt i og praktisk lærdom om lokalt næringsliv. Valget falt til slutt på havbruksnæringen. Vi tok oss tid til å lese om næringen, og både diskuterte og forkastet flere undertema innenfor emnet. Vi ble underveis oppmerksomme på en ny avgift som skulle innføres i 2021: produksjonsavgift på laks, ørret og regnbueørret. Dette vekket vår interesse og vi ønsket å undersøke innføringen av avgiften. Vi uformet videre en problemstilling vi mente var god. Men under et innledende intervju ledet samtalen underveis til en forståelse av at denne problemstillingen ikke kunne undersøkes da konklusjonen allerede var klar. Vi måtte ta nye grep og vår problemstilling ble som følger:

Hvordan oppleves omleggingen av Havbruksfondet hos kommuner som mottar tildelinger fra fondet, og hvilken betydning har disse tildelingene for kommunenes økonomi og planlegging?

Under den innledende samtalen ble det kartlagt at fokuset fra de ulike aktørene kun delvis var viet til selve avgiften. Diskusjonen rundt hvem inntektene fra avgiften skulle tilfalle, samt konsekvensene av omleggingen av Havbruksfondet var imidlertid viet mye større fokus. Med bakgrunn i dette ønsket vi å undersøke hvilken betydning Havbruksfondet har for de kommuner som mottar tildelinger herfra. Her ønsket vi både å undersøke den økonomiske betydningen, og hvordan innretningen av fondet påvirket kommuners planlegging og budsjettering. Videre ønsket vi å kartlegge hvordan kommunene opplevde omleggingen og hvilke tanker de hadde gjort seg om de eventuelle virkninger omleggingen medførte for deres kommune.

1.2 Avgrensning

Havbruksnæringen er et vidt tema med mange interessante retninger. Næringen kan omfatte alt fra matfiskens verdikjede, tilvirkningsprosessen av matfisk, sjømat og fiskeoppdrett på land, til politikk, beskatning, internasjonalisering, marked, skip, distribusjon, transport med mer. Ettersom havbruksnæringen omfavner så store deler av samfunnet, vil denne utredningen avgrense det som menes med havbruksnæringen til kommersielt oppdrett av matfisk i Norge, både kystnært og offshore. Innføringen av det såkalte trafikkløssystemet er et eksempel på en retning som kunne ha vært svært relevant for vår problemstilling. Likevel er dette utelatt med hensyn til oppgavens kapasitetsbegrensning. Diskusjonen om grunnrente, fordelingsnøkkel og utformingen av produksjonsavgiften er også viktige retninger innenfor dette temaet. Oppgaven har tatt for seg de elementære aspektene i grunnrentediskusjonen, diskusjon om fordelingsnøkkel og utformingen av produksjonsavgiften, men er likevel begrenset til en viss utstrekning med hensyn til oppgavens kvantitetsmessige krav.

Havbruksfondet er et sentralt tema i oppgaven. Både teorien og det historiske forløpet bak opprettelsen og utformingen av Havbruksfondet er svært detaljert og omfattende. Denne utredningen er avgrenset til de grunnleggende elementene ved opprettelsen og utformingen av fondet. Det er dermed utelatt enkelte momenter som prissetting av konsesjoner, auksjoner, miljømessige aspekt med mer. I henhold til problemstillingen skal oppgaven blant annet undersøke hvordan tildelingene fra Havbruksfondet oppleves. Selv om fondets utbetalinger tildeles både kommuner, fylkeskommuner og staten, vil denne oppgaven fokusere utelukkende på de kommunene som mottar tildelingene.

Gjennom oppgaven brukes kommuners gjennomsnittlig netto driftsresultat som et mål for lønnsomhet. Et representativt beløp på denne størrelsen krever omfattende beregninger som ville ha tatt oss inn på et helt nytt tema. Vi har derfor valgt å bruke netto driftsresultat slik som det fremgår i regnskapet, ukorrigert for avsetninger til fond, premieavvik og andre faktorer som kan påvirke denne størrelsen.

Med hensyn til begrenset tid og ressurser, er forskningen empirisk avgrenset. I kvalitativ undersøkelse er populasjonen dermed representert av et utvalg på seks informanter. Dette er klart ikke et tilstrekkelig omfang for å kunne generalisere, men likevel anser vi utvalget som adekvat for å kunne belyse problemstillingen.

2.0 Teori

Vi vil nå gjøre rede for teorien som legger grunnlaget for denne forskningsoppgaven. Her vil vi først kort presentere skattesystemet i Norge og deler av det økonomiske grunnlaget for kommunene. Videre beveger vi oss inn på havbruksnæringen, herunder begynnelsen på havbruksnæringens historie i Norge, hvordan næringen er strukturert, konkurransesituasjon, utfordringer i næringen og hvordan havbruksnæringen er beskattet. I senere kapitler tar vi for oss forløpet og historien bak akvakulturtillatelse, og en redegjørelse av en langvarig og fortsatt pågående diskusjon om det eksisterer en grunnrente i havbruk. Til slutt vil vi gjøre rede for innføringen og omleggingen av Havbruksfondet.

2.1 Samfunnsøkonomisk skatteteori

Norge har et høyt nivå av offentlig finansierte goder. Dette er ikke noe som oppstår av seg selv, og medfører at det er nødvendig med et skattenivå som kan opprettholde det høye velferdsnivået. Skattesystemets viktigste oppgave er å finansiere velferdsgoder og tjenester til samfunnets borgere (NOU 2019:18, s. 209). Som en del av det norske samfunn betaler vi i dag inn til et stort spleiselag, noen betaler mindre og noen betaler mer. Disse pengene blir forvaltet av det offentlige gjennom staten, kommunene og fylkeskommunene, som skal løse fellesoppgaver i samfunnet (Fallan et al., 2019, s. 19).

Et skattesystem har flere roller enn å skaffe inntekter til det offentlige, og innhenting av disse inntektene bør i minst mulig grad påvirke effektiviteten i bruk av samfunnets ressurser. Det finnes ulike typer beskatning som kan klassifiseres etter skattenes formål. Fiskale skatter har som formål å skaffe inntekter til det offentlige. Merverdiavgift er et eksempel på en fiskal avgift, som kreves inn av staten gjennom avgift på salg av varer og tjenester. Videre har skatter også andre funksjoner i form av korrektive og utjevningsskatter. Formålet med disse er henholdsvis å regulere markedsvikt og atferd, og å bidra til en jevnere inntektsfordeling i samfunnet.

[Et optimalt skattesystem](#)

Sett fra et samfunnsøkonomisk perspektiv, gitt at det offentlige har et behov for skatteinntekter, er et skattesystem optimalt når systemet fører til en samfunnsøkonomisk effektiv ressursbruk og en rettferdig fordeling. Samfunnsøkonomisk effektiv ressursbruk, også kalt Pareto-optimalitet, er når

det ikke er mulig å gjøre det bedre for noen uten å gjøre det verre for noen andre (Stiglitz & Rosengard, 2015, s. 608).

Videre kan man klassifisere ulike skatter innenfor det samfunnsøkonomiske perspektivet. Her skiller klassifiseringen mellom rundsum, også kalt «lump sum» eller nøytral, og vridende skatter. De to typene er henholdsvis skatter man *ikke kan* vri seg unna gjennom økonomisk tilpasning, og skatter aktørene *kan* påvirke gjennom økonomisk tilpasning.

De fleste skatter styrer både privatpersoner og bedrifters atferd. Når vi tilpasser oss slik at vi unngår å bli beskattet eller for å oppnå skattefordeler, virker skatter og avgifter vridende på oss. Designet til et optimalt skattesystem bør være en prioritering av bruk av skatter. Denne prioriteringen er også kjent som rekkefølgeprinsippet. Øverst prioriteres bruk av korrektive skatter, også kjent som Pigou-skatter (Stiglitz & Rosengard, 2015, s. 139). Dette er skatter som skal korrigere for negative eksternaliteter. Negative eksternaliteter er utilsiktede negative eksterne kostnader fra aktørers handlinger, som aktørene ikke må betale for. Miljøforurensning er et eksempel på slike kostnader, og et ønske er derfor å internalisere denne kostnaden for samfunnet gjennom korrektiv beskatning. Videre prioriteres bruk av nøytrale, ikke-vridende skatter, og til slutt bruk av vridende skatter. Bruk av vridende skatter er derimot ikke ønskelig i stort omfang, dette for å forhindre et større samfunnsøkonomisk effektivitetstap (Stiglitz & Rosengard, 2015, Kapittel 20).

2.2 Skattereformen av 1992

Skattereformen av 1992 regnes som et viktig skifte i nyere norsk skattheorie. Målet med reformen var å trekke systemet i en retning med bredere skattegrunnlag og lavere satser. Sentrale mål i reformen var å forenkle skattesystemet, mer rettferdig fordeling av skattebyrden og mer likebehandling mellom ulike skattytere. Tiden før reformen av 1992 kjennetegnes ved høye formelle skattesatser kombinert med omfattende fradragordninger. For en del skattytere kunne det derfor være store forskjeller mellom skattesatsene og den faktiske reelle beskatningen (NOU 2003: 9, s. 57). Systemet før 1992 førte til en del forskjellsbehandling av investeringer. Mange investeringer inneholdt elementer av skatteplanlegging, hvor bedriftene prioriterte investeringer annerledes enn om skattesystemet hadde vært mer nøytralt (NOU 2003: 9, s. 57). Investering i realkapital var generelt mer favorisert i skattesystemet enn finansinvesteringer, men det var også stor variasjon i behandlingen av realinvesteringer (NOU 2003: 9, s. 58).

En viktig endring som ble innført med reformen, var innføringen av to ulike skattegrunnlag. Disse grunnlagene kjenner vi i dag som alminnelig inntekt og personinntekt (NOU 2003: 9, s. 58). Før reformen måtte ofte personlige skattytere svare ulike skatter på flere ulike grunnlag (NOU 2003: 9, s. 59). Før 1992 syntes formålet med inntektsbeskatning av bedrifter å være preget av svevende mål som ikke kunne innfris. Regler på overskuddsbeskatning skulle blant annet bidra til distriktsutbygging, miljøinvesteringer og næringspolitiske mål. Men systemet syntes ofte å kun virke mot sin hensikt. Omfattende fradragsordninger førte til større skjevhet i inntektsfordelingen, og de som tjente mest, og satt med mest kunnskap, var gjerne de med størst insentiv til å foreta skatteplanlegging (NOU 2003: 9, s. 58).

Skattepolitikken ser ut til å ha blitt mer stabil etter gjennomføringen av reformen (NOU 2003: 9, s. 16). Et viktig politisk valg ved reformen var å i større grad konkretisere enkelte mål i skattesystemet. Målet for overskuddsbeskatning av bedrifter fokuserte nå på å skaffe inntekter til det offentlige og unngå vridninger. Hovedprinsippene som reformen bygget på var nøytralitet, symmetri, kontinuitet, samordning, lave skattesatser og brede skattegrunnlag (NOU 2003: 9, s. 59). Andre svært viktige hensyn ved skattesystemets utforming er skatteevneprinsippet, hvor det hensyntas den enkeltes evne til å betale skatt, og fordelingshensynet, der man ønsker å redusere inntektsforskjellene etter skatt (NOU 2003: 9, s. 59).

2.3 Økonomisk grunnlag for kommunene i Norge

2.3.1 Distriktpolitikk

Regional- og distriktpolitikken i Norge har spilt en sentral rolle i over 50 år. Etableringen av Distriktenes Utbyggingsfond i 1971 markerer et startskudd for regionalpolitikken. Infrastruktur stod sentralt, og utover 70-tallet ble det gjennomført en rekke beslutninger som skulle utvikle distriktene. En regionalt differensiert investeringsavgift og en differensiert arbeidsgiveravgift så dagens lys for første gang i henholdsvis 1971 og 1975 (Meld. St. 5 (2019-2020), s. 24).

Distriktpolitikken retter seg særlig mot de områdene som er preget av store avstander og spredt bosetting. Stortinget vedtar mål for, og bevilger utviklingsmidler til, regional- og distriktpolitikken i statsbudsjettet, hvor Kommunal- og moderniseringsdepartementet har ansvar for oppfølging av disse.

Regjeringen la i 2019 frem Meld. St. 5 *Levende lokalsamfunn for fremtiden – Distriktsmeldingen*. Her fremkommer det at mange næringer i distriktene går godt, og dette, sammen med et levende lokalsamfunn, skaper gode konkurransefortrinn for Norge som nasjon. Et godt samfunn bygges nedenfra, og «distriktpolitikken må bidra til å skape nye jobber, binde by og land sammen og gi bedre velferd der folk bor» (Meld. St. 5 (2019-2020), s. 22). Det fremkommer videre i meldingen at kommunereformen må fortsette, og dette er blant annet begrunnet i at det fortsatt er for mange små kommuner som mangler ressurser til å gi innbyggerne tjenestene de har krav på (Meld. St. 5 (2019-2020), s. 22). I 2014 startet den nye kommunereformen der blant annet kommuner ble sammenslått. Før reformen var Norge inndelt i 428 kommuner. 1. januar 2020 ble 119 kommuner sammenslått til 47 nye, og de nå 356 større og sterkere kommunene skal tilby bedre velferdstjenester, styrke næringsutvikling og lokalt styre (Regjeringen, 2020).

Den differensierte arbeidsgiveravgiften blir regnet som et av de viktigste distriktpolitiske virkemidlene. Virksomheter lokalisert i områder med svært lav befolkningstetthet, betaler en lavere arbeidsgiveravgift. Dette skal forhindre eller redusere en nedgang i folketallet i disse områdene (Meld. St. 5 (2019-2020), s. 62). Om en kommune skal inkluderes i ordningen, må det aktuelle området ha:

- en lavere befolkningstetthet enn åtte innbyggere per kvadratkilometer og
- svak eller negativ befolkningsvekst.

Avgiftslettelsen tilfaller ikke i sin helhet bedriften, men overføres i noen grad over til arbeidstakerne i form av høyere lønn. På denne måten fungerer ordningen som en direkte bosettingsstøtte, da det gir arbeidstakere høyere livsinntekt ved å bo og arbeide i distriktet (Moderniseringsdepartementet, 2021). I 2019 ble denne avgiftslettelsen anslått å utgjøre omtrent 16,1 milliarder kroner (Moderniseringsdepartementet, 2019b, s. 61). For 2021 varierer satsene for arbeidsgiveravgift fra 0 prosent til 14,1 prosent (Vedtak om avgifter mv. til folketrygden, 2021, 2020, § 3).

2.3.2 Det kommunale inntektssystemet

Inntektssystemet for kommuner og fylkeskommuner ble innført i 1986 etter en lang prosess som begynte i 1946 ved oppnevning av Skatteutjammingskomitéen. Komitéens mandat var å vurdere fordelingen av skatteinntekter og offentlige utgifter mellom stat og kommune. Denne komitéens prinsipper bygget på at det forvaltningsorganet, herunder stat eller kommune, som har det praktiske ansvaret for å gjennomføre oppgaver, ikke nødvendigvis bør ha det økonomiske ansvaret. Etter ønske fra Stortinget ble det nedsatt en Funksjonsfordelingskomité i 1965 som skulle arbeide med

fordeling av funksjoner og utgifter mellom forvaltningsnivåene. Denne komitéens prinsipper skilte seg helt fra Skatteutjamningskomitéens synspunkter, hvor Funksjonsfordelingskomitéens hovedprinsipp bygget på at instansen som har ansvaret for den praktiske gjennomførelsen, og som dermed rår over utgiftene, også bør ha et vesentlig økonomisk ansvar. Dette synet presenterte et finansielt ansvarsprinsipp, som en hovedkomité for reformer i lokalforvaltningen videreførte i arbeidet frem mot et inntektssystem som ble vedtatt i 1986 (NOU 1996: 1, s. 72).

Slik inntektssystemet ble vedtatt i 1986, skulle systemet ivareta både inntekts- og utgiftsutjevning. Av NOU 1996:1 *Et enklere og mer rettferdig inntektssystem for kommuner og fylkeskommuner* sine beskrivelser heter det at «med inntektsutjevning mener en utjevning av forskjeller i gjennomsnittlig skatteinntekter pr. innbygger» og «med utgiftsutjevning menes utjevning av de ufrivillige kostnadsforskjeller som er forbundet med å gi et likeverdig tjenestetilbud i ulike deler av landet». Ot.prp nr. 48 (1984-85) *Om endringer i lover vedrørende inntektssystemet for kommuner og fylkeskommuner* foreslo også en rekke tilskudd til kommunene, blant annet til undervisning, helsetjenester og kulturformål (NOU 1996: 1, s. 75).

Den dag i dag er formålet til inntektssystemet å kunne bidra til et likeverdig kommunalt og fylkeskommunalt tjenestetilbud til innbyggerne i hele landet. Inntektssystemet skal kompensere for ufrivillige kostnadsforskjeller. Disse forskjellene skyldes eksempelvis at Norge har relativt store geografiske forskjeller, forskjeller i levekår, reiseavstander, noen kommuner har flere barn i skolealder og noen kommuner har flere eldre innbyggere. Varierende skatteinntekter mellom kommunene er også en kilde til ulikt utgangspunkt for et likeverdig tjenestetilbud.

Kommunene og fylkeskommunene mottar frie inntekter gjennom inntektssystemet. Disse består av rammetilskudd og skatteinntekter. Frie inntekter kan disponeres fritt uten føringer fra staten (Moderniseringsdepartementet, 2019a). De frie inntektene utgjør rundt 70 prosent av de samlede inntektene for kommunesektoren (Moderniseringsdepartementet, 2020). For 2021 har regjeringen foreslått en vekst i frie inntekter til kommunene på 1,6 milliarder og til fylkeskommunene foreslått en vekst i frie inntekter på 0,4 milliarder (Prop. 1 LS (2020–2021), s. 12).

2.3.3 KOSTRA

KOSTRA (KOMmune-STat-RApportering) er et informasjonssystem som gir informasjon om kommuner og fylkeskommuners virksomhet. Her samles det informasjon om tjenester, bruk av ressurser og egenskaper ved befolkningen i kommuner og fylkeskommuner. Informasjonen skal bidra til et bedre grunnlag for analyse og styring, og å vurdere om de nasjonale målene oppnås.

Informasjonen er offentlig for både enkeltpersoner og medier. Rapporteringen har vært obligatorisk for kommunene og fylkeskommunene siden 2001. Et av målene ved KOSTRA var å forenkle rapporteringen til staten, og i dag skjer all rapportering elektronisk til Statistisk Sentralbyrå (SSB). Informasjonen skal bidra til mer transparens og åpenhet, og å gi muligheter for forbedringer i tjenestetilbudet (Regionaldepartementet, 2019).

2.4 Havbruksnæringen

I 1959 ble de første flytekassene for ørret og laks lagt ut i sjøen. Størrelsen var på den tiden fem ganger fem meter, og de hadde som funksjon å holde fisken stående i sjøen. Disse flytekassene skulle senere bli forløperen til dagens merder, som i dag er en viktig del av oppdrettsnæringen. I løpet av de neste tiårene skulle Norge få en enorm vekst innen fisk og oppdrett. Kombinasjonen av rikelig friskt sjøvann, og delvis beskyttelse mellom holmer og skjær, har gitt Norge et enormt konkurransefortrinn (Norsk Industri, 2017, s. 21; LeroySeafood, 2018).

2.4.1 Struktur i norsk havbruksnæring

I Norge produseres det enorme mengder fisk hvert år, hvilket gir rom for mange ulike måter å organisere verdikjeden for produksjon og distribusjon på. Vi vil imidlertid peke på de viktigste aktørene i næringen gjennom en forenklet verdikjede. Det første leddet i verdikjeden i oppdrettsnæringen er befruktning av egg i settefiskanlegg på land. Etter hvert som eggene klekkes, fisken vokser, og er klar til å spise fôr, kan den settes ut i merder i sjøen. Moderne oppdrettsanlegg har i dag merder som kan inneholde flere millioner fisk (Tveterås et al., 2019, s. 36). I 2018 var det om lag 150 oppdrettsselskaper langs kysten fordelt på 160 kommuner. De ledende aktørene i næringen var Mowi ASA, Salmar ASA og Lerøy SeaFood Group ASA (Tveterås et al., 2019, s. 23). Når fisken er rundt 2,5 år, skal den transporteres videre til slakteri hvor den sløyes og legges på is. Det finnes om lag 50 slakterier i landet, hvorav 90 prosent av disse er majoritetseid av oppdrettere. De største slakteriene i 2017 var Salmar Processing AS (i dag Salmar AS), Lerøy Aurora AS og Marine Harvest avd. Eggesbønes (i dag en del av Mowi ASA) (Tveterås et al., 2019, s. 44).

Den slaktede fisken transporteres deretter for videreforedling. De siste årene har andelen av slaktet fisk som går videre til foredling, ligget stabilt på rundt 20 prosent. Trenden i denne bransjen er at oppdrettere helintegrerer foredlingsaktivitetene (Tveterås et al., 2019, s. 43). Mowi ASA er den største aktøren innen fiskeforedling, og stod i 2018 for 21 prosent av det totale slaktede volumet av laks og ørret i Norge (Tveterås et al., 2019, s. 41). Videre i verdikjeden vil fisken transporteres til

bearbeiding og distribusjon til fiskehandlere, grossister eller butikkjeder. Dette skjer i spesialfartøy for transport av levende fisk, kjent som brønnbåter. Bransjen for brønnbåter er preget av relativ enkel etablering, og består dermed av mange uavhengige aktører. I 2017 var det 20 brønnbåtselskaper, hvorav Sølvtrans AS, Rostein AS og Norsk Fisketransport AS var markedslederne (Tveterås et al., 2019, s. 45). Verdikjeden forsyntes i tillegg av teknologileverandører innen teknologi for bearbeiding av sjømat, havbruksteknologi, verft, kunnskapsbaserte tjenester med mer (Tveterås et al., 2020, s. 49). En annen sentral leverandør i kjeden er fiskefôrprodusenter. Gjennom historien har BioMar Group AS, Skretting AS og EWOS Group AS vært ledende aktører innen fôrleveranse i oppdrettsnæringen. Mowi ASA ble imidlertid selvforsynt med egenprodusert fôr gjennom etablering av Marine Harvest Fish Feed AS i 2017. Dette førte til en betraktelig tøffere konkurranse i fôrbransjen, da Mowi ASA nå stod for 20 prosent av fôrproduksjonen i oppdrettsnæringen (Tveterås et al., 2020, s. 41).

Det siste leddet i verdikjeden er salg og distribusjon. Som tidligere nevnt, eksporteres mesteparten av det norske kvantumet til utlandet. Eksportverdien har firedoblet seg fra 2007 til 2018. Oppdrettet laksefisk omsettes i dag på et globalt marked, hvor de ledende markedene er EU, Nord-Amerika og Asia (Tveterås et al., 2019, s. 22). Prisen på den norske laksen påvirkes i stor grad av det globale tilbudet og etterspørselen (Tveterås et al., 2020, s. 18). Det skal imidlertid nevnes at prisen også påvirkes av andre underliggende faktorer, som for eksempel økt havtemperatur som fremmer vekst, og dermed øker tilbudet (T. Aandahl & Pettersen, 2018). Prisen på det nord-amerikanske markedet og EU-markedet har tendens til å bevege seg i takt med hverandre. Den globale etterspørselen har de siste årene hatt positive endringer, og dermed også stimulert prisveksten over tid. På EU-markedet har tilbudssiden imidlertid ikke klart å holde tritt med etterspørselssiden, og markedet er dermed avhengig av import. Det meste av den norske eksportmengden går til EU. Importprisen i EU har de siste årene doblet seg i forhold til 2001/2002, og har i denne tiden vært preget av høy volatilitet (Tveterås et al., 2020, s. 16).

Oppdrettsanleggene er i dag lokalisert langs hele kysten, men mest konsentrert på Vestlandet, Nordland og Trøndelag. Troms og Finnmark har de siste årene blitt vel så viktige oppdrettsområder. I 2017 eksporterte Norge fisk til over 146 land, og var etter Kina største eksportør av sjømat (Norsk Industri, 2017, s. 24). I 2019 ble det solgt rett under 1,5 millioner tonn mengde slaktet fisk, med en verdi på 71,7 milliarder kroner (Baklien, 2020). Det er forventet stor vekst i næringen fremover, og regjeringen har som mål å femdoble den norske lakseproduksjonen innen 2050, regnet fra 2010 (Norsk Industri, 2017, s. 12).

2.4.2 Konkurransesituasjon

Veksten i oppdrettsnæringen fikk en enorm fart gjennom 1980-årene. På nittitallet var det om lag tusen oppdrettsselskaper i Norge. Frem til 1991 var det strenge reguleringer for lokalt eierskap i næringen, og begrensninger som gjorde at selskap ikke kunne ha majoritetseierskap i mer enn én konsesjon. På denne tiden måtte alt salg av oppdrettslaks organiseres gjennom Fiskeoppdretternes Salgslag (FOS). De strenge reguleringene ble opphevet da FOS gikk konkurs i 1991 (Norsk Industri, 2017, s. 21; Misund, 2021). Dette førte til en rekke konsolideringer i løpet av de neste årene (Norsk Industri, 2017, s. 21 og 46). I dag har bransjen fortsatt noen mindre aktører, basert på produksjon og antall konsesjoner. Bransjen domineres imidlertid av de store børsnoterte, multinasjonale aktørene. Disse selskapene har størst markedsandel, hvorav de ti største oppdretterne, målt etter produksjonskvantum, eier omtrent 70 prosent av lakseproduksjonen i Norge, og omtrent 50 prosent eies av de fire største selskapene. I dag består havbruksnæringen i Norge av om lag 150 oppdrettsselskaper (Misund, 2021).

Bransjen har de siste årene vært preget av store lønnsomhetsmarginer og relativt lave produksjonskostnader. Den gjennomsnittlige driftsmarginen i 2017 var 33,9 prosent (NOU 2019:18, s. 31). Den fremtidige utsikten tyder imidlertid på økte produksjonskostnader som vil skape en tøffere konkurransesituasjon. Sykdom og lus har vært en gjentakende trussel i næringen, og tynget bransjen med kostnader for å behandle og beskytte fisken. Disse kostnadene er estimert å være på 4 til 5 kroner per produsert fisk, som vil utgjøre omtrent 5 milliarder kroner i året (Norsk Industri, 2017, s. 24). Fôrkostnader reflekterer markedsprisen på verdensbasis og har økt de siste årene, noe som bidrar til en tøffere konkurransesituasjon (Tveterås et al., 2020, s. 60).

Oppdrettsselskapene har høy grad av kontroll i havbruksnæringen gjennom helintegrering i store deler av verdikjeden. Enkelte leverandører mister dermed sin forhandlingsposisjon (Tveterås et al., 2019, s. 46). Et eksempel på dette er Mowi ASA som produserer eget fiskefôr, og er dermed mindre avhengig av eksterne leverandører (Tveterås et al., 2019, s. 40). Verden har de siste tiårene på generell basis vært preget av store teknologiske utviklinger. Havbruksnæringen er også omfattet av denne utviklingen. Innovasjon i utlandet skaper flere kostnadsbesparende, mer effektive og miljøvennlige løsninger innen oppdrett. Dette presser de norske aktørene i næringen til å holde samme takt. I tillegg medfører klimaendringer sterkere krefter fra bølger, vind og strøm, noe som krever mer solide konstruksjoner. Utviklingen innen innovasjon krever at næringen hele tiden tilføres ny kunnskap, kompetanse og teknologi. Dette har gitt teknologi- og kunnskapsleverandørene en stor maktposisjon i havbruksnæringen. I dag er det mange slike leverandører, som blant annet Norges

teknisk-naturvitenskapelige universitet, Optimar AS, AKVA Group AS med flere, som er med på å utvikle blant annet mer robuste merder, miljøvennlige logistikk-løsninger og effektive prosesser (Tveterås et al., 2020, s. 52).

2.4.3 Innovasjon og teknologisk utvikling

Tett samarbeid mellom oppdrettsselskaper og kunnskaps- og teknologibaserte aktører i næringen, har gjort det mulig å opprettholde kontinuerlig utvikling og innovasjon for å kunne møte markeds-, miljø-, kvalitets- og helsemessige utfordringer. Dette er blant annet realisert gjennom store investeringer i forskning og utvikling. I 2001 ble Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfond opprettet for å fremme næringsrettet forskning og utvikling i bransjen (Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfond, 2013). Dette har gitt den norske havbruksnæringen et enormt forsprang innen teknologi, medisin og kunnskap sammenliknet med resten av verden. Et tett samarbeid med kunnskapsrike og kompetente institutter, bedrifter og personer, har vært en absolutt nødvendighet for å opprettholde konkurranseevnen (NOU 2019:18, s. 31). Den raske teknologiske utviklingen resulterer i et kappløp mot den mest effektive driften og presser bedrifter mot høyere utgifter til forskning og utvikling (Tveterås et al., 2020, s. 131).

2.4.4 Beskatning av havbruksnæringen

Bedrifter i havbruksnæringen er pålagt en forskningsavgift som har som formål å øke forskningsengasjement, og bidra til samarbeid mellom bedrifter og forskningsmiljøer. Avgiften pålegges ved eksport av fiskevarer, og har finansiert Fiskeri- og havbruksnæringens fond siden opprettelsen i 2001. Avgiften utgjør 0,3 prosent av eksportverdien på varen. I januar 2019 ble fondet omgjort til et statlig aksjeselskap, underlagt Nærings- og fiskeridepartementet. Selskapet har ikke økonomisk lønnsomhetsmål, og inntektene fra avgiften skal brukes til forsknings- og utviklingsformål, samt forvaltning og administrasjon av virksomheten (NOU 2019:18, s. 57).

I 1990 ble Eksportutvalget for fisk (EFF) vedtatt opprettet av Stortinget. Det ble også vedtatt at virksomheten skulle finansieres av en årlig avgift pålagt eksporten av fiskevarer, omtalt som *markedsavgiften*. Bakgrunnen for innføringen var å sikre stabilt og høyt utbytte for samfunnet og næringen. Nivået på avgiften reguleres i *Forskrift om regulering av eksporten av fisk og fiskevarer fra 1991*, og fastsettes av Nærings- og fiskeridepartementet. 1. januar 2012 skiftet EFF navn til Norges sjømatråd (NOU 2019:18, s. 56).

Forsknings- og markedsavgift på eksport av fisk og fiskevarer faller under én avgift omtalt som *eksportavgiften*. Avgiften er fradragsberettiget i alminnelig inntekt. Grunnlag for avgiften er verdien av eksportvaren som fastsettes i tolldeklarasjonen. For laks og ørret er avgiften 0,6 prosent (NOU 2019:18, s. 56).

Havbruksnæringen er i likhet med andre næringer underlagt skatteloven, og følger i stor grad alminnelige regler for beskatning. Dette innebærer blant annet inntektsskatt etter hovedregel om inntekt i *Lov om skatt av formue og inntekt fra 1999* (skatteloven). Fradrag for kostnader pådratt for å sikre, erverve eller vedlikeholde skattepliktig inntekt følger av hovedregel om fradrag (NOU 2019:18, s. 54). En konsesjon er som hovedregel tidsubegrenset. Det kan gis tidsbegrensede tillatelser til særlige formål (Laksetildelingsforskriften, 2004, § 38). Skillet mellom disse to konsesjonstypene utdypes i kapittel 2.5 om akvakulturtillatelser. *Tidsubegrensede* konsesjoner kan kun avskrives ved åpenbart verdifall i forhold til inngangsverdi. *Tidsbegrensede* konsesjoner derimot, avskrives lineært etter konsesjonens levetid. Maskiner og redskaper i havbruksnæringen klassifiseres som driftsmidler og avskrives etter skattelovens hovedregel om fradrag (Skatteloven, 1999, § 6–1; NOU 2019:18, s. 54). Avskrivningssatsene følger av skatteloven (Skatteloven, 1999, § 14–43).

Kommunene har rett til å ilegge oppdrettsanleggene eiendomsskatt innenfor eiendomsskattelovens rammer. Denne vil i sin helhet tilfalle kommunen. Skattegrunnlaget vil være eiendommens objektive omsetningsverdi. Fra og med skatteåret 2019, inngår som hovedregel ikke produksjonsutstyr og installasjoner i eiendomsskattegrunnlaget (NOU 2019:18, s. 54–55). Det ble i 2009 innført særskilt adgang for kommuner til å regne eiendomsskatt på flytende oppdrettsanlegg i sjø (Skatteloven, 1999, § 4 (3); NOU 2019:18, s. 53). Bakgrunnen for denne innføringen var at det var urimelig at avstand mellom oppdrett og land, og måten anleggene var forankret på, skulle avgjøre hvorvidt anlegget skulle skattlegges (NOU 2019:18, s. 55). På lik linje med eiere av andre næringsvirksomheter i Norge, kan eierne i havbruksnæringen være formues- og utbytteskattepliktig. Personlige skattytere skal betale formuesskatt på 0,85 prosent av skattepliktig nettoformue fratrukket bunnfradraget på 1,5 millioner kroner (NOU 2019:18, s. 58). Skattepliktig formue fastsettes som hovedregel til omsetningsverdien per 1. januar i skattefastsettelsesåret, fratrukket gjeld (NOU 2019:18, s. 58).

2.5 Akvakulturtillatelser

Konsesjon er et samlebegrep om å ha tillatelse til å drive med noe innen et felt som er regulert (Konsesjon, 2020).

Innen havbruk brukes betegnelsen akvakulturtillatelse om konsesjonen man kan få tildelt for å drive produksjon av ulike organismer som lever i vann. Akvakulturtillatelse er definert som «tillatelse gitt i medhold av akvakulturloven, som ved registrering i akvakulturregisteret gir rett til bestemt type produksjon av bestemt art, i bestemt omfang på en eller flere bestemte lokaliteter» (Laksetildelingsforskriften, 2004, § 4 b). Begrepet akvakulturtillatelse, tillatelse og konsesjon blir brukt litt om hverandre og vil i denne oppgaven referere til det samme: tillatelse til å drive produksjon av matfisk, herunder laks, ørret og regnbueørret.

2.5.1 Historie

Den norske oppdrettshistorien har sin bakgrunn i lakseførende vassdrag. Gjennom 1800-tallet økte etterspørselen etter norsk laks i utlandet, særlig i Storbritannia. Dette førte til press på bestanden i vassdragene, noe som medførte at myndighetene innførte reguleringer på fisket (Hovland et al., 2014, s. 24–26). De første forsøkene med klekking av rogn pågikk i perioden 1853-1857 og allerede i 1856 fantes 35 klekkerier i Norge (Hovland et al., 2014, s. 30). Oppdagelsen av at man ved menneskelig påvirkning kunne klekke yngel i ferskvann utenfor vassdragene, oppsto imidlertid allerede tidlig på 1700-tallet i Tyskland (Hovland et al., 2014, s. 28). Man begynte i Norge å ale opp ørret- og lakseyngel som ble satt ut i vassdragene for å sikre sunne ørret- og laksestammer. Det ble gjort forsøk på å ale yngelen opp til matfisk, men ikke før etter andre verdenskrig begynte man å se ordentlige resultater av dette arbeidet. Hovedsakelig gjennom oppdrett av regnbueørret. Regnbueørreten ble ikke så populær som ønsket, og utover 1960-tallet mestret stadig flere oppdrettere å få frem smolt av laks. I starten av 1970-årene var den totale produksjonen av matfisk under 1000 tonn i Norge. Ved utgangen av tiåret var den økt til nesten 7000 tonn (Hovland et al., 2014, s. 117). Interessen for oppdrett økte dramatisk. Næringen var preget av lite eller ingen regulering og Stortinget ønsket å bremse den slik at det ikke oppsto overproduksjon og andre følgeproblemer i en næring i startgroppen. I 1973 ble det derfor innført en midlertidig lov som medførte at alle som ønsket å starte med oppdrett, flytte eller utvide anlegg de allerede hadde i drift, måtte søke om konsesjon fra det offentlige (Hovland et al., 2014, s. 118). Loven var raus med tildelingene da konsesjonene ble tildelt vederlagsfritt, og tillatelse skulle gis «med mindre departementet finner at det på grunn av produksjonsforholdene og omsetningsforholdene, samlet

eller hver for seg, ikke er behov for produksjonsutvidelse». Konsesjonene skulle eies av oppdretteren selv, og det var bare lov å være majoritetseier i én konsesjon (Hovland et al., 2014, s. 153–154). Forslaget til innhold i loven var også gitt med bakgrunn i distriktpolitisk tankegang; næringen kunne bidra til å styrke bosetting og sysselsetting i distrikts-Norge. Det var ønske om å holde storkapitalen på avstand og det ble derfor satt et tak på hvor stort et oppdrettsanlegg kunne være (Hovland et al., 2014, s. 154–155). Siden ingen lov kan gis med tilbakevirkende kraft fikk alle som allerede drev med fiskeoppdrett fortsette etter innføringen av den midlertidige konsesjonsloven (*Grunnloven*, 1814, § 97). Men alle endringer som medførte utvidelse i kapasitet krevde fra nå av løyve fra myndighetene.

Interessen for å drive med oppdrett var som nevnt stigende. Oppdretternes organisasjon Norske Fiskeoppdretteres Forening (NFF) ble opprettet i 1962 (Hovland et al., 2014, s. 89). De uttrykte bekymring for at konsesjonstildelingene medførte en for kraftig volumøkning, noe som igjen kunne føre til for stor produksjon. I 1978 ble det derfor bestemt at behandlingen av søknader om konsesjon til matfiskanlegg ble stilt i bero (Hovland et al., 2014, s. 158).

I 1981 ble den permanente oppdrettsloven, *Lov om utbygging m.v. av anlegg for klekking av rogn og for oppdrett av fisk og skalldyr*, iverksatt, og behandlingen av matfiskkonsesjoner ble gjenopptatt. Et kriterium i loven var at man skulle sørge for at produksjonskapasiteten skulle stå i forhold til omsetningsmulighetene. Utover 1980-tallet ble det gjennomført totalt fire tildelingsrunder: tre nasjonale runder og en runde som gjaldt Nord-Troms og Finnmark. Størrelsene på konsesjonene var 3000 m³ i 1981 og 8000 m³ i 1985, der volumet refererer til størrelsen på merdene. Disse tildelingsrundene hadde et klart distriktpolitisk preg. Områder med lite eksisterende næringsliv ble prioritert fremfor områder med allerede gode oppdrettsmiljø. Det ble tildelt vesentlig færre konsesjoner enn det var søknader, og det ble påstått fra etablerte oppdrettere og kapitalsterke virksomheter at den strenge reguleringspolitikken tvang dem utenlands (Hovland et al., 2014, s. 164–168). Likevel ble det uttrykt bekymring fra NFF om at veksten i produksjonskapasitet gikk for fort. I 1985 ble bestemmelsen om at et anlegg skulle ha lokalt eierskap noe liberalisert gjennom atter en ny lov. Nå skulle kun majoriteten av eierinteressene ha lokal tilknytning. Taket på volum per anlegg ble nå satt til 10 000 m³ (Hovland et al., 2014, s. 176).

I løpet av 80-tallet skjedde det «en eventyrlig produksjonsvekst i norsk havbruksnæring» (Hovland et al., 2014, s. 215). Samtidig opplevde næringen økende problemer: forurensing og rømming fra anleggene, sykdoms- og luseproblemer hos fisken, med påfølgende medisin- og kjemikaliebruk. Alt dette satte næringen i et stadig dårligere lys hos befolkningen. Overproduksjon og prisfall gjorde at mange oppdrettsselskap bukket under for høy gjeldsbelastning, og gikk konkurs. Det ble krise i

næringen. I 1991 ble det igjen gjort endringer i oppdretsloven og særlig eierbestemmelsene ble kraftig liberalisert (Hovland et al., 2014, s. 227). Det ble nå lov å være majoritetseier i flere enn ett selskap, og dermed eie mer enn én konsesjon, og selskapene kunne nå vokse seg større ved å kjøpe andre selskap.

I 2004 ble det innført konsesjonsavgift. Den var i starten på fem millioner kroner per konsesjon, før den økte til åtte millioner kroner (Hovland et al., 2014, s. 296). I 2012 begynte man med grønne konsesjoner der ønsket var å oppnå fokus på ny teknologi. Dette året var det første året man begynte med auksjon av konsesjoner, og 15 av 45 grønne konsesjoner skulle tildeles gjennom en lukket auksjonsrunde (Hovland et al., 2014, s. 297). Ordningen med å tildele konsesjoner gjennom en auksjon står fortsatt i 2021.

2.5.2 Regulering

Opprinnelig ble næringen regulert gjennom konsesjoner av varierende størrelse i merdvolum, og i 2004 var en standardkonsesjon på 12 000 m³ (Hovland et al., 2014, s. 298). Men de gjentakende utfordringene med fiskesykdom, lus og rømming gjorde at man innførte tilleggsreguleringer, primært for å ivareta fiskehelsen. I 1991 ble det innført en tetthetsbegrensing der et anlegg kunne ha stående maksimalt 25 kilo laks per m³. Det har blitt gjort flere endringer i å regulere næringen gjennom konsesjoner, og fra 2005 blir den også regulert gjennom MTB. MTB står for Maksimalt Tillatt Biomasse, der biomasse betyr antall kilo fisk. I 2021 har man gått bort fra å tildele volum og man gir nå konsesjoner der MTB er 780 tonn. I Troms og Finnmark er tillatelsene for MTB 900 tonn (Laksetildelingsforskriften, 2004, § 15; Hovland et al., s 298).

Lokalitets-MTB er den maksimale grensen for hvor mye biomasse oppdretteren kan ha stående i sjøen på én lokalitet. I tillegg har man selskaps-MTB, som er den øvre grensen for hvor mye biomasse et selskap kan ha stående i sjøen til enhver tid. Lokalitets-MTB er begrunnet med miljøhensyn, mens selskaps-MTB har sin bakgrunn i hvor mange konsesjoner et selskap innehar (Fiskeridirektoratet, 2017).

En lokalitet er et annet ord for (oppdrets)anlegg. Det er et spesifikt område hvor en oppdretter har tillatelse til å drive oppdrett. En lokalitet kan ikke benyttes uten at den er klarert. En lokalitet kan bli klarert dersom den oppfyller kravene for klarering i laksetildelingsforskriftens § 30 (Laksetildelingsforskriften, 2004, §§ 29 og 30).

Ofte består en lokalitet av flere konsesjoner. Det øvre taket for produksjon på lokaliteten er likevel regulert av lokalitetens MTB. Typisk MTB for en lokalitet kan være på 3000-4000 tonn, men høyere grense er ikke uvanlig (Intrafish, 2018). For å drive oppdrett må altså en oppdretter ikke bare ha en konsesjon, men også en klarert lokalitet med lokalitets-MTB. Samlet regnes dette som én tillatelse til å drive med oppdrett (Fiskeridirektoratet, 2017).

Bortsett fra at konsesjoner ble brukt som et reguleringsverktøy, var det fra 2004 ingen systematikk i når det ble utlyst konsesjonsrunder. Det kunne gå fra ett til fem år mellom hver utlysning (Hovland et al., 2014, s. 296). I senere tid har det vært auksjon av nye akvakulturtillatelser i 2018 og 2020. I forkant av auksjonen blir det gjort vedtak om hvor stor økning i produksjonskapasitet det skal gis tillatelse til i Norge. Noe av denne veksten selges til fastpris tidlig på året. For 2020 var det tillatt å selge vekst på 1 prosent til fastpris (*Forskrift om kapasitetsjusteringer for tillatelser til akvakultur med matfisk i sjø i 2020*, 2020, § 4). Resten blir gjort tilgjengelig til auksjonen senere på året. I auksjonen for 2020 varierte vederlaget for tillatelsene fra 156 000 kroner til 257 000 kroner per tonn økt produksjonskapasitet (Fiskeridirektoratet, 2020a).

En akvakulturtillatelse er som hovedregel tidsubegrenset. Dersom det over en periode på to år ikke har vært virksomhet som overstiger en tredjedel av det tillatte [i tillatelsen], kan Fiskeridirektoratet trekke tilbake tillatelsen (Laksetildelingsforskriften, 2004, § 38). Det kan gis tidsbegrensede tillatelser til særlige formål. Varigheten på disse tillatelsene fastsettes etter en konkret behovsvurdering (Laksetildelingsforskriften, 2004, § 23). Eksempler på tidsbegrensede tillatelser er forsknings-, utviklings-, visning-, undervisnings- og stamfisktillatelser. Vi har under arbeidet med oppgaven observert at det til tider dukker opp en diskusjon om å gjøre tidsbegrensede akvakulturtillatelser tidsbegrensede. Dette har vi ikke viet plass til i oppgaven.

2.6 Grunnrente

«Grunnrente, den inntekt man kan få av å eie jord og andre naturherligheter som skog, malmleier, fosser med mer» («Grunnrente», 2014).

«Grunnrente er et begrep som typisk er knyttet opp mot utnyttelse av naturressurser. Grunnrente, eller ressursrente, er definert som avkastning på arbeid og kapital utover hva som er normalt i andre næringer, basert på utnyttelse av en begrenset naturressurs» (Grunnrente, u.å.).

Definisjonen hos Store norske leksikon refererer til «naturherligheter» og at man kan generere inntekter ved å eie dette. Altså en avkastning ved å eie naturressurser. SSBs definisjon forklarer en meravkastning fra begrensede naturressurser. Begrensede naturressurser kan være mineraler, olje og gass, fossefall og habitat med gunstige forhold.

Det er forståelig at en bonde får avkastning fra sin åker ved å kultivere og dyrke jorden. Desto mer effektiv drift, desto høyere avkastning. Han eier sitt land og skal få lov å sikre inntekt fra eiendommen sin. Den samme bonden kan også eie et fossefall. Disse har vi gjennom utvikling klart å temme inn i kraftverk for å drive strømproduksjon. Bonden kan som eier av fossefallet få avkastning gjennom slik produksjon. Men vannet kommer ikke nødvendigvis fra bondens egen eiendom. Det kan komme annetsteds fra og renne over flere andres eiendom. Velger bonden å sette opp et kraftverk kan dette hindre eieren av et fossefall lenger nede i dalen i å opprette et annet kraftverk. Dermed kan man diskutere om avkastningen skal være bare bondens. Hvem eier vannet?

2.6.1 Historie

I tradisjonell havbruksnæring har det vært vanlig å drive oppdrettsanlegg i næringsrike fjordarmer. I Norge er det slik at man kan eie landjord. Men hvem eier sjøen? En rettsavgjørelse fra 1889 har prøvd å sette standarden for hvor langt ut i sjøen en grunneier eier: «Det er som bekjent en almindelig Mening, at Grundeierens Raadighed over Havbunden ophører ved Marbakken, hvor saadan findes» (Rt. 1889 s. 633). Det kan være vanskelig å vurdere hvor denne grensen går og det har derfor opp igjennom tidene vært flere rettsavgjørelser for å avklare hvor langt ut i sjøen eierforholdet strekker seg. «Eiendomsgrensen går ved to meters dybde der marbakke ikke finnes» blir etter en rettsavgjørelse fra 1923 brukt som rettsgrunnlag for hvor eiendomsgrensen i sjø går (Rt. 1923 II s. 48). Det har derfor vært å anse at eiendomsretten til fjord og sjø, med visse begrensninger, tilhører fellesskapet og at allemannsretten gjelder. NFKK har tatt i bruk betegnelsen *kommunal sjøallmenning* om areal i sjø. Oppdrettere har siden 60-tallet benyttet norske fjordarmer til

fiskeoppdrett. Først i 1973 ble det opprettet en konsesjonsordning der det stilles krav om en akvakulturtillatelse for å kunne drive med fiskeoppdrett i Norge (Misund, 2021).

Konsesjonsordningens innretning gjorde oppdrettsnæringen til distriktspolitikk, hvor konsesjonene ble et distriktspolitisk virkemiddel (Hovland et al., 2014, s. 154) Konsesjonene ble på dette tidspunktet tildelt vederlagsfritt etter søknad (NOU 2019:18, s. 212). Slik kunne oppdrettere benytte fellesskapets arealer i sjøen til oppdrett. Det stilles ikke krav om dyr landjord for oppdrettsmerder i sjø. De kan flyte i fjordene og dra nytte av fjordens vannkvalitet, temperatur- og oksygennivå. Oppdretterne betaler for innsatsfaktorer som smolt, fôr og investeringer i merder, samt vedlikeholds- og lønnskostnader.

2.6.2 Grunnrentediskusjonen

Norge har et relativt høyt nivå av offentlig finansierte velferdsgoder, noe som krever betydelige skatte- og avgiftsinntekter (NOU 2019:18, s. 83). Det foreligger per i dag en bred enighet om at ved bruk av fellesskapets ressurser, bør en andel av avkastningen tilfalle fellesskapet. Med andre ord, dersom det foreligger en grunnrente, bør en andel tilfalle staten. Dette prinsippet har Norge tjent godt på, hvor inntekter fra petroleums- og kraftnæringen gjennom flere tiår har bidratt til en betydelig og varig velstandsøkning i Norge (NOU 2019:18, s. 84). Spørsmålet som oppstår er da, foreligger det en grunnrente i norsk havbruksnæring som bør tilfalle fellesskapet?

Dette spørsmålet har vært og er grunnlag for en større diskusjon. Det har lenge vært et offentlig standpunkt at det eksisterer en grunnrente i havbruksnæringen. Statistisk sentralbyrå har utarbeidet en rapport som viser grunnrenten i akvakultur og kraftproduksjon fra midten av åttitallet frem til 2018. Her konkluderes det med at det har eksistert en grunnrente i havbruksnæringen siden 1984 og at den har vært av betydelig størrelse siden 2000. Dette i takt med kraftig reduksjon i produksjonskostnader og stigende pris på laks i perioden (Greaker & Lindholt, 2019, s. 18). Videre er utvalget bak NOU 2019:18 *Skattlegging av havbruksvirksomhet*, samstemte om eksistensen av en grunnrente (NOU 2019:18, s. 211–212). Utredningen vil bli presentert i kapittel 2.7.5. Utvalget forklarer at det kan foreligge flere kilder til «renprofitt», noe som de definerer som «en ekstraordinær avkastning» (NOU 2019:18, s. 89). Blant disse kildene trekkes det frem (NOU 2019:18, s. 90–91):

- «Ressursrente», som er tilgang på verdifulle, knappe naturressurser
- «Reguleringsrente», som er tilgang til rettigheter, som er begrenset på grunn av offentlige reguleringer
- «Monopolrente», som er egenskaper ved markedet som gir markedsmakt
- Teknologiforskjeller
- Infrastruktur og næringsklynger.

Utvalget utdyper at de bruker begrepet grunnrente «om alle komponentene som gir opphav til en grad av meravkastning». De to siste kulepunktene blir definert av Sjømat Norge som henholdsvis «innovasjonsrente» og «klyngerente» (Sjømat Norge, 2020, s. 29). Utvalget mener videre at det er mange næringer i Norge som utnytter naturressurser, men at de ikke nødvendigvis genererer noen «ekstraordinær avkastning», og derfor oppstår det ikke en «grunnrente i disse næringene» (NOU 2019:18, s. 91).

Ved spørsmålet om grunnrente i havbruk, argumenterer de for at Norge har naturgitte fortrinn for oppdrett av laks i sjø, med lokaliteter med skjermet kystlinje og Golfstrømmen som fører til god utskiftning av vannmasser og gode temperaturforhold. Tilgang på slike områder med riktige klimatiske forhold og egnede egenskaper ved sjøvannet, er ifølge utvalget eksempler på naturgitte fortrinn. Videre viser de til at oppdrett av laks og ørret i sjø er avhengig av økosystemtjenester, hvor en rekke er knyttet til strømforhold i sjøen, rent vann, større dyp og skjermet farvann, som i seg selv er stedbundne faktorer. Disse faktorene er vanlige langs kysten i Norge, men utvalget mener likevel at det ikke finnes en ubegrenset mengde optimale lokaliteter. På globalt nivå er det bare enkelte steder i verden med tilsvarende egnede, naturgitte rammebetingelser. I tillegg til knapphet av stedbundne lokaliteter, begrenses tilgangen til lokaliteter også av ulike politiske reguleringer (NOU 2019:18, s. 92–93).

På bakgrunn av en begrenset mengde lokaliteter på verdensbasis som er egnet for havbruksvirksomhet, mener utvalget at det foreligger en klassisk grunnrente. Denne grunnrenten kan alternativt ses som en leieinntekt for naturressursen (NOU 2019:18, s. 97). De mener også at det til dels foreligger en reguleringsrente, ved at offentlige reguleringer bidrar til ytterligere begrensninger. Til slutt poengterer de at en del av renprofitten i havbruksnæringen også kan tilskrives foretaksspesifikk kunnskap og produksjon, samt at hva som er de mest gunstige lokalitetene for lakseoppdrett i praksis vil endre seg over tid. Utvalget mener ikke at en høy særnorsk skatt vil motivere til flytting av virksomhet til utlandet, ettersom grunnrenten er basert på naturressurser

som er stedbundne. En riktig utforming vil derfor ikke hemme investeringer, og vil ikke være vridende (NOU 2019:18, s. 97).

Næringsorganisasjonen Sjømat Norge som representerer en rekke virksomheter i havbruksnæringen, uttrykte i høringsvaret deres fra den 04.11.2019, til NOU 2019:18, stor uenighet i påstandene fra utvalget og argumentene for eksistensen av en grunnrente (Sjømat Norge, 2020, s. 15–17). De mener at arbeidet til utvalget har store svakheter, spesielt argumentasjonen bak eksistensen av en grunnrente, som de mener er heftet med «betydelige metodiske svakheter» (Sjømat Norge, 2020, s. 2). Sjømat Norge understreker her at lakse- og ørretproduksjon ikke kan vurderes som en stedbunden næring, og argumenterer med at mobiliteten i næringen øker raskt (Sjømat Norge, 2020, s. 4 og 18). Den teknologiske utviklingen har åpnet for en omfattende oppbygging av ny produksjonskapasitet globalt. Argumentet om en stedbunden næring er «et avgjørende premiss for grunnrenteskatt», og de mener at flertallet i utvalget derfor tar «rett og slett feil» (Sjømat Norge, 2020, s. 49). Videre viser Sjømat Norge til utvalgets definisjon av «grunnrente», og poengterer at den er svært bred og kan derfor omfatte svært mange næringer og aktører. Det poengteres at utvalget ikke gjør noe prinsipielt skille mellom kildene til grunnrente (Sjømat Norge, 2020, s. 12–13). Sjømat Norge utdyper at store deler av oppdrettsproduksjonen fra rogn til sluttprodukt foregår på land, og sjøarealet som brukes til produksjon utgjør 0,5 promille av det samlede sjøarealet til Norge, og under 0,5 prosent av Norges indre farvann (Sjømat Norge, 2020, s. 15). Med bakgrunn i dette mener de at det er «svært vanskelig å argumentere for at relevante sjøarealer er en begrenset ressurs» (Sjømat Norge, 2020, s. 29).

De mener også at det bør skilles mellom virksomhet hvor naturressursen i seg selv utgjør produktet, og en industriell produksjon i et naturlig miljø (Sjømat Norge, 2020, s. 29). For eksempel ved uthenting av olje, da utvinnes en naturressurs som er eid av fellesskapet, hvor derimot laksen som plasseres i merdene er eiet av oppdrettsselskapene. Det lånes kun et areal for en del av produksjonen. I tillegg kan det vises til investeringer som gjøres innen landbasert oppdrett. Landbasert oppdrett flytter produksjonen av laks opp på land, og oppdrett kan da helt løsrides fra de norske fjordene (Lier-Hansen & Ystmark, 2019; Sjømat Norge, 2020, s. 9). Sjømat Norge mener videre at beregningene av en eksisterende grunnrente som skatteutvalget baserer seg på, er svært mangelfull og advarer sterkt mot å bruke lønnsomheten som et argument for ytterligere beskatning av næringen. De viser til at lønnsomheten de siste årene er sammensatt av flere ulike faktorer, og ikke alene kan tilskrives tilgang på sjøareal og det norske reguleringssystemet (Sjømat Norge, 2020, s. 17–18). I tillegg har lønnsomheten i næringen vært svært varierende fra år til år, og fra bedrift til

bedrift. Det er derfor viktig at denne intramarginale renten ikke forveksles med en grunnrente, mener Sjømat Norge (Sjømat Norge, 2020, s. 18).

Som vist over er spørsmålet om eksistensen av en grunnrente i norsk havbruk en pågående diskusjon. Definisjonene er varierende, og faktorene bak er sammensatte. Ved belysning av problemstillingen vår anser vi det utenfor vårt mandat å ta stilling til eksistensen av en grunnrente, men ønsker blott å belyse noen av argumentene for og mot.

2.7 Havbruksfondet

2.7.1 Historie

På slutten av nittitallet ble kostnadene per kilo produsert laks dramatisk redusert. Fra 1991 til 2000 klarte næringen å redusere sine produksjonskostnader med så mye som 80 prosent. Utover 2000-tallet så man en økning i lakseprisen og fra 2012 satte denne prisøkningen fart (Greaker & Lindholt, 2019, s. 18).

Innovasjonen i næringen for utvikling av nye foredlede produkter gjorde laks stadig mer attraktivt, og fra 2005 opplevde man at produksjonen ikke lenger klarte å møte etterspørselen. Samtidig opplevde næringen økende problemer med å drive bærekraftig. Lakselus ble et stort problem, det samme ble lakserømminger. Hvordan skulle man møte den økende etterspørselen på en bærekraftig måte? Den tidligere produksjonsøkningen ble forklart med effektivisering i bransjen. Ytterligere økning måtte skje gjennom kapasitetsøkning. Økt kapasitet ville for den enkelte produsent bety behov for flere eller større tillatelser. Men det var uro rundt konsesjonssystemet. Vilåårene for å få tildelt produksjonstillatelser endret seg mellom tildelingene. Ett år fikk de som drev mest miljøvennlig tillatelser, et annet år de som hadde kvinnelige eiere. Atter et år fikk man tillatelser om man satset på videre bearbeiding av laksen lokalt. Dette var lite forutsigbart for bransjen. Man fryktet at den manglende forutsigbarheten ville bremse bransjens investeringer på områder som var nødvendige for å møte den globale etterspørselen. Disse investeringene var helt nødvendige for å løse spørsmål om bærekraft, miljø og kapasitet (Nærings- og fiskeridepartementet, 2015, s. 3 og 4).

I 2015 legger Nærings- og fiskeridepartementet frem en Stortingsmelding, Meld. St. 16 (2014-2015), der det etterspørres en ny, mer forutsigbar og miljømessig bærekraftig tildelingspolitikk for akvakulturtillatelser. Det er ønskelig at nye tillatelser i havbruksnæringen tildeles etter objektive

kriterier, at de selges på auksjon for økt proveny og at inntektene fra tildeling av nye tillatelser tilfaller kommunene (Nærings- og fiskeridepartementet, 2015, s. 86). Stortinget kommer tilbake med en innstilling der det bes om at:

regjeringen, i forbindelse med statsbudsjettet for 2016, legge frem forslag om et havbruksfond som skal fordele kommunenes og fylkeskommunenes inntekter fra vederlagene fra nye konsesjoner og vekst på eksisterende, samt legge frem en vurdering av de mest tjenlige fordelingsnøkklene for å sikre en rimelig fordeling av inntektene til alle kommuner og fylkeskommuner med oppdrettsvirksomhet. (Innst. 361 S (2014-2015), s. 19)

Inntektene til fondet foreslås å fordeles med 20 prosent til staten og 80 prosent til kommuner og fylkeskommuner (Innst. 361 S (2014-2015), s. 16). Idéen om Havbruksfondet var født. Innstillingen vedtas i juni 2015 med 99 stemmer for og 4 mot (Stortinget, 2015).

2.7.2 Opprettelsen av fondet

Havbruksfondet opprettes i 2016 og utbetalingene fra fondet tildeles kommunene første gang i 2017. For årene 2016 til 2019 ble fordelingsnøkkel som vedtatt 80 prosent til kommunesektoren. Det ble i 2020 vedtatt at kommunene tildeles 2,25 milliarder kroner i 2020, og 1 milliard kroner i 2021. Fra 2022 vil 40 prosent av salgs- og auksjonsinntekter fra akvakulturtillatelsene tildeles kommunene, og 60 prosent tildeles staten (Innst. 360 S (2019-2020), avsn. 1.1.31). Med bakgrunn i at det i senere år har foregått auksjon av akvakulturtillatelser annethvert år, har utbetalingene fra fondet også vært betydelig større i henholdsvis 2018 og 2020 (Fiskeridirektoratet, 2020b).

Ved fordelingen til kommunene skal klarert lokalitetsbiomasse legges til grunn. Altså hvor stor andel kommunen har av nasjonale, klarerte produksjonslokaliteter per 1. september i utdelingsåret. I tillegg skal kommunene få utbetalt sin andel av en ny produksjonsavgift på laks, ørret og regnbueørret (Fiskeridepartementet, 2020). Avgiften innføres i 2021, med første innbetaling i 2022 (Prop. 1 LS (2020–2021), avsn. 8.1.4).

2.8 Omlegging av Havbruksfondet

I takt med den økende utviklingen i næringen, har også innhenting av en eventuell grunnrente og samordning med eksisterende retningslinjer blitt viet mye fokus. Ulike forslag har vært omtalt, herunder den mye diskuterte grunnrentebeskatningen, noe som har ført til stor usikkerhet for næringen. I henhold til eksisterende diskusjon fremmet Sosialistisk Venstreparti (SV) den 25.04.2017, et representantforslag om innføring av et produksjonsvederlag for laks, ørret og regnbueørret, heretter omtalt som produksjonsavgiften. Grunnlag for saken var Dokument 8:103 S (2016-2017). Her fremheves det at næringen er en økonomisk suksesshistorie, og den bygger på bruk av areal som tilhører fellesskapet i Norge - og dette kommer ikke uten konsekvenser. Ulike fiskere hevdet at oppdrettsanleggene reduserer antall og kvalitet på fisken i området. Det foreligger også konflikt mellom friluftsliv og oppdrett, da anleggene er en estetisk forurensning av viktige friluftsområder. Videre vises det til eksisterende miljøkomplikasjoner. På bakgrunn av dette mener SV at det er rimelig at eksternaliteter betales for av næringen, og dette kan skje gjennom en produksjonsavgift på laks, ørret og regnbueørret (Representantforslag 103 S (2016-2017), s. 1).

2.8.1 Innledende forslag til vedtak

På bakgrunn av diskusjonen om bruk av fellesareal og kompensasjon for eksternaliteter, ble det fremmet følgende forslag: «Stortinget ber regjeringen i forslag til statsbudsjett for 2018 innføre et vederlag som går til kommunene, på 25 øre per kilo produsert laks, ørret og regnbueørret innenfor territoriallinjen» (Representantforslag 103 S (2016-2017), s. 2).

Under komitébehandlingen fremgår det at komitéens flertall er enig i behovet for et årlig vederlag til kommunene, og mener at dette bør skje gjennom Havbruksfondet. Flertallet fremmer da følgende forslag: «Stortinget ber regjeringen sette i gang et arbeid med å utrede en avgift pr. kilo eksportert ubearbeidet fisk og komme tilbake til Stortinget i statsbudsjettet for 2018, slik at vederlaget kan tre i kraft senest 1. juli 2018» (Innst. 348 S (2016-2017), s. 2).

Sistnevnte vedtak, *vedtak 854*, ble den 08.06.2017 vedtatt med 52 stemmer for, og 46 stemmer mot. Videre ble det fremmet et forslag om at grunnlaget for saken gjennom Dokument 8:103 S (2016-2017) vedlegges protokollen. Forslaget ble enstemmig vedtatt i *vedtak 855* (Stortinget, 2017). Regjeringen la imidlertid aldri fram et slikt forslag til statsbudsjettet 2018, da det viste seg at en slik eksportavgift ville være i strid med EFTA-konvensjonen (Representantforslag 192 S (2017-2018), s. 1-2). Forslagsstillerne mente fremdeles at det burde innføres en avgift, og fremmet på bakgrunn av

dette et nytt forslag: «Stortinget ber regjeringen utrede en avgift pr. kilo produsert fisk fra oppdrettsanlegg og legge frem forslag om dette i Stortinget i forbindelse med statsbudsjettet for 2019. Produksjonsvederlaget skal innføres senest 1. Juli 2019» (Representantforslag 192 S (2017–2018), s. 2).

Under komitébehandlingen fra 12.04.2018 til 01.06.2018 ble det vist til statsråden fra Nærings- og fiskeridepartementets svarbrev, datert 30.04.2018, hvor statsråden meddeler komitéen at regjeringen ønsker å utrede en grunnrenteskatt på havbruk med innføring i 2020 (Innst. 338 S (2017–2018)). På bakgrunn av dette og samtlige høringssvar fremmes et nytt forslag av komitéens flertall:

Stortinget ber regjeringen om å nedsette et partssammensatt utvalg som skal utarbeide en NOU som behandler ulike former for beskatning av havbruksnæringen, herunder produksjonsavgift og grunnrentebeskatning / ressursrenteavgift. Ett av målene med utredningen er at vertskommuner skal sikres stabile og forutsigbare årlige inntekter for bruk av areal og for å tilrettelegge for nytt areal for oppdrettsnæringen også når det ikke er vekst. Utredningen må også vurdere den internasjonale konkurransesituasjonen for havbruksnæringen, forutsetninger for lønnsomhet, risikoen ved biologisk produksjon i sjø, samt hvordan skatte- og avgiftssystemet påvirker sysselsettingen og industrialiseringen i Norge, og forholdet mellom norsk og utenlandsk eierskap. Beskatningen må innrettes slik at næringen har et godt grunnlag for kunnskapsutvikling, innovasjon, investeringer og bærekraftig vekst. Saken må sluttføres i Stortinget våren 2020, med sikte på mulig ikrafttredelse medio 2020. Havbruksfondets innretning og fordeling ses i sammenheng med annen beskatning. (Innst. 338 S (2017–2018), s. 3–4)

Dette forslaget, *vedtak 826*, ble den 04.06.2018 vedtatt med 85 stemmer for, og 19 mot (Stortinget, 2018)

2.8.2 NOU 2019:18 *Skattlegging av havbruksvirksomhet*

Den 07.09.2018 ble det i henhold til *vedtak 826*, oppnevnt et utvalg til å vurdere beskatningen av havbruksnæringen. Utredningen ble presentert i NOU 2019:18 *Skattlegging av havbruksvirksomhet*. Etersom NOU 2019:18 var grunnleggende for behandlingen av omleggingen, vil kommende avsnitt gjengi noe av det sentrale innholdet i utredningen.

Utvalget konkluderer med at det foreligger en betydelig grunnrente i havbruksnæringen, og at det foreligger klare indikasjoner på at dette ikke vil endres foreløpig (NOU 2019:18, s. 13). Utvalget peker videre på høy lønnsomhet i næringen og denne har vært svært god i flere år. Utvalget mener at når det tas hensyn til eksistensen av en grunnrente og målet om et effektivt skattesystem, bør næringer som drar utnyttelse av fellesskapets ressurser særbeskattes. Videre mener de også at hensynet til effektivitet og fordeling taler for at fellesskapet bør få en andel av grunnrenten i havbruksnæringen. De utdyper at dette kan gi rom for å redusere vridende skatter, bidra til omfordeling og til å finansiere velferdsstaten (Meld. St. 2 (2019–2020), avsn. 4.3.2.4; NOU 2019:18, s. 11–13).

Utvalget er samstemte om virkelighetsbeskrivelsen av næringen, og de ulike modellene som kan benyttes for beskatning av grunnrenten (NOU 2019:18, s. 20). Utvalgsmedlemmene er videre enige om at dagens modell for tildeling av nye tillatelser gjennom auksjon bør videreføres, og at man bør gå bort fra at en andel av tillatelsene tildeles gjennom fastpris (NOU 2019:18, s. 17).

Flertallets forslag

Flertallet i utvalget foreslår en overskuddsbasert, periodisert grunnrenteskatt. De argumenterer for at en slik skatt vil være nøytral og tilpasset variasjoner i lønnsomheten over tid og mellom selskap i næringen (NOU 2019:18, s. 220). Den periodiserte grunnrenteskatten vil ta utgangspunkt i tradisjonell periodisert grunnrenteskatt, som benyttes for både kraftnæringen og petroleumsnæringen i Norge i dag, tilpasset havbruksnæringen. Inspirasjonen hentes spesielt fra beskatning av vannkraftverk, og det foreslås derfor en tilsvarende skattesats på 40 prosent (NOU 2019:18, s. 17). Skattegrunnlaget er da foreslått begrenset til inntekter fra kommersiell matfiskproduksjon av laks, ørret og regnbueørret, både kystnært og offshore. Alternativt kan den overskuddsbaserte grunnrenteskatten utformes som en kontantstrømskatt, hvor skattegrunnlaget baseres på selskapenes faktiske inn- og utbetalinger (Meld. St. 2 (2019–2020), avsn. 4.3.2.2; NOU 2019:18, s. 13). Denne skattemodellen vil også virke nøytralt og er i utgangspunktet lik som den periodiserte grunnrenteskatten, med de eneste sentrale forskjellene i periodisering og direkte løpende fradrag for investeringskostnader. I den periodiserte grunnrenteskatten vil dette komme til

fradrag gjennom avskrivninger. For å kompensere for at avskrivninger vil ha en lavere nåverdi over tid, benytter forslaget om den periodiserte grunnrenteskatten i tillegg et fradrag for friinntekt (Meld. St. 2 (2019–2020), avsn. 4.3.2.2; NOU 2019:18, s. 220–222). Flertallet foreslår videre at grunnrenteskatten kombineres med en produksjonsavgift. Denne avgiften skal da tilfalle vertskommunene direkte og fungere som en fordelingsmekanisme mellom stat og kommuner, der avgiften skal kunne trekkes fra i sin helhet mot utlignet skatt på alminnelig inntekt til staten, tilsvarende naturressursskatten i kraftverksbeskatningen. Videre foreslås det at auksjonsinntekter fra salg av nye tillatelser bør tilfalle staten gjennom Statens pensjonsfond utland eller en tilsvarende utforming, med hensikt å sørge for at deler av grunnrenten også kommer fremtidige generasjoner til gode (Meld. St. 2 (2019–2020), avsn. 4.3.2.4).

Under forutsetning at det *ikke* innføres en grunnrenteskatt, foreslår flertallet at fordelingen mellom stat og kommune endres slik at en mindre andel tilfaller kommunene. Dette for å redusere forskjellene mellom havbrukskommuner og andre kommuner. I tillegg foreslås det at eiendomsskatten på oppdrettsanlegg avvikles, forutsatt at det innføres en ekstrabeskatning av havbruksnæringen. Også markeds- og forskningsavgiften som allerede ilegges eksport anbefales avvirket (Meld. St. 2 (2019–2020), avsn. 4.3.2.4).

Mindretallets forslag

Et mindretall i utvalget mener at det ikke bør innføres en grunnrenteskatt for Havbruksnæringen i Norge. Argumentasjonen for dette er at en ny grunnrenteskatt vil begrense næringens videre utvikling i Norge og ha negative konsekvenser for investeringer, arbeidsplasser og verdiskaping langs kysten (NOU 2019:18, s. 221). Forslaget fra mindretallet innebærer å videreføre dagens modell for grunnrentebeskatning gjennom auksjoner og videreføring av Havbruksfondet. Dersom inntektene gjennom auksjonene avtar, eller ikke er tilstrekkelige stabile og forutsigbare, kan det vurderes at forslaget kombineres med en moderat produksjonsavgift som tilføres Havbruksfondet, visende til Dokument 8:103 S (2016-2017) og Dokument 8:192 S (2017-2018) (NOU 2019:18, s. 221). Eiendomsskatten i sjø foreslås videreført. Markeds- og forskningsavgiften bør vurderes gjennom en separat evaluering (Meld. St. 2 (2019–2020), avsn. 4.3.2.4).

Produksjonsavgift

Utvalget har redegjort for en rekke mulige utforminger av en potensiell produksjonsavgift, og skissert to ulike hovedtyper (NOU 2019:18, Kapittel 8):

- En ren brutto produksjonsavgift
- En lønnsomhetsjustert produksjonsavgift

Utvalget vurderer at dersom avgiften skal holdes så enkel som mulig, bør det velges en kvantumsbasert produksjonsavgift med et administrativt fastsatt avgiftsgrunnlag, som maksimalt tillatt biomasse oppgitt i tillatelsene. Alternativt kan slaktevekt brukes som et praktisk grunnlag. Utvalget vurderer imidlertid at en eventuell bruttoavgift bør utformes som en verdiavgift, hvor avgiftsgrunnlaget beregnes ut fra en normpris for nyslaktet fisk multiplisert med antall kilo slaktet fisk. Utvalget poengterer videre at det også foreligger fordeler med en lønnsomhetsjustert produksjonsavgift, da den vil virke mer nøytralt enn en ren bruttoavgift (NOU 2019:18, s. 185).

2.8.3 Høringssvar til NOU 2019:18 *Skattlegging av havbruksvirksomhet*

Fristen for å sende inn uttalelser til NOU 2019:18 ble satt til 04.02.2020, og Finansdepartementet mottok over 130 høringssvar. I hovedsak var svarene fra kommuner, organer med kommunal tilknytning og næringslivsaktører tilknyttet havbruksnæringen (Finansdepartementet, 2019; Meld. St. 2 (2019–2020), avsn. 4.3.3).

Majoriteten av kommunene og næringslivsaktørene, rundt 105 høringssvar, støttet mindretallets forslag om å videreføre og opprettholde fordelingen av inntekter gjennom Havbruksfondet, eventuelt supplert med en produksjonsavgift. Næringsaktørene var uenig med utvalget sin fremstilling av næringen og eksistensen av en grunnrente. Videre fryktet de flertallets forslag, og mente at dette kunne vært svært hemmende for næringen (Meld. St. 2 (2019–2020), avsn. 4.3.3).

Det ble også mottatt flere innspill fra enkelte fagpersoner i academia som støttet flertallets forslag. Kommunesektorens Organisasjon (KS) støttet «en fleksibel produksjonsavgift», men poengterte at en avgift som kun tilfaller havbrukskommunene kan kritiseres for å stride mot prinsippet om likeverdige tjenestetilbud til alle innbyggere uavhengig av kommunal tilhørighet. Sjømat Norge og Nettverk fjord- og kystkommuner (NFKK) støttet mindretallets forslag og fremmet videre et forslag om å videreføre Havbruksfondet, supplert med en produksjonsavgift på 25-35 øre per kilo produsert fisk. Avgiften bør i så fall ikke kreves inn i perioder hvor markedsprisen er lavere enn produksjonskostnadene. Mange kommuner sluttet seg til NFKKs uttalelse. Sjømatbedriftene støttet ikke en særavgift (Meld. St. 2 (2019–2020), avsn. 4.3.3).

2.8.4 Omlegging av Havbruksfondet blir vedtatt

Den 15.05.2020 ble Havbruksskatteutvalget – anmodningsvedtak nr. 826 fulgt opp i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2020. Grunnlag for saken er Meld. St. 2 (2019-2020). Med bakgrunn i NOU 2019:18 *Skattlegging av havbruksvirksomhet* og tilhørende høring, herunder spesielt vektlagt høringssvarene til Sjømat Norge og NFKK, fremmet regjeringen følgende forslag (Meld. St. 2 (2019–2020), avsn. 4.3.4):

Regjeringen vil i statsbudsjettet for 2021 fremme forslag om å innføre en produksjonsavgift på 40 øre per kg produsert laks, ørret og regnbueørret. Provenyet anslås til om lag 500 mill. kroner. Avgiften innføres med virkning fra 1. januar 2021 og innbetales som en etterskuddspliktig skatt i 2022. Avgiften utbetales til havbrukskommunene og -fylkeskommunene i 2022. Produksjonsavgiften vil gå inn i Havbruksfondet og fordeles etter fordelingsnøkklene som til enhver tid gjelder i fondet.

Havbrukskommunene og -fylkeskommunene tilføres 1 mrd. kroner i 2020 og 2021 gjennom Havbruksfondet. Salgs- og auksjonsinntekter fra kapasitetsjusteringen i 2020 utover dette tilfaller statskassen. Det vises til forslag til bevilgningsvedtak for 2020 i Prop. 117 S (2019–2020) Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet 2020.

Av salgs- og auksjonsinntekter fra økt kapasitet og nye tillatelser fra og med 2022 tilfaller 75 pst. staten og 25 pst. tilfaller havbrukskommuner og -fylkeskommuner.

Det foreslås ingen overskuddsbasert grunnrenteskatt. (Meld. St. 2 (2019–2020), avsn. 4.3.4)

De økonomiske og administrative konsekvensene av forslagene vil bli nærmere redegjort for i statsbudsjettet for 2021. Under komitébehandlingen fremmes et ytterligere forslag av flertallet (Innst. 360 S (2019-2020), avsn. 1.1.31):

Stortinget ber regjeringen sørge for at kommunesektoren for kapasitetsjusteringen i 2020 tildeles 2,25 mrd. kroner i 2020 og 1 mrd. kroner i 2021. Videre ber Stortinget regjeringen om at det fra og med 2022 legges opp til en fordeling som utgjør 40 pst. til kommunesektoren og 60 pst. til staten. (Innst. 360 S (2019-2020), avsn. 1.1.31)

Etter flere år med diskusjoner ble den lenge omtalte produksjonsavgiften endelig vedtatt den 07.10.2020 i forbindelse med statsbudsjettet for budsjettåret 2021. Det endelige utkastet er i tråd med varselet i Meld. St. 2 (2019-2020) *Revidert nasjonalbudsjett 2020*, og Stortingets merknader i Innst. 360 S (2019-2020) (Prop. 1 LS (2020–2021), avsn. 8.1.1).

2.8.5 Implementering av produksjonsavgiften og dagens utforming

Stortingets vedtak om avgift på produksjon av fisk gir ikke grunnlag for direkte lovendring, men implementeres gjennom en rekke tilføyelser til forskrifter, i tillegg til å omfattes av eksisterende bestemmelser. Produksjonsavgiften reguleres i dag gjennom følgende regelverk (Skattedirektoratet, 2021, s. 3):

- Stotingsvedtak om særavgifter for budsjettåret 2021
- Lov om særavgifter fra 1933
- Forskrift om særavgifter fra 2001
- Lov om skatteforvaltning fra 2016
- Forskrift til skatteforvaltningsloven fra 2016
- Lov om betaling og innkreving av skatte- og avgiftskrav fra 2005
- Forskrift til utfylling og gjennomføring mv. av skattebetalingsloven fra 2007

Avgiften begrenses til produsert laks, ørret og regnbueørret fra akvakulturdriфт i norsk territorialfarvann, herunder også i lukkede anlegg i territorialfarvannet (Forskrift om særavgifter, 2001, § 3-24–1). Avgiftsplikten oppstår når fisken er produsert i norsk territorialfarvann, og tillatelsesinnehaver har plikt til å innrapportere utslaktningskvantum fra disse til Fiskeridirektoratet. Med produsert menes når den er slaktet på godkjent slakteri eller tilvirkningsanlegg for akvakulturdyr, uavhengig av lokasjon (Forskrift om særavgifter, 2001, §§ 2-1 (4) og 4-24–3; Vedtak om særavgifter, 2021, 2020, § 1). Med slaktet fisk menes *sløyd fisk*, det vil si utblødd fisk etter fjerning av innvoller. Dersom fisken har en annen slaktetilstand enn sløyd, må det foretas en omregning i henhold til tabellen i forskrift om særavgifter (Forskrift om særavgifter, 2001, § 4-24–2; Vedtak om særavgifter, 2021, 2020, § 1). Dette vil da være grunnlag for avgiftsberegningen. Det er samme avgiftssats for de tre fiskeartene på 0,40 kroner per kilo sløyd fisk (Skattedirektoratet, 2021, s. 3–4).

Det gjøres fritak fra avgiften for fisk som leveres til henholdsvis diplomater, NATO, Partnerskap for fred, den nordiske investeringsbanken samt utdeling på veldedig grunnlag (Forskrift om særavgifter, 2001, §§ 4-9-1, 4-9-2 og 4-12-1; Skattedirektoratet, 2021, s. 5).

I praksis vil det være slik at en avgiftspliktig virksomhet er pliktig til å registrere seg som avgiftspliktig hos Skatteetaten (Forskrift om særavgifter, 2001, §§ 5-1 bokstav n og 5-4). Akvakulturregisteret vil imidlertid overføre sine data maskinelt til Skatteetaten, og det vil derfor kun være nødvendig med registrering, dersom virksomheten ikke er fanget opp av Skatteetaten. Videre er registrerte virksomheter pliktet til å føre avgiftsregnskap (Forskrift om særavgifter, 2001, § 5-8). Ved samdrift og samlokalisering av akvakulturtillatelse vil plikten påligge innehaver av akvakulturtillatelsen som fisken er produsert under. Alle interne avtaler om fordeling vil være privatrettslige forhold (Skattedirektoratet, 2021, s. 6).

Skattleggingsperioden er definert som et kalenderår (Skatteforvaltningsforskriften, 2021, § 8-4-1 (2)). Registrert virksomhet er da pliktig til å levere særavgiftsmelding for produksjonen i Altinn innen 18 dager etter utløpet av skattleggingsperioden (Skatteforvaltningsforskriften, 2021, § 8-4-2 (1); Skatteforvaltningsloven, 2016, § 8-4). Det vil si at frist for registrering av all produksjon av laks, ørret og regnbueørret for 2021, er 18.01.2022. Ved nedleggelse er virksomheten fortsatt pliktig til å levere inn særavgiftsmelding (Skattedirektoratet, 2021, s. 7; Skatteforvaltningsforskriften, 2021, § 8-4-3).

Særavgiftsmeldingen skal leveres elektronisk, og registrerte virksomheter vil få presentert en forhåndsutfylt særavgiftsmelding med bakgrunn i informasjon hentet fra Fiskeridirektoratet. Den registrerte virksomheten har da ansvar for å kontrollere at tallene stemmer, samt godkjenne særavgiftsmeldingen. Mer informasjon vil bli publisert på nettsiden til Skatteetaten (Skattedirektoratet, 2021, s. 7-8).

Forhold knyttet til betaling, forfall, beløpsgrenser, renter og sikkerhetsstillelse er omfattet av de ordinære reglene omtalt i kapittel 9, 10, 11 og §14-21 i loven om *betaling og innkreving av skatte- og avgiftskrav* fra 2005 (skattebetalingslovens) (Skattedirektoratet, 2021, s. 8).

3.0 Metode

Vi har nå presentert de teoretiske aspektene i temaet, som danner grunnlaget for forskningen og belysningen av problemstillingen. Dette kapittelet vil ta for seg oppgavens forskningsprosess, herunder valg av metode, utvalg og innsamlingsdata. Vi vil i tillegg forsøke å rette et kritisk lys på valget av metode, og drøfte de sterke og svake sidene ved forskningsdesignet.

3.1 Valg av metode

Samfunnsvitenskapelig metode, videre referert til som metode, omhandler hvordan man undersøker og forsker på et emne, den praktiske gjennomføringen av studien. Innen metode refereres det til to hovedformer: kvalitativ og kvantitativ. Begrepene handler mer om hvilke typer data man får ut av sine undersøkelser, enn hvordan metoden er utformet. Kvantitativ metode benyttes om undersøkelser der man får data som kan uttrykkes som ulike størrelser. Enten som rene tall, eller som mengdebegrep (høy - lav, sjelden - ofte, og så videre). Data som ikke kan uttrykkes i størrelser vil dermed være kvalitative data (Grønmo, 2016, s. 22).

Da vi begynte på oppgaven satt vi med lite kunnskap om fagfeltet. Vi kjente til at havbruksnæringen var veletablert i kystområdene i Norge. Men vi visste lite om hvordan næringen var innrettet, hvordan de arbeidet og hvordan de var beskattet. Vi måtte bruke mye tid på å sette oss inn i store mengder informasjon, mens vi hele tiden vurderte om informasjonen var relevant for temaet og om den kom fra pålitelige kilder. Det å sette seg inn i ny kunnskap fordrer at man hele tiden er kritisk til informasjonen man oppsøker. Gjennom hele denne fasen jobbet vi eksplorativt. Det ble søkt opp informasjon gjennom flere kanaler. Vi leste mengder av offentlige utredninger, nettsider, dannet stadig lengre leselister, uformelle samtaler ble foretatt både med familiemedlemmer og representanter fra næringen og veileder ble hyppig konsultert. Dette for at vi skulle få bedre innsikt i alt som kunne være relevant for oss å undersøke. Gjennom dette arbeidet bygget vi opp en fin database over dokumenter og fikk økt forståelse for fra hvem, og hvor, vi kunne hente relevant informasjon. Vi fikk også etter hvert en forståelse av hvordan vi best kunne utforme vår oppgave for å få svar på de spørsmålene vi ønsket svar på.

Det ble tidlig klart at det ville være lite hensiktsmessig for oss å følge en kvantitativ tilnærming. Spørsmålene vi stilte underveis i den innledende fasen pekte i retning av kvalitative svar. Det ville være utfordrende å utforme undersøkelser som godt nok kunne ivareta behovet for mer utfyllende svar. I tillegg så vi det som vanskelig å sikre tilbakemeldinger fra en tilstrekkelig mengde relevante

respondenter da kvantitative undersøkelser krever tilbakemelding fra mange deltakere. En kvalitativ tilnærming ville gi oss langt mer utfyllende data om temaet. Vi ville også få mer fleksibilitet i innhenting av data. Der man ved kvantitativ metode må ha avklart informasjonsbehovet i forkant, er det enklere å omstrukturere underveis når man samler kvalitative data (Grønmo, 2016, s. 145). Å jobbe kvalitativt utelukker ikke å også jobbe kvantitativt. Vi har jobbet med informasjon om størrelser fra kommuners driftsregnskap og utbetalinger fra Havbruksfondet og bearbeidet dette til å bli data av kvantitativ kvalitet.

Det er vanskelig å si når innledende fase gikk over i forskningsfasen, men vi fortsatte å jobbe eksplorativt. Parallelt begynte vi å jobbe deskriptivt med oppgaven etter hvert som vi ble trygge på dataene vi samlet inn. Vår problemstilling inneholder et subjektivt element når vi ønsker å undersøke hvordan respondentene *opplever* omleggingen. Dette mener vi best kan utforskes gjennom intervju med personer med innsikt i og erfaring rundt emnet.

3.2 Utvalg/populasjon

Univers og populasjon er begge begrep som beskriver en samling av enheter som kan være relevante for en problemstilling (Grønmo, 2016, s. 98). Som eksempler på univers kan vi nevne *hele Norges befolkning* og *alle oppdrettskommuner i Norge*. Å samle relevante data fra hele Norges befolkning vil være bortimot umulig, selv med dagens tilgang på moderne teknologi. Å samle relevante data fra alle oppdrettskommuner i landet kan være mer gjennomførbart. Men det ville være ekstremt tidkrevende, avhengig av hvilke data man ønsker å samle inn. I denne oppgaven vil populasjonen være alle kommuner som mottar utbetalinger fra Havbruksfondet.

For å forenkle datainnsamlingen kan man trekke et utvalg som man mener kan representere universet. Ved kvantitativ metode gjennomføres dette ofte ved et sannsynlighetsutvalg. Da foretar man en tilfeldig utvelgning der samtlige enheter i universet har lik sannsynlighet for å bli trukket (Grønmo, 2016, s. 101). Da vil utvalget anses å være representativt for universet (Johannessen, 2009, s. 42). Når man anvender kvalitativ metode, er det mer hensiktsmessig å benytte et pragmatisk eller strategisk utvalg. Disse metodene har ulike formål. Et pragmatisk utvalg har ikke som formål å generalisere, men å undersøke felt som ikke har vært utforsket tidligere (Grønmo, 2016, s. 100). Strategiske utvalg blir brukt for å gjennomføre teoretisk generalisering med formål om å utvikle begrep og teorier, eller å utvikle forståelse for universet utvalget er trukket fra (Grønmo, 2016, s. 102 og 103). Da vi ønsket å utforske et tema vi ikke kjente godt til på forhånd, samtidig som vi ønsket

forståelse for et univers, ville vårt utvalg bli en kombinasjon av pragmatisk og strategisk. Pragmatisk fordi vi undersøker et nytt felt og fordi vi underveis støtte på utfordringer med å komme i kontakt, og opprette avtaler, med de enhetene vi ønsket å intervju. Strategisk fordi vi selv valgte hvilke enheter vi mente det ville være nyttig å intervju. Fordi vårt utvalg ble lite, vil det derfor ikke være mulig å foreta noen generalisering utover å undersøke om vi ser en trend i utvalget.

3.3 Informanter

Da vi har jobbet mye kvalitativt har vi gått gjennom mange dokumenter med informasjon som har gitt oss et innblikk i hva ulike interessegrupper mener om Havbruksfondet og produksjonsavgiften. Vi ønsket å få litt mer inngående informasjon enn det vi kunne lese oss til og fant at intervju med ulike interessenter kunne være en ressurs på dette området. Vi gjennomførte intervjuer med representanter for interesseorganisasjoner og norske oppdrettskommuner.

3.3.1 Interesseorganisasjoner

Det ble gjennomført intervju med representanter for Sjømat Norge og Nettverk fjord- og kystkommuner.

Sjømat Norge har følgende beskrivelse av organisasjonen på sine nettsider:

Sjømat Norge er landsforeningen for fiskeri- og havbruksnæringen. Vi er Norges største sjømatorganisasjon, og dekker hele verdikjeden fra fjord til bord i norsk sjømatnæring. Foreningen representerer nesten 800 medlemsbedrifter med omtrent 16.000 ansatte innen fiskeindustri, havbruk, fôrproduksjon, biomarin industri, teknologi og service, sjømatrederi og fiskehelse. (Sjømat Norge, 2021b)

NFKK sine medlemmer er fjord- og kystkommuner. Organisasjonen ble opprettet fordi representanter for disse kommunene opplevde at avstanden fra byråkratene i Oslo til hverdagen i kommunen ble for stor. Særlig opplevde de at diskusjonen rundt bygging i 100-metersbeltet ikke var relevant for kystkommuner med mye ledig areal i strandsonen. Organisasjonen arbeider for at kommunene skal få noe igjen for tilretteleggingen og forvaltningen av sjøarealene i form av en arealavgift som skal tilfalle kommunene, og presenterer seg slik på egne nettsider:

Vår rolle og vår motivasjon som tilrettelegger for aktiviteter i sjø, er drivkraften bak nettverket. Og vi gleder oss over en stadig økende forståelse for våre argument. Vi jobber også for å styrke beredskapen og redusere forurensningsfaren langs kysten. Levende

kystsamfunn trenger levende hav. Vi lever i fjæresteinene og vet hvor sjøstøvlene trykker.
(NFKK, 2021b)

Sjømat Norge ble valgt for å undersøke havbruksnæringens holdninger til den nye produksjonsavgiften og grunnrentediskusjonen. NFKK ble valgt med en antagelse av at organisasjonen kunne komme med mer generaliserte uttalelser på vegne av en samling av oppdrettskommuner. Ikke alle havbrukskommuner er medlemmer i organisasjonen, men vi antok at eventuell informasjon ville være relevant også for de kommunene som ikke er medlemmer. For Sjømat Norge stilte kommunikasjonssjef, Henrik W. Horjen og direktør for samfunnskontakt, Aina Valland til intervju (Sjømat Norge, 2021a). NFKKs representant var daglig leder, Anna Ljunggren (NFKK, 2021a).

3.3.2 Kommunerepresentanter

Et viktig utvalg i dette prosjektet er oppdrettskommunene. Gjennom tall fra Fiskeridirektoratet kunne vi avgrense dette utvalget til de vestlandske kommunene med størst utbetalinger fra Havbruksfondet. Dette gav oss en konkret liste med et overkommelig antall kommuner som kunne kontaktes. I tillegg begrunner disse utbetalingene at oppdrettsnæringen i disse kommunene har en produksjonsskala som gjør dem aktuelle respondenter for denne undersøkelsen.

Da vår problemstilling søker å undersøke både økonomiske forhold i kommunene og kommunenes opplevelse av Havbruksfondet, ble det viktig å finne representanter som hadde innsikt i begge felt.

Følgende representanter for ulike kommuner stilte til intervju med oss:

- Ordfører i Tysnes kommune, Kåre Martin Kleppe (Tysnes kommune, 2021)
- Ordfører i Osterøy kommune, Lars Fjeldstad (Osterøy kommune, 2020)
- Næringsrådgiver og fagkoordinator i Kvinnherad kommune, Karin Thauland (Kvinnherad kommune, 2020)
- Kommunedirektør i Kvinnherad kommune, Ragnhild Bjerkvik (Kvinnherad kommune, 2021)

3.4 Datainnsamling

Data er informasjon bearbeidet til en bestemt form med sikte på en bestemt type analyse. Informasjonen er altså ikke data i seg selv, men danner et grunnlag. Hovedskille mellom datatyper er kvalitative og kvantitative data (Grønmo, 2016, s. 137). Vi vil nå gå gjennom hvordan vi samlet inn og bearbeidet informasjon.

3.4.1 Gjennomgang av intervju

Gjennom intervju kan man avdekke detaljert informasjon om informanternes holdninger, tanker, meninger og adferd om et tema. Intervju er en metode for innsamling av *primærdata* eller *feltdata*. En slik innsamling av data kan bidra til å belyse problemstillingen (Sundbye & Nisted, 2017). Fordelen med slike intervju er blant annet muligheten for å stille oppfølgingsspørsmål som kan oppklare uklarheter og gi en utdyping på interessante områder. Dette er fordeler som kvantitative undersøkelser ikke gir. En slik detaljert fremgangsmåte fører imidlertid til at metoden er tidkrevende, og krever dermed gode forberedelser på forhånd. En viktig del av forberedelsene før intervju er å avgrense utvalget. For å ha tid til å gå gjennom alle intervjuene innenfor en tidsbegrenset periode, skal ikke utvalget være for stort. For å få tilstrekkelig data fra ulike objekter, skal utvalget heller ikke være for lite. Så vel som å avgrense størrelse, er det også en utfordring å finne hensiktsmessige respondenter for oppgaven.

Vi kom i kontakt med respondentene gjennom e-post og telefon. Disse fikk tilsendt hovedspørsmålene på forhånd, og i løpet av få dager gjennomførte vi alle intervjuene over videosamtale. Det hadde selvfølgelig vært optimalt med fysisk intervju, men i henhold til Covid-19 måtte det skje over applikasjonen Teams. Intervjuet ble tatt opp for senere transkribering.

Det er viktig med velvalgte spørsmål før intervjuet for å sikre spesifikke svar som kan være relevante for oppgaven. Våre spørsmål ble designet på en måte som ikke skulle være ledende, men heller åpne opp for at respondenten kunne snakke ut ifra egne meninger. Likevel skulle de være konkrete i den forstand at svarene kunne plassere respondenten på en forholdsvis klar side av diskusjonen om Havbruksfondet og skattlegging. Vi utformet en intervjuguide med oversikt over hovedspørsmålene som skulle veilede oss gjennom intervjuet. Vi var oppmerksomme på at intervjuguiden utelukkende skulle være en veiledning, heller enn en klar fremgangsmåte for intervjuet. Den bestod i tillegg av oppfølgingsspørsmål som skulle bli stilt avhengig av hva respondentene svarte på hovedspørsmålene. Enkelte respondenter gav korte og konsise svar, mens andre svarte utdypet og avsporet. Selv om

intervjuene ble gjennomført på videosamtale, var det likevel visse fysiske signaler som kunne oppfattes. Gjennom småatter, kroppsholdning, smil og tonefall, kunne vi danne et bilde av de ulike holdningene til temaet.

Alle kommunerepresentantene fikk de samme spørsmålene, noe som til en viss grad gjorde det mulig for oss å sammenlikne de ulike responsene. Dette ville bidra til en mer systematisk fremgangsmåte når svarene skulle analyseres og presenteres. Likevel var det enkelte svar som åpnet opp for oppfølgings spørsmål som andre respondenter ikke nødvendigvis fikk. De fleste intervjuobjektene gav oss muligheten til videre kontakt ved eventuelle senere spørsmål, mens andre objekter henviste oss videre til andre potensielle representanter som var utstyrt med mer relevant kompetanse for temaet vårt. Gjennom hele prosessen var vi påpasselige med å ikke la oss farge av intervjuobjektene holdninger og meninger. Vi var oppmerksomme på at det ikke var realistisk å prøve å nå ut til et utvalg som kunne danne det korrekte bildet av hele populasjonen, men likevel tillot vi oss å analysere svarene, for å finne potensielt gjentakende trender og holdninger.

3.4.2 Dokumenter

Dokumenter kan i likhet med intervju være en svært viktig kilde til informasjon. Dokumenter kan være ulike både i form og innhold, og kan brukes på flere ulike måter. Typisk har dokumenter en skriftlig fremstilling, men kan også være både lydopptak og visuelle fremstillinger. Innholdsmessig skiller man vanligvis mellom dokumenter som inneholder meningsytringer, og dokumenter som inneholder faktainformasjon om ulike forhold (Grønmo, 2016, s. 134–135).

Ved valg og bruk av dokumenter som kilder til informasjon, er det viktig at vi går kritisk frem, og at vi bruker disse på en faglig forsvarlig måte. Først må vi se på *tilgjengelighet*. Kilder som er nødvendige for å besvare undersøkelsen, er ikke nødvendigvis tilgjengelige. Vi må ta hensyn til hvilke dokumenter som er tilgjengelige, for å unngå et skjevt utvalg av data og at vi ikke får tilstrekkelig data til å belyse problemstillingen. Når vi vet hvilke kilder vi har tilgjengelig må vi se på kildens *relevans*. Hvilke av kildene har den mest relevante informasjonen, i henhold til problemstillingen vår? *Autentisitet* står også helt sentralt ved behandling av dokumenter som kilder. Er kilden ekte, er den autentisk? Hvem har produsert materialet? Til slutt må vi vurdere kildens *troverdighet*. En kilde kan være autentisk, men fortsatt ha mangler og / eller feil informasjon (Grønmo, 2016, s. 136–137).

Når vi har innhentet den informasjon vi trenger, kan det bli nødvendig å omgjøre informasjonen til data som kan brukes ved besvarelse. Data er informasjon som er bearbeidet, systematisert og

registrert med hensikt å føre bestemte analyser. Vi vil da kunne ende opp med ulike typer data. (Grønmo, 2016, s. 137).

3.4.3 Sentrale offentlige dokumenter

Sentrale offentlige dokumenter er en type data som kan bidra til å belyse problemstillingen. Vi valgte å innhente offentlig informasjon om utbetalingene fra Havbruksfondet og om den økonomiske situasjonen til de mottakende kommunene for samme tidsperiode. Denne informasjonen har vi videre bearbeidet og systematisert, for å omgjøre til metriske data.

Utbetalinger fra Havbruksfondet

Hvert år utgir Fiskeridirektoratet en oversikt over årets utbetalinger fra Havbruksfondet. Denne informasjon blir gjort tilgjengelig gjennom nettsiden deres. Oversikten fra 2017 er utgitt i form av en PDF-fil, mens årene 2018, 2019 og 2020 er utgitt som en Excel-fil. Vi lastet ned disse dokumentene og hentet ut hvilke kommuner som fikk tildelinger, hvilket år, og tilhørende størrelser.

Utbetalingene fra Havbruksfondet er både tilgjengelige og relevante, ettersom de omhandler kjernen av problemstillingen vår. De utgis av Fiskeridirektoratet som tilhører den offentlige forvaltningen og kan derfor anses som både autentiske og troverdige.

Nøkkeltall fra KOSTRA

Som påpekt tidligere i denne oppgaven er KOSTRA en oversikt over den økonomiske situasjonen til hver enkelt kommune. Hvert år blir disse tallene gjort tilgjengelig gjennom nettsiden til Statistisk sentralbyrå. Filen kan lastes ned i flere ulike filtyper, og man kan filtrere data på ulike nøkkeltall. Informasjonen fra Fiskeridirektoratet ga oss en oversikt over hvilke kommuner som hadde fått støtte, samt hvilke år støtten var tildelt. Med basis i denne informasjonen, lastet vi ned tall fra KOSTRA for alle disse kommunene, for samme tidsperiode. Vi valgte å filtrere på nøkkeltallene *netto driftsresultat* og *brutto driftsinntekter totalt*.

Data fra KOSTRA er både tilgjengelige og relevante, ettersom de omhandler undersøkelsesobjektene våre. Tallene publiseres av Statistisk sentralbyrå, og kan anses som både autentiske og troverdige.

Bearbeiding av informasjon

Den nødvendige informasjonen fra Excel-dokumentene fra Havbruksfondet ble hentet inn i et felles Excel-dokument. PDF-filen med utbetalingene fra 2017 ble også manuelt skrevet inn i dette dokumentet. Et nytt ark i samme fil ble laget, hvor informasjonen ble sortert og samlet. Videre ble nøkkeltallene fra KOSTRA hentet inn på et nytt ark i samme Excel-fil. Nå hadde vi all nødvendig informasjon, systematisert og registrert.

Et nytt ark i samme fil ble laget hvor vi la inn oversikten over kommunene og fordelte på årene 2017, 2018, 2019 og 2020. For hver kommune la vi inn nøkkeltallene hentet fra KOSTRA. Ut ifra disse tallene beregnet vi ytterligere nøkkeltall for hvor stor andel tildelingene fra Havbruksfondet utgjorde av både brutto driftsinntekt og netto driftsresultat. Vi beregnet også netto driftsresultat i prosent. Dette med bakgrunn i at vi ønsket å undersøke den økonomiske betydningen av utbetalingene for kommunene, samt stabiliteten til utbetalingene.

Etter at vi hadde laget denne oversikten, samlet vi all informasjonen i en ny kolonne, fordelt på årene 2017, 2018, 2019 og 2020. Disse tallene ble videre brukt til å beregne nøkkeltall for gjennomsnittstall for følgende poster: brutto driftsinntekter, netto driftsresultat, utbetaling fra Havbruksfondet, resultat i prosent, Havbruksfondet sin andel av brutto driftsinntekt og Havbruksfondet sin andel av netto driftsresultat. I tillegg ble disse årene slått sammen for å beregne et gjennomsnitt av de siste fire årene under ett.

3.5 Reliabilitet og validitet

I forskningsprosjekter er det essensielt med datamateriale av god kvalitet. Datakvaliteten måles i sammenheng med den aktuelle problemstillingen som skal besvares. Kvaliteten på datamaterialet kan ikke sies å være absolutt dårlig eller god, da et sett med data kan belyse én problemstilling godt, men belyse en annen dårlig. Datamaterialet kan altså ha forskjellig kvalitet i forhold til hvilken problemstilling den skal belyse (Grønmo, 2016, s. 237). Reliabilitet og validitet er to overordnede kriterier som inkluderer kriteriene for datakvalitet og er sentralt i et godt forskningsprosjekt.

3.5.1 Reliabilitet

Reliabilitet handler om hvor pålitelig datamateriale er. Ved gjentatte datainnsamlinger av samme fenomen, med bruk av samme undersøkelsesopplegg, vil påliteligheten komme til uttrykk ved hvor mye datasettene samsvarer med hverandre. Viser datasettene et høyt samsvar, er reliabiliteten høy.

Arbeidet med utviklingen av produksjonsavgiften på laks, ørret og regnbueørret har siden 2017 blitt publisert i offentlige dokumenter. Stortingets vedtak om å oppnevne et partssammensatt utvalg for utarbeidelse av en offentlig utredning, resulterte i NOU 2019:18 *Skattlegging av havbruksvirksomhet*. Dokumentet er utarbeidet av en gruppe utvalgte mennesker med ulik kunnskap og erfaring som kan bidra til å oppfylle det tildelte mandatet. Videre har vi også hentet informasjon fra flere stortingsmeldinger, stortingsproposisjoner, høringsutkast og fra Regjeringen sine nettsider. Disse dataene anser vi å være svært pålitelige.

Datamaterialet fra KOSTRA og Fiskeridirektoratet vurderer vi også til å være svært pålitelig ettersom dette er data utgitt av offentlige norske instanser.

Vi har gjennomført flere intervjuer i løpet av arbeidet med oppgaven. Her har vi gjort et selektivt utvalg for blant annet å sikre oss nyttig informasjon om en relativ ny ordning fra informanter som har arbeidet på området. Vi vurderer data fra disse informantene å være pålitelig.

3.5.2 Validitet

Reliabilitet overlapper til dels med begrepet validitet. Reliabilitet er en forutsetning for høy validitet, men ikke en garanti. Validitet handler om datamaterialets gyldighet og relevans for å besvare den aktuelle problemstillingen. Følgelig er det nødvendig at datamateriale er pålitelig for at det skal kunne besvare en problemstilling. Et datasett kan derimot ha høy reliabilitet selv om den ikke har høy validitet (Grønmo, 2016, s. 241).

Validitet er et begrep som uttrykker hvor godt det innsamlede datamateriale bidrar til å besvare intensjonen forskeren(e) hadde med undersøkelsesmetoden og datainnsamlingen. Datamaterialets gyldighet til å besvare problemstillingen er også en måte å beskrive validitet på. Begrepet er komplekst, og kan deles inn i flere typer fordelt mellom kvantitative og kvalitative studier. Begrepet åpenbar validitet er gjeldende for begge typer studier, og bygger på det svært enkle kriteriet om åpenbarhet. Kan det innsamlede datamaterialet sies å være åpenbart godt og treffende for det man forsker på, er den åpenbare validiteten tilfredsstillt (Grønmo, 2016, s. 251).

Vi har ønsket å undersøke hvilken betydning utdelingene fra Havbruksfondet oppleves å ha for kommunene. Til dette har vi innhentet data gjennom kvalitative intervjuer, med enten ordførere eller kommunedirektører i havbrukskommuner som får penger fra fondet. Vi har ønsket kontakt med enten ordførere eller kommunedirektører, da vi antok at disse har mest kunnskap om hvordan kommunenes penger forvaltes og best kunne besvare spørsmålene i intervjuguidene vi utarbeidet på forhånd. Vi anser denne informasjonen fra kommunerepresentantene å være valide for det vi vil undersøke i oppgaven vår, da vi opplever å få svar som gir oss et godt grunnlag til drøfting og analysing, og dermed belyse problemstillingen vår.

Intern og ekstern validitet

Innenfor teorien om validitet, skilles det mellom forskjellige typer validitet, blant annet intern og ekstern validitet. Disse typene av validitet handler henholdsvis om at eksperimentet i seg selv er gjennomført på en tilfredsstillende måte og om resultatene kan generaliseres til reelle samfunnsforhold (Grønmo, 2016, s. 253).

Vi kan i denne studien ikke konkludere med en høy ekstern validitet. Dette begrunner vi med at vi har et selektivt utvalg, og at det er et for lavt antall respondenter til å kunne generalisere resultatene. Å generalisere når man ikke har grunnlag for det, anser vi som et brudd på etiske retningslinjer.

3.6 Forskningsetikk

Forskningsetikk handler mye om hvilken atferd vi har som forskere. Vitenskapelig metode handler om hvordan vi kan gjennomføre vitenskapelig forskning som er *faglig forsvarlig*, mens forskningsetikken handler om hvordan vi kan gjennomføre forskning som er *moralsk forsvarlig* (Grønmo, 2016, s. 41). Forskningsetikk består av en rekke normer som omhandler alt fra våre intensjoner som mennesker, språkbruk, bevare personvern, redelighet og hvordan vi tolker resultater.

Det bør absolutt være en klar uavhengighet i vitenskapelige forskningsprosjekter. Skattlegging er i høyeste grad et politisk virkemiddel. Politiske meninger er en av mange holdninger som påvirker og former oss som mennesker. I intervjuprosessen har vi vært i kontakt med både interesseorganisasjoner og kommuner som har skildret sine oppfatninger. I denne sammenheng er det svært viktig at egne personlige holdninger ikke må farge gjennomføringen eller tolkning av datamaterialet slik at oppgaven får en subjektiv karakter.

I vår studie har vi kontaktet og intervjuet forskjellige mennesker. Disse er informanter og bidrar med datamateriale til vår forskning. Det må tydelig opplyses om hva vi forsker på, og hva det innebærer for denne personen å delta og et tydelig samtykke må innhentes. Før vi gikk i gang med intervjuer, sendte vi inn søknad til NSD – Norsk senter for forskningsdata, om behandling av personopplysninger i studien, og fikk godkjenning. Videre ble det sendt ut samtykkeskjema til alle informanter med informasjon om studien hvor det krysses av for hva den enkelte informant samtykker til at vi kan gjengi av opplysninger i studien. Ved begynnelsen av hvert intervju har vi også eksplisitt bedt om samtykke til å spille inn intervjuet for å kunne transkribere det til analysen.

3.7 Svakheter ved forskningsopplegg

3.7.1 Intervju

Å gjennomføre intervju var nytt for oss alle. Vi hadde fått undervisning om gjennomføring av intervju og forberedelsene opp mot dette, men erfarte tidlig at det å lese om noe i en bok kan oppleves vesentlig mye enklere enn når man faktisk setter i gang. Vi var ikke erfarne med å konstruere gode spørsmål som ikke var ledende, og måtte endre litt på spørsmålene vi opprinnelig hadde etter tilbakemelding fra veileder. Vi oppdaget også underveis at vi fikk informasjon om tema som vi ikke

hadde spurt om, men som vi absolutt burde hatt med som egne spørsmål. For eksempel burde vi stilt spesifikke spørsmål om hvordan det er å budsjettere når man får vidt forskjellige beløp fra år til år, og informasjonen om størrelsene på tildelingene først kommer på slutten av driftsåret. Det å bli en god intervjuer skjer ikke over natten og krever trening. For vår del medførte dette at vi valgte å la én av studentene i gruppen inneha intervjuerrollen i alle seks intervjuene. Denne studenten ble dermed mer og mer trygg i sin rolle for hvert intervju. Det ble diskutert om det at alle fire gruppe-medlemmer var til stede under intervjuet kunne oppleves overveldende for intervjuobjektet. Vi konkluderte med at vi skulle snakke med personer som hadde god erfaring i å kommunisere med offentligheten og/eller media, slik at dette sannsynligvis ikke ville være et problem. At alle fire deltok gjorde at de andre gruppe-medlemmene kunne stille oppfølgingsspørsmål underveis i intervjuet om det var noe de ikke forsto, eller ikke synes ble besvart utfyllende nok.

Det å mangle erfaring påvirket særlig de første intervjuene vi gjennomførte. Vi møtte som forventet erfarne personer og dette i seg selv gjorde at vi ikke var gode nok til å styre samtalen inn igjen på temaet når vi opplevde at det sporet av. Vi stilte nok også spørsmål som var mer ledende enn ønsket, særlig ved innskutte spørsmål underveis i intervjuet. Vi la for eksempel til et spørsmål der vi lurte på om kommunene hadde tillit til at utbetalingene i fremtiden ville fortsette å tilfalle kommunene og ikke staten. Å spørre noen om tillit kan fremstå ledende i seg selv, men vi fikk god hjelp av kunnskapsrike intervjuobjekter som stort sett ga oss veldig utfyllende svar. Det er likevel viktig å være oppmerksomme på at vi intervjuet objekter som på grunn av deres stillinger kanskje er lite objektive med tanke på å formidle egne meninger og holdninger.

3.7.2 Generalisering

I vitenskapelig forskning står utvalget sentralt for hvilke resultater man oppnår og kan være avgjørende for om vi kan stole på resultatene eller ikke. Når man undersøker et fenomen i en populasjon, er det umulig å kunne samle relevant data fra hele populasjonen, jf. kapittel 3.2. Man ønsker derfor å velge ut et representativt utvalg fra populasjonen i studien. At utvalget vårt er så lite som det er, gjør at vi ikke kan generalisere funnene våre. Vi kan derfor ikke komme med bastante konklusjoner etter endt forskning. Derimot mener vi at det kan være mulig å finne indikasjoner og trender som kan være overførbare til resten av populasjonen.

3.7.3 Kapasitetsbegrensning

Det å skrive en bacheloroppgave er en omfattende jobb. Det er mye man skal sette seg inn i både i forkant og underveis. Der man i undervisningen benytter pensum og informasjon den enkelte foreleser har godkjent, må vi som studenter nå gjennomføre en grundig vurdering av hver enkelt kilde som vi ønsker å benytte i oppgaven vår. Det har også vært nytt for oss alle å finne frem i politikkenes saksgang. Det har vært en omfattende lærdom i seg selv. Det kan derfor ha skjedd at vi har referert til kilder der det ikke er fattet et endelig vedtak, men vi har gjort så godt vi kan med å være nøyaktige i våre henvisninger. Vi har også hele tiden vært nødt til å disponere tiden på en slik måte at vi klarte å fullføre oppgaven innenfor den tiden vi hadde til rådighet.

Vi måtte lese oss opp på veldig mye litteratur og har brukt mye tid underveis på å prosessere det vi har lest. Forskningsfasen ble derfor påbegynt med et begrenset kunnskapsgrunnlag, noe som kan ha påvirket utførelsen og valgene vi har tatt underveis. Dette har vært tidkrevende og det finnes helt sikkert bedre fremgangsmåter enn den vi har benyttet.

3.7.4 Avgrensning

Det har også vært en gjennomgående utfordring å begrense informasjonsflyten til å omhandle relevant informasjon. Hver gang vi har kommet over begrep og informasjon vi ikke har hatt kunnskap om, har vi ønsket å lese oss opp på dette for å forstå det bedre. Dette har ofte ført oss av sporet med tanke på hva vi faktisk ønsker å forske på, og vi har stadig vært nødt til å foreta noen bevisste prioriteringer for å begrense informasjonsinnhentingen. Det har vært mye spennende informasjon vi har vært nødt til å velge å ikke fokusere på. Temaet havbruksnæringen er et enormt felt der mye henger veldig tett sammen. Det å skille ut ett område å skrive om har medført hyppige diskusjoner om avgrensning, og vi erkjenner at vår besvarelse kan ha mangler ved at vi har utelatt relevante fagområder. Vi håper og mener at dette ikke fremstår som en gjennomgående svakhet med besvarelsen.

Et særlig svakt punkt med oppgaven er at den ikke omhandler det nylig innførte trafikklyssystemet. Det ble vurdert av gruppen at dette ville være for omfattende å inkludere og at tildelte rammer for lengde på oppgaven ville bli overskredet om vi valgte å ta det med.

3.7.5 Feilkilder

En annen svakhet med vårt undersøkelsesopplegg er at Havbruksfondet kun har virket siden 2016 med utbetalinger i fire år på forskningstidspunktet. En slik kort virketid medfører at erfaringene med fondet er begrenset, og ulike faktorer kan ha påvirket utbetalingene de enkelte årene. Dette er noe som også bidrar til at det er vanskelig å dra tydelige konklusjoner.

Ved gjennomføring av vår kvantitative forskning, har vi for enkelhets skyld brukt gjennomsnittstall som måltall. For personer med litt innsikt i statistikk er det velkjent at bruk av gjennomsnittstall ikke alltid er representativt for populasjonen. Når vi har bearbeidet tall fra KOSTRA og Havbruksfondet, har det vært altfor tidkrevende å gjøre beregninger med mer nøyaktige resultater. Vi erkjenner at dette er en svakhet med tanke på å kunne konkludere i funnene, men mener likevel det er tilstrekkelig for å vise trender i utvalget vårt. Vi har derfor trukket ut enkeltteksempler for å vise et annet bilde enn det gjennomsnittstallene kan gi.

En annen svakhet ved den kvantitative undersøkelsen vår, er at vi som et mål for lønnsomhet bruker begrepet «netto driftsresultat» slik som det fremkommer i årsregnskapet til de ulike kommunene i populasjonen vår. Som påpekt i kapittel 1.2 kan det enkelte års netto driftsresultat være påvirket av ulike feilkilder, noe som gjør at måltallet ikke nødvendigvis vil være helt representativt. Videre har kommuner ikke lønnsomhet som formål, og å vurdere driften ut ifra lønnsomhet i enkeltår kan derfor være dypt problematisk. Ettersom hensikten til den kvantitative forskningen var å undersøke den historiske stabiliteten, lese av trender og måle betydningen av utbetalingene, har vi likevel valgt å akseptere eventuelle feilkilder ved slik bruk av netto driftsresultat.

3.7.6 Utvalg

Til slutt ønsker vi å kaste et kritisk blikk på utvelgingen av informanter. På grunn av oppgavens begrensninger har vi nøye valgt ut aktører som vi mener kunne bidra til å belyse problemstillingen vår. Vi ser imidlertid at det hadde gagnet oppgaven vår med et bredere utvalg, for eksempel med representanter som sto bak opprettelsen av Havbruksfondet eller representanter for kommuner som ikke mottar utbetalinger fra fondet.

4.0 Funn

4.1 Beskrivelse av kvalitative funn

Vi har nå gjort rede for utvalget vårt, samt fremgangsmåten for forskningsdesignet i oppgaven. I dette kapittelet vil vi presentere våre kvalitative funn etter tema.

4.1.1 Betydningen Havbruksfondet har for kommunenes økonomi og planlegging

Det ble stilt spørsmål om det var mulig å si noe konkret om hvilken betydning utdelingene fra fondet har for kommunene. Tilbakemeldingen fra kommunene vi intervjuet var unisone på at utdelingene hadde stor betydning. Osterøy kommune tok i bruk så sterke ord som å kalle det «en ufattelig frelse» å få disse tildelingene. Ordføreren påpeker at Osterøy er en fattig kommune. De ulike representantene forteller at utbetalingene fra Havbruksfondet hjelper dem helt eller delvis å finansiere driften av kommunen.

Kvinnherad sier også at utbetalingene er verdifulle for dem. De gir rom for å betale ned gjeld og å sette av midler til planlegging av nye investeringer. Men det at man ikke vet hvor mye man får utbetalt fra år til år, gjør det vanskelig å planlegge bruken av pengene i utbetalingsåret. Det er også en utfordring at man ikke får opplyst beløpet før sent på året. Derfor arbeider kommunedirektøren med å få aksept for å sette pengene «på bok» slik at man kan budsjettere med dem over en lengre periode.

Tysnes kommune forteller at utbetalingene har gitt dem mulighet til å foreta mer av helt nødvendige investeringer. Noe av utdelingene settes av i investeringsfond slik at fremtidige investeringer kan planlegges. Samtidig har utbetalingene gjort det lettere å argumentere politisk for å tilrettelegge for næringen, siden man kan vise til at tilrettelegging gir penger rett i kommunekassen. Kommunen har ikke bare sørget for muligheter for langsiktig planlegging gjennom avsetning til investeringsfond, de har også gjort et vedtak om at 70 prosent av utbetalingene fra Havbruksfondet skal brukes til nedbetaling av gjeld. Dette for å «kjøpe seg en buffer» for fremtiden og skape forutsigbarhet for seg selv. Slik legger de planer for penger de vet de har, og ikke for penger som kanskje kommer.

4.1.2 Om disponering av tildelinger

Vi ønsket å undersøke hvordan kommunene disponerer tildelingene fra Havbruksfondet. Kvinnherad bruker tildelingene til å styrke investeringssiden, ved å finansiere større satsinger, tilrettelegge for annen næring eller nedbetale gjeld. De prøver å få mest mulig ut av pengene som kommer inn. De forteller at det er en fare for at tildelingene blir en del av driftsbudsjettet, og at kommunen blir avhengig av tildelingene. Ved siste tildeling måtte kommunen imidlertid bruke noe av det på ordinær drift.

Ordfører i Tysnes kommune forteller at «vi er jo er en av de i fylket vårt som mottar mest», av utbetalinger fra fondet. Dette har tillatt kommunen å øke investeringene blant annet i skole og barnehage. Tildelingene settes i tillegg av til investeringsfond for investeringer i infrastruktur. På denne måten skaper man forutsigbarhet for egen økonomi. Han kommenterer at enkelte kommuner bruker pengene på drift for å unngå negativ bunnlinje i tildelingsåret.

Osterøy kommune sier at «det hjelper oss å finansiere driften av kommunen vår».

NFKK mener i sitt intervju at pengene ikke bør settes rett inn i driften, men heller på et fond for senere disponering. Dette vil skape forutsigbarhet i kommuneøkonomien.

4.1.3 Sysselsetting og bosetting

Vi ønsket å undersøke hvor stor innvirkning havbruksnæringen hadde på sysselsetting og bosetting i kommunene. Vi fant underveis i analysen av intervjuene at sysselsetting og bosetting var to tema som var utfordrende å skille fra hverandre og vi presenterer derfor funnene samlet.

Ordføreren på Osterøy, Lars Fjeldstad, hadde nylig gjennomført et besøk hos et lokalt oppdrettsselskap, og han hadde derfor god oversikt over antall ansatte i det selskapet. I tillegg hadde han informasjon om antall ansatte på et foredlingsanlegg som er plassert i kommunen. Med cirka 45 ansatte i oppdrettsselskapet og cirka 200 på foredlingsanlegget, nærmet Osterøy kommune seg 250 ansatte bare i to selskap i kommunen. Dette i en kommune med drøye 8000 innbyggere i 2020 (SSB, 2020b). I Osterøy kommune sier ordføreren at havbruksnæringen er «like viktig som alle andre næringer» for bosettingen. Ordføreren henviser til forskning som tyder på «eneste måten å unngå fraflytting i kommuner som sliter med det, og å få [...] tilvekst av nye folk, det er arbeidsplasser», og at han mener at havbruksnæringen tilbyr «attraktive arbeidsplasser». Han sier likevel at det «absolutt [er en] viktig næring for innbyggerne våre, og for Osterøy som helhet».

Næringsrådgiver og fagkoordinator i Kvinnherad kommune, Karin Thauland, viste til tall fra 2015 da hun fortalte at i det året var det nærmere 150 personer som var ansatt direkte i produksjon av mat- og settefisk. I tillegg var det over 40 ansatte på lakseslakteriet i kommunen. Folketallet i kommunen var cirka 13 000 i fjerde kvartal i 2020 (SSB, 2020a). Videre forelå det konkrete utviklingsplaner som ville resultere i ytterligere 25 nye arbeidsplasser knyttet til oppdrettsnæringen og et nytt visningsanlegg. En del av kommunens innbyggere pendler til anlegg i nabokommuner. Thauland vektla også at det var mange andre arbeidsplasser som gjerne oppstod som et resultat av næringen, men som ikke ville fremkomme i statistikker over arbeidsplasser innen havbruk. Eksempel på dette var regnskapsføring og transport. Kommunedirektøren i Kvinnherad mener at næringen er særdeles viktig for bosettingen i kommunen.

Ordfører i Tysnes, Kåre Martin Kleppe, hadde ikke noen konkrete tall for sysselsetting å dele. Han refererte til tidligere undersøkelser som er utført av Sjømat Norge, der Tysnes var en av de kommunene som hadde størst andel innbyggere direkte eller indirekte ansatt i næringen sett opp mot folketall. Innbyggertallet i Tysnes var knappe 3000 personer per fjerde kvartal i 2020 (SSB, 2020c). Selv om han ikke hadde konkrete tall å melde, fortalte ordføreren at betydningen av oppdrettsnæringen i det som opprinnelig har vært en landbrukskommune, på mange måter kan sammenlignes med det en hjørnesteinsbedrift betyr for en industrikommune. Han sa videre at havbruksnæringen er helt kritisk for bosetting i kommunen. Oppdrettsnæringen er helt spesiell på grunn av de store ringvirkningene den skaper i det lokale næringslivet. Han mente at næringen er helt spesiell og sa at «jeg tror vi hadde vært veldig mange færre innbyggere i Tysnes uten oppdretten».

NFKK ved Anna Ljunggren anså næringen som veldig viktig for bosetting i kommunene. Hun påpekte også at denne betydningen er forskjellig fra kommune til kommune. Hun viste til Frøya og Hitra som er samfunn som knapt hadde eksistert i dag uten havbruksnæring i kommunen. Videre ble det vist til Sveio, som bare har noen få merder i sjøen, hvor næringen har mindre påvirkning på bosettingen.

4.1.4 Konkrete planer for oppdrett i kommunene

Kommunene i utvalget ble spurt om de hadde noen konkrete planer for fremtidig tilrettelegging av havbruksnæringer. Fjeldstad ved Osterøy kommune svarte at de ikke hadde noen konkrete planer for oppdrett, ettersom det allerede produseres maks tillatt biomasse. Det har heller ikke blitt opprettet nytt fiskeoppdrett på 10 år.

På intervjutidspunktet arbeidet Tysnes kommune med kommuneplanen. I dette arbeidet har diskusjonen blant annet dreid seg om de skal videreføre ordningen med bruk av kombinasjonsområder, eller om det skal settes av områder til kun oppdrett. Det er viktig å legge til rette for tradisjonelt havbruk, men de ønsker også å legge til rette for annen type oppdrett. De peker på nye retninger med oppdrett av tang, tare og blåskjell.

I Kvinnherad kommune jobbes det med to konkrete prosjekter innen havbruk på intervjutidspunktet; et stort smoltanlegg er i gang på Enes, og Eide Fjordbruk og Lingalaks er gått sammen og holder på med «et gedigent anlegg». Kommunen har vært sterkt involvert i reguleringsplanene. Eide Fjordbruk har også fått løyve til å bygge et visningsanlegg utenfor Rosendal som kalles Salmon Eye. Anlegget skal se ut som et lakseøye. Her kan man dra ut med båt og blant annet få undervisning om lakseoppdrett. Kommunen hadde ikke selv andre planer foruten om å støtte det som kommer fra næringen. I arbeidet med revidering av kommuneplanen, kontaktes de store selskapene, og de blir spurt om de har noen kommende planer.

4.1.5 Utdelinger fra Havbruksfondet som insentiv for tilrettelegging for havbruksnæringen

Havbruksfondet ble opprettet blant annet med hensikt å gi oppdrettskommunene insentiv til å tilrettelegge for havbruksnæringen. Vi ønsket å undersøke hvorvidt dagens utforming av fondet oppfyller denne hensikten. Da ordfører i Osterøy kommune, Lars Fjeldstad, ble spurt om tildelingene har gitt insentiv, svarte han oss både ja og nei. Det konstateres tidlig at Osterøy driver med mye havbruk og at de allerede driver på maks tillatt kapasitet. Det er ikke etablert nye fiskeoppdrett på 10 år. Havbruk er en godt forankret næring i kommunen som det ville vært tilrettelagt for uansett. Den tillatte samlede biomassen har vært lik i lang tid, noe som blant annet har sin bakgrunn i biologiske årsaker som terskelfjord, oksygenfattig havbunn og lus. På intervjutidspunktet er det ikke et ønske fra næringen om å utvide. Men blir dette ønskelig i fremtiden, vil fondet kunne gi kraftige insentiver. Videre ble det sagt at et problem med å legge til rette for næring, er at det ikke er gitt at kommunen tjener direkte penger på det. Kommunen tjener penger på inntektsskatten som kommer fra deres innbyggere med hjemmeadresse i kommunen, ikke selskapsskatten fra bedriftene. Derfor kan det være like bra for kommunen med nye bedrifter i nabokommunen. Med innføringen av produksjonsavgiften må man endre denne tankegangen fordi det nå blir mer gunstig å ha oppdrettsvirksomheten i egen kommune. Det siteres at «for hver eneste fisk ekstra som svømmer ut i merdene til havbruket, så er jo det penger i kassen vår». Dette trodde ordføreren kunne gi politikere i kommunene et kraftig insentiv til å legge til rette i en større grad etter at Havbruksfondet

ble opprettet. Et oppdrettsanlegg i nabokommunen Vaksdal var fjernet fra kommuneplanen. På intervjudtidspunktet stod anlegget fortsatt, men kunne ikke videreutvikles. Kun grenser i fjorden skiller Vaksdal og Osterøy kommune, og det har ingen betydning for fjorden sin del hvor kommunegrensen er lagt. Ordføreren hadde tenkt at om Vaksdal ikke vil ha anlegget tilhørende sin kommune, så burde Osterøy forsøkt å overta den kapasiteten. Han fortalte at tanken antageligvis ikke hadde dukket opp hadde det ikke vært for Havbruksfondet. Om utdelingene gir insentiv til mer tilrettelegging er på intervjudtidspunktet en hypotetisk situasjon for Osterøy kommune. Dersom de hadde hatt tillatelse til å drive med mer havbruk var ordføreren sikker på at utdelingene hadde gitt insentiv.

Ordfører i Tysnes kommune ville lagt til rette for oppdrett både før og etter opprettelsen av Havbruksfondet, men at «uten tvil gir det jo mer insentiv til det». Han er selv utdannet oppdretter, noe som han mener kan bidra til å gi han en positiv innstilling til havbruk. Denne holdningen opplevde han også i Tysnes generelt. I Tysnes har Alsaker Fjordbruk AS sitt hovedkontor, noe som har skapt «goodwill» for næringen lokalt. Alsaker Fjordbruk AS er et stort oppdrettskonsern i Norge, og har fokus på lakseproduksjon (Alsaker Fjordbruk AS, u.å.). Ordføreren trodde at Havbruksfondet vil medføre et enda større insentiv for kommuner som har oppdrettsselskap i kommunen, men der selskapet har hjemkontor i en annen kommune.

På spørsmålet om insentiv svarte kommunedirektøren i Kvinnherad kommune, Ragnhild Bjerkvik, at tildelingene for så vidt gir insentiver for tilrettelegging. Hun sa at det er utfordrende med uforutsigbarheten og legger til at kommuner alltid ønsker forutsigbarhet. Store variasjoner har det også vært. Som kommunedirektør vil hun prøve å få mest mulig ut av pengene og styrke investeringssiden. Hun nevnte at det er en fare for at midlene blir brukt til drift og at dette kunne være skummelt. Næringsrådgiver og fagkoordinator, Karin Thauland, nevnte i forbindelse med planer knyttet til havbruksnæringen, at kommunen har holdt på slik i mange år og at det ikke er et resultat av Havbruksfondet. Kommunen har derimot tenkt at det er synd at man ikke har fått noe godtgjørelse for tilretteleggingen, men de har ikke stoppet av den grunn. Havbruksnæringen har gjerne tjent godt med penger «på bakgrunn av kommunens velvilje og kanskje legger de igjen både forurensning og lite arbeidsplasser, sånn at det er jo veldig bra at vi nå får noe igjen». Hun tror næringen og har vært innforstått med at det er naturlig å betale litt tilbake for det.

4.1.6 Syn på omleggingen av havbruksbeskatningen og innføring av produksjonsavgift

Selv om det norske skattesystemet er relativt lite omdiskutert, er det likevel ingen, hverken privatpersoner eller virksomheter, som jubler når de utsettes for ekstra beskatning.

Havbruksnæringen betaler allerede i dag skatter som for eksempel eiendomsskatt og eksportavgift i tillegg til skatt på alminnelig inntekt. Fra 2020 ilegges næringen en bruttobasert avgift som kommer i tillegg til annen beskatning. Vi ønsket å kartlegge meningene om dette, både hos næringen og kommunene, der næringen nå må betale, mens kommunene vil motta penger.

Representanter for næringen ved Sjømat Norge uttrykte bekymring for feil skatteinnretning og konsekvensene dette kunne medføre. De var bekymret for at om skattetrykket blir for stort for næringen, vil det medføre at arbeidsplasser ikke blir skapt, og at investeringer som kunne vært lønnsomme ender opp med å ikke bli realisert. Det ble påpekt at norske oppdrettsselskap allerede blir ilagt formuesskatt som utenlandske selskap ikke behøver å forholde seg til. Da blir det etter deres mening en ekstra belastning med en ny, særnorsk avgift på norsk produksjon. I verste fall mente de at måten næringen skattlegges på, kan føre til at selskaper flagger ut og etablerer seg i utlandet. Særlig vanskelig er det å akseptere en avgift som er begrunnet med at det eksisterer grunnrente i havbruk. Samtidig etterlyste Sjømat Norge forutsigbarhet i skattleggingen av næringen, slik at selskapene kan ta gode og langsiktige beslutninger. De sier videre at «det nå har kommet en landing, og at vi har fått denne produksjonsavgiften, og at det har blitt landet et system som tilgodeser vertskommunene. Det synes vi er flott for å få denne forutsigbarheten». I etterkant av sitatsjekk, presiserer Sjømat Norge at etter forliket om produksjonsavgift ble landet, vil spørsmålet om etablering i utlandet og utflagging ikke lengre være like reelt.

På den andre siden mener Sjømat Norge at det er rimelig at kommunene får noe igjen for å legge til rette for havbruksnæringen. Selv om det ikke er populært med ekstra skatt, mener organisasjonen at innretningen av produksjonsavgiften gjør at medlemmene tåler den. Dette er fordi at satsen ikke ble så høy som fryktet og at avgiften går direkte til kommunene, og ikke til staten. Man kan argumentere for at avgiften kan sees som en form for arealleie, at kommunene får tilbake for å stille areal til rådighet for selskapene. Dette kan skape et naturlig bindeledd mellom næringen og kommunene, og også gi næringen større legitimitet, aksept og forståelse ute i kommunene. Slik kan avgiften føre til bedre tilrettelegging for næringen. Ved å legge produksjonsavgiften inn i Havbruksfondet, vil kommunene etter deres beregninger få jevnere utbetalinger fra fondet.

Nettverk fjord- og kystkommuner legger for dagen noen av de samme argumentene. De mente at dersom kommunene ønsker å ha oppdrettsnæring i sin kommune, må de få noe igjen for det. De mente at opprettelsen av Havbruksfondet har gjort kommuner, deres innbyggere og politikere mer positive til oppdrettsnæringen. Innføringen av produksjonsavgiften og endringen av fordelingsnøkkelen for utbetalinger fra Havbruksfondet, vil etter deres mening føre til mer forutsigbarhet for kommunene. De fortalte at mange av medlemmene nok skulle ønske at produksjonsavgiften var satt enda høyere, og at fordelingsnøkkelen etterlot mer til kommunene. Men som organisasjon prøver de å balansere de ulike synspunktene i kommunene, slik at de kan stå frem med et felles standpunkt. Det er også for denne organisasjonen viktig å poengtere at man ikke anser at produksjonsavgiften kan forankres i at det foreligger en grunnrente i havbruk. Deres synspunkt er at avgiften kan forsvares som en arealleie. Om avgiften skal aksepteres som en grunnrente, skal det etter organisasjonens syn være en kommunal grunnrente, og ikke en statlig. Dette fordi en statlig grunnrente vil tilfalle staten slik den i dag gjør innen petroleum og kraft. Etter høringene og innspillene i forkant av innføringen av produksjonsavgiften, synes de at resultatet er et kompromiss de kan leve med.

Kommunene vi intervjuet er på sin side glade for inntekten fra Havbruksfondet og fremtidig produksjonsavgift. Ordfører i Osterøy sier at avgjørelser rettet mot næringen kan tas med sikkerhet i at det resulterer i penger inn i kommuneøkonomien. De skulle ønske at deres andel av utbetalingene var større.

Tysnes' ordfører sier det er viktig for kommunen at næringen ikke blir beskattet på en måte som hindrer investeringer. Dette fordi næringen historisk har lagt igjen store investeringer i kommunen. De skulle ønske at innføringen av avgiften hadde ført til lavere priser på konsesjoner, slik at den totale skattleggingen ikke ble høyere. Lavere priser på konsesjoner vil etter deres mening kunne hjelpe frem mindre aktører til å etablere seg i næringen. I lys av en komplisert grunnrentediskusjon sier ordføreren at «ressursskatt og grunnrentebeskatning; det var vi helt fullstendig imot». Løsningen med produksjonsavgiften er for dem derfor et kompromiss de kan leve med.

Kvinnherad påpeker at oppdrettsnæringen fører til lokal belastning på naturen. Det er derfor greit med en beskatning av disse eksternalitetene. Videre har kommunen i lang tid lagt til rette for næringen uten at det nødvendigvis har kommet tilbake i form av skatteinntekter. De tror at næringen er innforstått med at kommunen har tilrettelagt bortimot gratis, og at næringen dermed også synes at «det er naturlig at de betaler litt for det».

4.1.7 Havbruksfondets utforming og dagens fordelingsnøkkel

I dag er Havbruksfondets fordelingsnøkkel innrettet slik at 40 prosent av tildelingene går til kommunen, mens 60 prosent går til staten. Vi ønsket å kartlegge aktørenes synspunkt på fondets utforming og deres mening om denne fordelingen.

NFKK ved Anna Ljunggren mener at det er «stor usikkerhet rundt fremtidige utbetalinger», med trykk på «stor». Likevel mener de at innføringen av produksjonsavgiften skaper mer forutsigbare utbetalinger til kommunene. Ljunggren mener videre at både politikerne, kommunene og deres innbyggere har blitt mer positive til næringen etter innføringen av fondet. De er fornøyde med dagens fordelingsnøkkel, og sier seg spesielt fornøyd med at andelen til kommunene ble vedtatt å være 40 prosent, fremfor 20 prosent som innstillingen foreslo. Likevel er de bekymret for at endret fordelingsnøkkel vil gi mye til staten som ikke vil komme kommunene til gode. De mener også at flere medlemskommuner kunne tenke seg en større produksjonsavgift.

Sjømat Norge sier at det er viktig at Norge «har et skatteregime som gjør det konkurransedyktig å drive det (havbruk, vår anmerkning) i Norge».

Ordføreren på Osterøy mener at utbetalingene fra fondet etter innføringen av produksjonsavgiften, blir mer forutsigbare, fordi beløpene blir jevnere. Tidligere har det vært vanskelig å forklare 10 millioner i overskudd ett år og 5 millioner i underskudd det neste året. Han sier at han tror han har med flertallet av lokalpolitikere når han sier at «vi mener jo at kommunene burde fått en større andel». Tildelingene er ikke nok i forhold til de negative konsekvensene med havbruk som påvirker innbyggerne i kommunen. De har diskutert tidligere og tenkt at «det er litt synd at kommunen gjør så mye jobb uten å få noe godtgjørelse for det». Han mener derfor at produksjonsavgiften er et greit kompromiss, og at dersom en større andel hadde gått lokalt til kommunen, ville det gitt mer aksept for næringen.

Ordføreren i Tysnes mener også at det er et greit kompromiss, og sier at «det er viktig at man har en avgift som er styrt ut ifra om selskapet går i pluss eller ikke. At man ikke skattlegger like mye et år det har gått dårlig i næringen som når det går bra». Han er imidlertid fornøyd med fordelingen, og mener en ytterligere endring vil vekke stor reaksjon i det sentrale Østlandet, som ikke tjener på havbruksnæringen. Han mener at fordelingen skal forbli, slik at man kan studere effekten den har.

Kvinnherad kommune uttrykte ingen spesifikk mening om dette temaet.

4.1.8 Forutsigbarhet og stabilitet

Vi ønsket å forske på hvordan utvalget vurderer framtidig stabilitet og forutsigbarhet av tildelingene fra Havbruksfondet. På spørsmål om hvordan kommunene vurderer de framtidige utdelingene, svarer Lars Fjeldstad ved Osterøy kommune at de har troen på at de vil være stabile fremover. Den tillatte biomassen til Osterøy står fast, og derfor mener han at andelen fra Havbruksfondet for deres del vil stå ganske likt. Det er imidlertid utfordrende å ikke vite hvor mye man får. Når den nye produksjonsavgiften har blitt innført vil utbetalingene i sum fortsatt være omtrent lik når han ser på estimerte tall fra kommunens økonomikontor. Forskjellen er at utbetalingene på en måte er blitt todelt, og man får nå jevnere beløp hvert år. Det er en mindre justering, men det forenkler budsjettarbeidet. Ordføreren liker å tro at staten har en langsiktighet i sine reguleringer, og ikke brått endrer forutsetningene, derfor ser de for seg at utbetalingene vil være stabile fremover. I et tilleggsspørsmål om kommunen har tro på at pengene vil fortsette å tilfalle kommunen, svarer ordføreren at han har tro på dette. Dette begrunner han med at han tror det er den eneste måten å få kommunene med på å legge til rette for havbruk, slik at man oppnår den ønskede veksten i næringen.

Ordføreren i Tysnes kommune vil ikke påstå at utdelingene er stabile og trygge inntekter som kommunene vet med sikkerhet at de får. Han ser derimot positivt på at det er innført en produksjonsavgift som kan hjelpe på forutsigbarheten. Den måten utbetalingene har vært tildelt frem til nå, synes de har fungert greit for dem, ettersom det er opp til hver kommune hvordan man bruker utbetalingene fra fondet og slik sørge for forutsigbarhet i egen kommuneøkonomi.

Kommunedirektør Bjerkvik fra Kvinnherad nevner at forutsigbarheten er en utfordring med Havbruksfondet, og at kommuner ønsker forutsigbarhet. Det har vært store variasjoner i hvilke beløp som har blitt tildelt, men hun legger til at med denne omleggingen vil det bli mer stabilt og at dette blir en fordel. En annen utfordring hun også nevner, er usikkerheten ved politiske valgperioder og faren for at lokalpolitikere bruker for mye av tildelingene. Hun mener at noen av pengene bør settes på bok og brukes til næringsrettede investeringer. Men det kan være komplisert å få fullt gehør for dette hos politikerne. På tilleggsspørsmål om de har tro på at utbetalingene vil fortsette å tilfalle dem som kommune, uttrykker hun en bekymring for inntektene. Kvinnherad har utenom Havbruksfondet ekstraordinære inntekter fra både konsesjonskraft og eiendomsskatt på kraftanlegg. Disse inntektene er under press, og må kjempes for da dette er noe distriktskommunene har tilrettelagt for og inntekter de trenger. Det er ikke greit at pengene sendes videre for eksempel til Oslo, da kostnadene befinner seg lokalt, og det må være noe igjen for å stimulere næringen. Fagkoordinator Thauland, tror på sin side at pengene vil forbli i kommunene og legger til at de er med i Nettverk fjord- og

kystkommuner. Det er arbeidet mye for at pengene skal komme kommunene til gode, og hun tror derfor det er vanskelig å nå vri reglene til at pengene skal gå til staten.

Anna Ljunggren fra NFKK uttrykker at det er stor usikkerhet knyttet til fremtidige betalinger. Hun nevner at utvikling i oppdrettsnæringen også er et usikkert område. Det er et faktum at det utvikles teknologi for å drive oppdrettsanlegg på land. Når mange land utvikler slike anlegg, kan det skje en utvikling hvor det ikke blir lønnsomt å frakte norsk laks til andre markeder i verden. Videre fortsetter Ljunggren med at det sies at norsk laks fortsatt har en høyere kvalitet og annen smak, men med tanke på å forsyne land med nødvendig mat, kommer gjerne ikke smak i første rekke. Hvem som sitter i landets regjering, og produksjonsvolumet fremover, er også kilder til usikkerhet rundt utbetalingene. De er derimot fortsatt optimistiske for fremtiden til norsk sjømat og påpeker at det er flere faktorer som skal slå til samtidig før den norske laksen sine konkurransefordeler faller bort. For å være realistisk tror hun at norsk sjømat vil vokse i fremtiden.

4.2 Beskrivelse av kvantitative funn

Følgende kapittel tar for seg en beskrivelse av funn fra datamaterialet fra Fiskeridirektoratet og Statistisk sentralbyrå. Vi vil poengtere at data fra KOSTRA på forskningstidspunktet ikke var tilgjengelig for kommunene *Bø i Nordland, Etne, Lødingen, Senja, Tjeldsund, Træna, Sørfold, Vega og Meløy* for 2020. Alle disse kommunene mottok utbetalinger fra Havbruksfondet i 2020. For å ta hensyn til at vi bare har tall for utbetaling fra Havbruksfondet og ikke data fra KOSTRA, har vi valgt å utelate disse kommunene i sin helhet i beregningene gjort for året 2020.

Videre la vi merke til at fra året 2019 til 2020 ble antall kommuner som fikk tildelinger redusert med 26, mens den totale utbetalingen økte. Bakgrunnen for dette kan være kommunereformen som ble fullført 1. januar 2020, jf. kapittel 2.3.1.

Tallene presentert i denne delen vil være i hele tusen. Videre ønsker vi å gjøre leseren oppmerksom på at vi i denne oppgave bruker *netto driftsresultat* til kommunen slik som det fremkommer i årsregnskapet. Som nevnt tidligere kan det enkelte års driftsresultat av ulike årsaker være påvirket av feilkilder, og kan derfor ved flere anledninger være problematisk å bruke som et mål for lønnsomhet. Ved denne oppgaven har vi vært nødt til å akseptere enkelte forenklinger, og bruker netto driftsresultat uten korrigerende for eventuell bruk og avsetninger til bundne driftsfond.

Ved denne oppgaven benyttes begrepet *fondsandel* for hvor stor andel utbetalingene fra Havbruksfondet utgjør av brutto driftsinntekter og netto driftsresultat.

Totalt har utvalget i denne undersøkelsen følgende driftsinntekter, hvor utbetalinger fra Havbruksfondet er spesifisert:

	2017	2018	2019	2020
Sum brutto driftsinntekter	107 245 041	111 691 096	114 309 048	132 974 370
Sum utbetaling Havbruksfondet	52 427	2 355 142	456 962	1 858 300

Tabell 1 – Brutto driftsinntekter + utbetaling fra fond

Tabell 2 viser hvor mange kommuner som fikk tildelt midler fra Havbruksfondet for perioden 2017-2020. Videre utregninger i denne oppgaven vil baseres på disse størrelsene:

	2017	2018	2019	2020
Antall kommuner som mottok tildelingen	164	164	166	131

Tabell 2 - Kommuner som mottok tildelingen

For året 2020 var det 140 kommuner som mottok tildeling fra Havbruksfondet, men som nevnt tidligere har vi korrigert for kommunene *Bø i Nordland, Etne, Lødingen, Senja, Tjeldsund, Træna, Sørfold, Vega og Meløy*.

Vi har med bakgrunn i denne informasjonen beregnet følgende gjennomsnittstall:

	2017	2018	2019	2020
Gjennomsnittlig brutto driftsinntekter	653 933	681 043	688 609	1 015 072
Gjennomsnittlig utbetaling Havbruksfondet	320	14 361	2 753	14 185
Gjennomsnittlig netto driftsresultat	22 682	20 344	2 665	27 489

Tabell 3 – Brutto driftsinntekter + utbetaling fra fond + netto driftsresultat (gjennomsnitt)

Gjennomsnittstallene i tabell 3 viser at brutto driftsinntekt er økende, mens den gjennomsnittlige utbetalingen fra Havbruksfondet, samt gjennomsnittlig netto driftsresultat, i større grad har vært varierende. Bakgrunnen for økningen i gjennomsnittlig brutto driftsinntekt fra 2019 og 2020 har delvis sin bakgrunn i den tidligere nevnte kommunesammenslåingen.

Med basis i gjennomsnittlig brutto driftsinntekter og gjennomsnittlig netto driftsresultat, har vi videre beregnet gjennomsnittlig resultat i prosent for samme periode, i tillegg til et gjennomsnitt av disse fire årene:

	2017	2018	2019	2020
Gjennomsnittlig resultat i prosent	3,47 %	2,99 %	0,39 %	2,71 %
Gjennomsnittlig resultat i prosent 2017-2020	2,38 %			

Tabell 4 – Resultat i prosent

Vi ser at resultatet i 2019 er betydelig lavere enn de tre andre årene. Det kan tenkes at dette delvis har bakgrunn i kommunesammenslåinger, hvor en rekke kommuner kanskje har foretatt investeringer før en eventuell sammenslåing. Videre ønsker vi å presisere at de store og varierende tildelingene fra Havbruksfondet kan være en betydelig feilkilde og kan bidra til at tallene for regnskapsført netto driftsresultat derfor ikke nødvendigvis vil være helt representative.

Med bakgrunn i denne informasjonen har vi videre beregnet hvor stor del av utbetalingen fra Havbruksfondet utgjør av de samlede brutto driftsinntektene i prosent:

	2017	2018	2019	2020
Gjennomsnittlig brutto driftsinntekter	653 933	681 043	688 609	1 015 072
Gjennomsnittlig utbetaling Havbruksfondet	320	14 361	2 753	14 185
Gjennomsnittlig fondsandel driftsinntekt	0,05 %	2,11 %	0,40 %	1,40 %

Tabell 5 – Brutto driftsinntekter + utbetalinger fond + fondsandel driftsinntekt (gjennomsnitt)

Her bør det påpekes at for hver enkel kommune har dette tallet variert i mye større grad, og gjennomsnittstallet vil derfor kun være delvis representativt. Som eksempel kan det nevnes at for kommunen Leka, utgjorde utbetalingen hele 19,68 prosent av de samlede brutto inntektene i 2018, mens for en rekke andre kommuner utgjorde utbetalingen mindre enn 0,01 prosent i samme år.

Videre beregnet vi hvor stor andel gjennomsnittlig utbetaling fra Havbruksfondet utgjorde av gjennomsnittlig netto driftsresultat:

	2017	2018	2019	2020
Gjennomsnittlig netto driftsresultat	22 682	20 344	2 665	27 489
Gjennomsnittlig utbetaling Havbruksfondet	320	14 361	2 753	14 185
Gjennomsnittlig fondsandel driftsresultat	1,41 %	70,59 %	103,30 %	51,61 %

Tabell 6 – Netto driftsresultat + utbetaling fond + fondsandel driftsresultat

Her bør det også påpekes at det foreligger en ekstrem variasjon mellom enkelte kommuner, og gjennomsnittstallet vil derfor kun være delvis representativt. På ytterkantene har vi Alta med 12 035 prosent i 2020, og Ballangen med negativ 7 497 prosent i 2019.

Videre valgte vi også å beregne tilsvarende gjennomsnittstall for kommunene for samme fire års periode, sammenlagt:

Årlige størrelser	2017 - 2020
Gjennomsnittlig brutto driftsinntekt	116 554 889
Gjennomsnittlig netto driftsresultat	2 774 904
Gjennomsnittlig utbetaling Havbruksfondet	1 180 708
Gjennomsnittlig fondsandel driftsinntekt	1,01 %
Gjennomsnittlig fondsandel driftsresultat	42,55 %

Tabell 7 – Gjennomsnittstall for perioden under ett

Videre har vi beregnet tilsvarende nøkkeltall for alle kommuner som har mottatt utbetalinger fra fondet i perioden 2017 - 2020, hvor vi ønsker å trekke frem nøkkeltallene knyttet til kommunene i utvalget:

Osterøy	2017	2018	2019	2020
Brutto driftsinntekter	643 037	688 762	693 051	692 993
Netto driftsresultat	-235	21 141	-4 224	-8 302
Sum utbetaling Havbruksfondet	249	12 937	997	10 219
Resultat i prosent	-0,04 %	3,07 %	-0,61 %	-1,20 %
Fondsandel driftsinntekt	0,04 %	1,88 %	0,14 %	1,47 %
Fondsandel driftsresultat	-106,12 %	61,20 %	-23,60 %	-123,09 %
Tysnes	2017	2018	2019	2020
Brutto driftsinntekter	273 850	305 470	296 867	318 649
Netto driftsresultat	13 597	10 746	6 092	2 028
Sum utbetaling Havbruksfondet	465	24 144	1 860	19 071
Resultat i prosent	4,97 %	3,52 %	2,05 %	0,64 %
Fondsandel driftsinntekt	0,17 %	7,90 %	0,63 %	5,98 %
Fondsandel driftsresultat	3,42 %	224,68 %	30,53 %	940,38 %
Kvinnherad	2017	2018	2019	2020
Brutto driftsinntekter	1 208 036	1 288 756	1 295 359	1 368 907
Netto driftsresultat	87 420	25 465	87 296	32 461
Sum utbetaling Havbruksfondet	821	40 001	6 956	31 152
Resultat i prosent	7,24 %	1,98 %	6,74 %	2,37 %
Fondsandel driftsinntekt	0,07 %	3,10 %	0,54 %	2,28 %
Fondsandel driftsresultat	0,94 %	157,08 %	7,97 %	95,97 %

Tabell 8 – Nøkkeltall utvalget

5.0 Drøfting

Vi har nå gjort rede for omleggingen av skatte- og avgiftssystemet i havbruksnæringen, samt presentert funnene fra undersøkelsen vår. Vi vil nå knytte disse sammen og drøfte dem opp mot problemstillingen.

5.1 Betydningen Havbruksfondet har for kommunenes økonomi og planlegging

I undersøkelsen vår kom det frem at hele utvalget vårt opplever utbetalingene fra Havbruksfondet som veldig viktige for kommunen. Videre opplever de størrelsene på utbetalingene fra Havbruksfondet som uforutsigbare, og at innføringen av produksjonsavgiften og omleggingen av Havbruksfondet bidrar til økt opplevd forutsigbarhet. Som nevnt tidligere, uttrykker ordføreren i Osterøy kommune at det er utfordrende å ikke vite størrelsen på utbetalingene, og legger til at den nye justeringen av Havbruksfondet bidrar til jevnere beløp hvert år. Han mener at dette vil forenkle budsjettarbeidet. NFKK uttrykker også en stor usikkerhet rundt fremtidige utbetalinger, men mener at produksjonsavgiften bidrar positivt. Ordføreren for Tysnes kommune er enig i at produksjonsavgiften vil skape litt mer forutsigbarhet, men vil likevel ikke kalle utbetalingene trygge. Ordføreren for Kvinnherad kommune uttrykker også at det er vanskelig å planlegge bruken av pengene i utdelingsåret ettersom man ikke vet hvor mye man får fra år til år. Dette med bakgrunn i at utbetalingene baseres på auksjon, og auksjonsprisene ikke er kjent før avsluttet auksjon (vår tilføyelse). Videre legger hun til at det også er en utfordring at de ikke får opplyst størrelsen før sent på året.

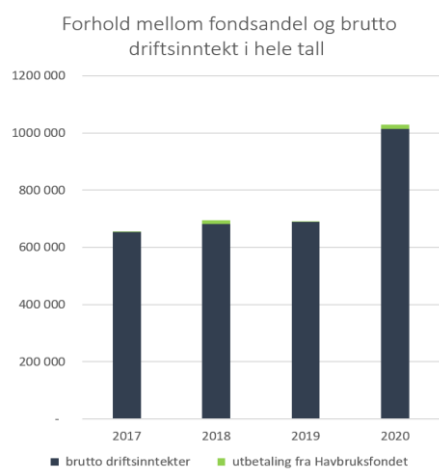
I undersøkelsen vår av utbetalingene fra Havbruksfondet og tall rapportert til KOSTRA, kom vi frem til at utbetalingene i gjennomsnitt utgjorde følgende andel av brutto driftsinntekter:

2017	2018	2019	2020	Gjennomsnitt 2017-2020
0,05%	2,11%	0,40%	1,40%	1,01%

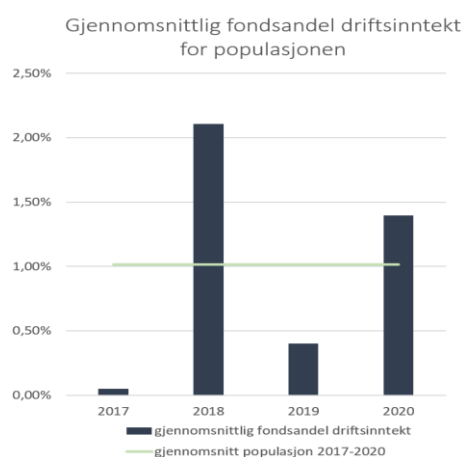
Som vist til i kapittel 4.2 er dette et gjennomsnittstall, hvor størrelsene for den enkelte kommune er svært varierende. Gjennomsnittlig brutto driftsinntekter var omtrent på følgende kronebeløp:

2017	2018	2019	2020
654 millioner	681 millioner	689 millioner	1,075 milliarder

Figur 1 viser den gjennomsnittlige fondsandelen for populasjonen, og illustrerer svingningene i perioden. Figur 2 viser det gjennomsnittlige forholdet mellom utbetalingen fra fondet, og kommunenes brutto driftsinntekter.



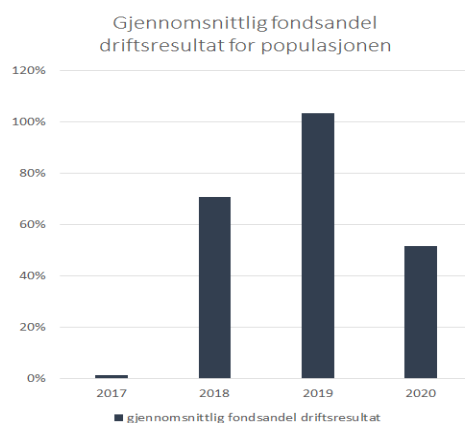
Figur 2 – Brutto driftsinntekt + utbetalinger fra fond



Figur 1 – Gjennomsnittlig fondsandel driftsinntekt - populasjon

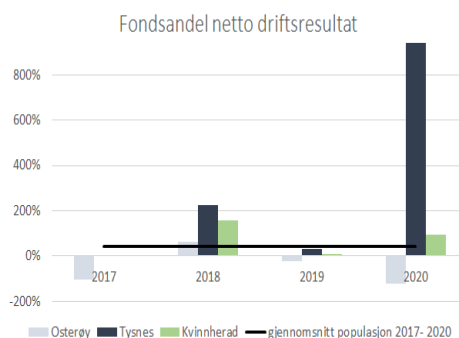
Det er da klart at med en gjennomsnittlig fondsandel på 1,01 prosent vil dette utgjøre betydelige beløp for kommunene. Vi kan derfor med god grunn anta at utbetalingene fra Havbruksfondet har en stor økonomisk betydning for populasjonen vår, noe som også stemmer overens med uttalelsene fra utvalget vårt.

Videre kom vi frem til at fondsandelen av netto driftsresultat i perioden 2017 - 2020 har vært ekstremt varierende for populasjonen vår. Hvis vi ser på gjennomsnittstallene i Figur 3 ser vi at fondsandelen var lavest i 2017 med 1,41 prosent, og høyest i 2019 med 103,30 prosent.



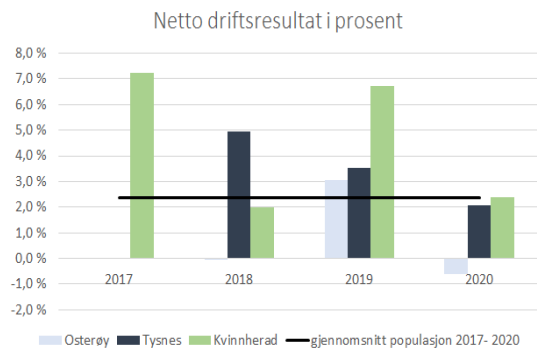
Figur 3 – Gjennomsnittlig fondsandel resultat

Hvis vi tar for oss de konkrete tallene til utvalget vårt i Figur 4 og Figur 5, ser vi at eksempelvis Tysnes kommune har et varierende netto driftsresultat, og en svært varierende fondsandel av netto driftsresultat, som strekker seg fra 3,42 prosent til 940,38 prosent. Det samme gjelder for Osterøy og Kvinnherad



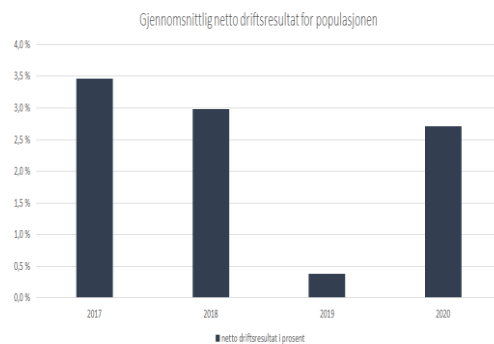
Figur 4 – Fondsandel netto driftsresultat

kommune, men her strekker fondsandelen seg fra -123,09 prosent til 61,20 prosent for Osterøy kommune, og 0,94 prosent til 157,08 prosent for Kvinnherad kommune. I *Figur 4* fremkommer ikke tallene for Kvinnherad kommune og Tysnes kommune for året 2017. Dette skyldes at fondsandelen for disse kommunene er så liten i forhold til fondsandelen til Tysnes kommune for året 2020, jf. kapittel 4.2. I *Figur 5* fremkommer heller ikke netto driftsresultat i prosent for Osterøy kommune og Kvinnherad kommune for årene 2017 og 2018. Dette skyldes igjen at driftsresultatet disse årene var så lave sammenlignet med de andre årene, jf. kapittel 4.2.



Figur 5 - Netto driftsresultat i prosent

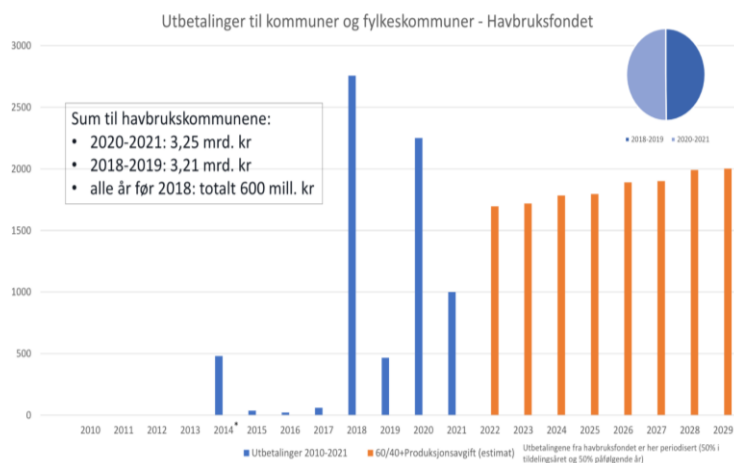
For populasjonen samlet ser vi i *Figur 6* at gjennomsnittlig netto driftsresultat i prosent også varierer, men i langt mindre grad fra 0,39 prosent i 2019, til 3,47 prosent i 2017.



Figur 6 – Gjennomsnittlig netto driftsresultat - populasjonen

Når vi ser funnene våre samlet kan bakgrunnen for den tidligere nevnte variasjonen tenkes å henge sammen med usikkerheten knyttet til størrelsen på utbetalingene, i tillegg til at informasjon om tildelingene kommer sent på året. Usikkerheten kan med god grunn antas å vanskeliggjøre budsjettarbeidet, noe som kommer til uttrykk i svært skiftende fondsandel av netto driftsinntekt og netto driftsresultat.

Illustrasjonen i *Figur 7* fikk vi tildelt 18.03.2021 av Sjømat Norge og viser størrelsene på historiske og fremtidige utbetalinger. De blå søylene viser historiske tall, mens de oransje søylene viser estimerte utbetalinger periodisert halvparten i tildelingsåret og halvparten på påfølgende år.



Figur 7 – Utbetalinger til kommuner og fylkeskommuner - Havbruksfondet

Ut ifra disse tallene ser vi tydelig hvor varierende utbetalingene har vært. Videre ser vi at innføringen av produksjonsavgiften og omleggingen sannsynligvis vil bidra til økt stabilitet av utbetalingene. Her skal likevel poengteres at de estimerte tallene er periodiserte og derfor ikke vil være helt representative.

I tillegg inkluderer tallene fra Sjømat Norge tildelinger til fylkeskommuner.

Ut ifra funnene våre kan vi med god grunn anta at de siste fire års utbetalinger og den tidligere ordningen med Havbruksfondet har bidratt til uforutsigbare utbetalinger til kommunene. For kommuner hvor utdelingene utgjør en relativt stor del av brutto driftsinntekter vil denne uforutsigbarheten være ganske sentral. Funnene våre tyder på at utbetalingene har en stor økonomisk betydning og for flere kommuner er dette en helt sentral inntektskilde. Uforutsigbarheten kan derfor antas å vanskeliggjøre budsjettarbeidet. Funnene våre tyder videre på at kommunene som mottar utbetaling fra Havbruksfondet mener at omleggingen av Havbruksfondet bidrar til økt opplevd forutsigbarhet rundt fremtidige utbetalinger.

Et spørsmål som oppstår ved behandling av forutsigbarhet er om det egentlig er staten sitt ansvar å sørge for forutsigbare utbetalinger, eller om kommunene selv har ansvar for å forvalte pengene på en hensiktsmessig måte.

NFKK mener at kommunene bør sette utbetalingene inn på et fond og slik planlegge på en bedre måte. Ordfører for Tysnes kommune påpeker at ettersom det er opp til hver kommune å forvalte utbetalingene har håndteringen av tildelingene frem til nå fungert greit for dem. Han utdyper at tildelingene de får blant annet settes av til investeringsfond for investeringer i infrastruktur. I tillegg har de et vedtak om å bruke 70 prosent til nedbetaling av gjeld. På denne måten sørger de for forutsigbarhet i egen økonomi. Kvinnherad forteller at de bruker tildelingene til å styrke investeringsiden, men at det foreligger en risiko for at deler av midlene blir en del av driftsbudsjettet. Bjerkvik påpeker at det foreligger en fare for at de kan bli for avhengig av tildelingene og legger til at ved siste tildeling måtte kommunen bruke noe på ordinær drift. Videre

har vi Osterøy kommune som opplever utbetalingene som en «ufattelig frelse» og som en hjelp til å finansiere driften av kommunen. Ut ifra tallene vi har hentet fra KOSTRA ser vi at Osterøy har hatt et underskudd tre av de siste fire årene. Det kan tenkes at uten utbetalinger fra Havbruksfondet, gitt de samme forutsetningene som de siste fire årene, ville dette underskuddet vært vesentlig større.

Forskningen vår viser at utvalget vårt har ulike måter å disponere pengene på. Noen kommuner setter pengene rett i drift, mens andre foretar langsiktig planlegging. Videre ser vi at det er ulikt hvor stor andel utbetalingen utgjør av de samlede inntektene, samt at det foreligger ulike behov for utbetalingene. Dette medfører at det foreligger en «fare» for at utbetalingene blir en del av den ordinære driften, hvor det i noen tilfeller blir helt nødvendig for å unngå å gå i minus. Videre gjenstår da spørsmålet om hvem som har ansvar for forutsigbarheten. Bør staten innføre nye lover og vedtak for å sørge for forutsigbarhet i kommuneøkonomien, eller er det kommunens eget ansvar å forvalte utbetalingene og skape forutsigbarhet i egen økonomi? Uavhengig av svaret opplever utvalget at omleggingen av Havbruksfondet bidrar til økt forutsigbarhet.

5.2 Om forutsigbarhet og tillit til fremtidige utbetalinger

Som nevnt over uttrykker de tre kommunene i utvalget usikkerhet om hvor store tildelinger de kan forvente, men er samstemte om at produksjonsavgiften medfører forutsigbarhet. En grunn til at kommunene tror dette kan være at produksjonsavgiften blir utbetalt med bakgrunn i tall for produksjon av laks, ørret og regnbueørret i egen kommune. Da kan kommunen relativt enkelt estimere hva de kan forvente av inntekter fra avgiften. En annen grunn til at de tror avgiften kan bidra til mer forutsigbarhet er at produksjonsavgiften siden forslaget ble presentert, har vært ment å gå direkte til havbrukskommunene (Innst. 338 S (2017–2018), s. 4). Kommunene slipper å «dele» med staten, slik som fordelingsnøkkelen til Havbruksfondet tilsier.

Gjennom et tilleggsspørsmål spurte vi om kommunene har tro på at pengene fra fondet vil fortsette å tilfalle kommunene. Det uttrykkes både usikkerhet, men også tro på at det vil fortsette. Kommunedirektør i Kvinnherad påpeker at flere av kommunens inntekter blant annet fra konsesjonskraft og gjennom eiendomsskatt, er under press, og disse må de stadig kjempe for å motta. Det kan forstås at det derfor uttrykkes bekymring også for tildelinger knyttet til havbruk da de har erfaring med å kjempe for å beholde inntektene i kommunen. Kommunen har ikke kunnet være trygge på at inntektene de fikk ett år vil være tilsvarende neste år. En annen faktor som kan ha bidratt til usikkerheten kan være at det i løpet av arbeidet med omleggingen av Havbruksfondet ble

foreslått en ny fordelingsnøkkel der 75 prosent skulle tilfalle staten og 25 prosent til kommuner og fylkeskommuner. Det har altså vært argumentert mot at kommunene skulle få enda mindre enn nåværende fordeling på 40 prosent til kommuner og 60 prosent til staten.

På den andre siden har fagkoordinator i samme kommune troen på at kommunene vil fortsette å motta støtte. Dette begrunner hun med at NFKK som de er medlem i, lenge har kjempet for at pengene skal gå til kommunene. Å snu om på disse reglene er derfor etter hennes mening ikke noe som kan skje over natten. Innføringen av produksjonsavgiften har vært en lang prosess, som nå endelig har fått et vedtak. Det er ikke et ukjent fenomen at politiske prosesser kan ta mange år. Vi mener det derfor er naturlig at de tror at pengene vil fortsette å gå til kommunene da det må en hard kamp til for å snu fordelingen. Utformingen av Havbruksfondet har siden opprettelsen i 2016 vært utsatt for flere justeringer før innføringen av produksjonsavgiften. Utbetalingene til kommunen har som kjent også vært svært svingende. Vi mener vi har grunn til å tro at kommunene ikke har opplevd forutsigbarhet i inntekter knyttet til havbruksnæringen frem til i dag. Når produksjonsavgiften nå er vedtatt, kan det tenkes at den endelig kan bidra til å gi den forutsigbarheten som er ønsket. Vi kan anse økt forutsigbarhet som en av fordelene ved omleggingen. Vi kan i tillegg tenke oss at kommunene nå vil oppleve økt forutsigbarhet i den kommunale budsjetteringen. Det kan derfor tenkes at omleggingen vil ha stor betydning for fremtidig planlegging.

Ordføreren i Osterøy kommune uttrykker også tro på å fortsatt kompensere kommunene. Han mener staten er nødt til å ha med kommunene på laget om den ønskede veksten i havbruksnæringen skal kunne realiseres, og derfor er tilskuddet til kommunene helt nødvendig. For å underbygge ordførerens argument kan vi legge til at Norge er et langstrakt land bygget opp av mange små lokalsamfunn. I Regjeringens melding til Stortinget Meld St. 5 *Levende lokalsamfunn for fremtiden – Distriktsmeldingen*, uttrykkes det blant annet at «[...] det gode samfunnet bygges nedenfra» og «det viktigste for levende lokalsamfunn i hele Norge er et næringsliv som opprettholder og skaper nye lønnsomme arbeidsplasser» (Moderniseringsdepartementet, 2019b). Regjeringen påpeker her viktigheten av et aktivt næringsliv i lokalsamfunnene, og da vil havbruksnæringen spille en stor rolle særlig i kystkommunene.

5.3 Utdelingene fra Havbruksfondet som insentiv for tilrettelegging for havbruksnæringen

Hos de tre kommunene i utvalget vårt er ikke havbruk en nyetablert næring. Både Osterøy og Tysnes kommune sier at havbruk er noe de ville drevet med både med og uten Havbruksfondet. I Kvinnherad har de drevet med oppdrett i mange år før fondet ble etablert. Alle tre kommuner nevner derimot at utbetalingene fra fondet er eller kan bli en kilde til insentiv. For Osterøy sin del er ikke problemstillingen så aktuell per dags dato da de har nådd maks tillatt biomasse. Både Osterøy og Tysnes er derimot klar på at det er en næring som de uansett ville lagt til rette for. Sistnevnte tror også at utdelingene reduserer noe av kontroversen rundt forurensning og miljøproblemer knyttet til næringen.

Ser man på Havbruksfondet som en forutsigbar og langsiktig ordning, kan det tenkes at kommunene opplever at det gir insentiv til å kontinuerlig legge til rette og stimulere havbruksnæringen. På denne måten vil en kunne opprettholde størrelsene på utbetalingene stabilt over tid, forutsatt at kommunene ikke begrenses av reguleringer.

Da både Osterøy og Tysnes er tydelige på at de ville drevet med havbruk uansett er det vanskelig å gi et klart bilde av hvor stort insentiv utdelingene kan gi. For mange lokalsamfunn kan det være sterke tradisjoner knyttet til havbruk, og det kan tenkes at det er andre faktorer enn penger som har gitt insentiver til å drive med næringen. Ordføreren i Osterøy nevner også at penger i seg selv kan være et insentiv til å gjøre nesten hva som helst. Tradisjoner er for mange en viktig del av deres tilhørighet og identitet. Av den grunn kan man hevde at penger ikke alene gir et insentiv.

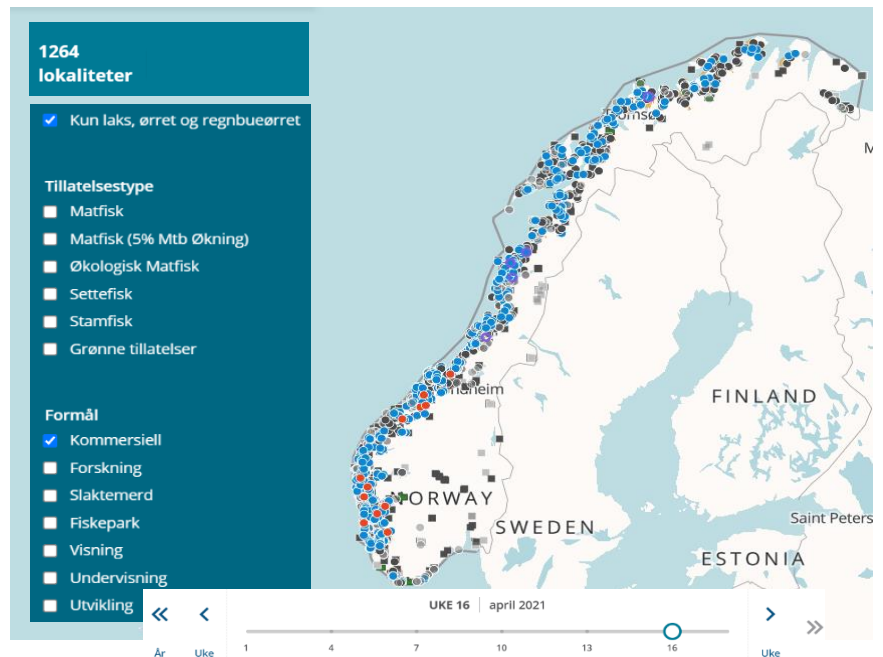
Flere av deltakerne i utvalget opplever at utdelingene fra Havbruksfondet har gjort lokale innbyggere, politikere og samfunn mer positivt innstilt til næringen. Å ha oppdrettsanlegg i kommunen kan altså ha andre virkninger enn miljøproblemer og okkupasjon av areal. Det kan tenkes at lokalsamfunnet får en mer positiv holdning til havbruksnæringen ved at de opplever å få noe tilbake for å tilrettelegge. Dette kan styrke følelsen av at man blir akseptert for å drive med havbruk.

5.4 Sysselsetting og bosetting

Det meste av kommunenes skatteinntekter kommer fra inntekts- og formuesskatt fra personlige skattytere (Finansdepartementet, 2018). Vi vet at det pågår en sterk migrasjon av mennesker fra distriktene til byene i Norge (NTB, 2020). Det er derfor en inntektsmessig fordel for alle kommuner å opprettholde eller øke innbyggertallet sitt. For å sikre bosetting står sysselsetting helt sentralt. Et stabilt nivå av innbyggere kan tenkes å skape større forutsigbarhet, og vil dermed kunne styrke planleggingen i kommunen når det gjelder for eksempel barnehageplasser, skoletilbud, helsetjenester og generell infrastruktur. Det er et gjentagende utsagn at havbruksnæringen er viktig for sysselsettingen og bosettingen for kommunene i utvalget vårt. Omleggingen av fondet kan bidra til at kommunene blir mer fokusert på å legge til rette for næringen og slik skape flere arbeidsplasser.

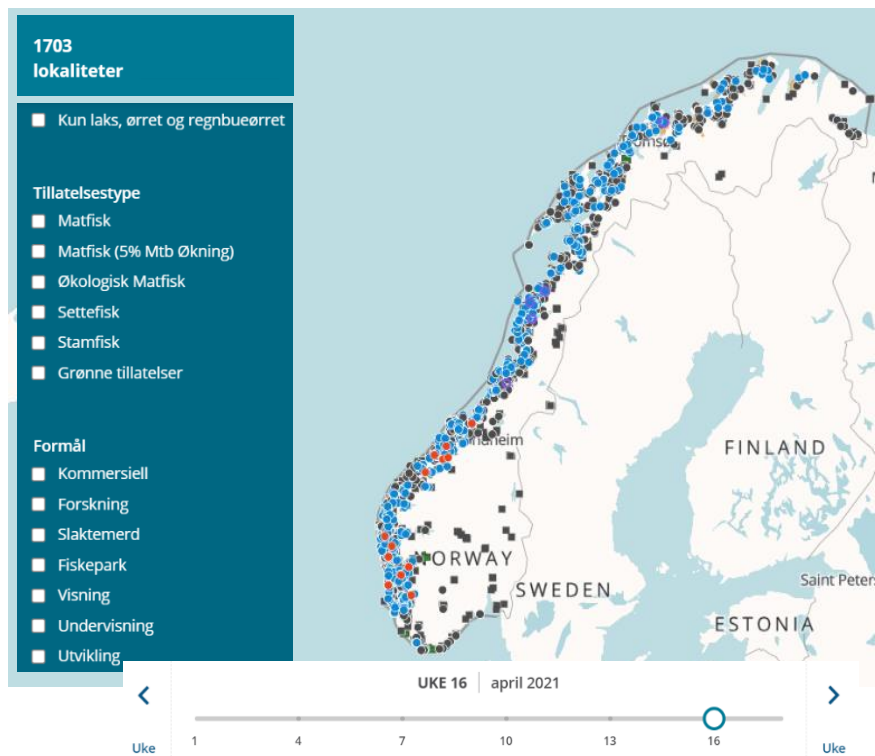
Respondentene ble spurt om hvor viktig de mente havbruksnæringen var for sysselsettingen og bosettingen i kommunene. Dette viste seg å være informasjon som var utfordrende for kommunene å finne presise tall på. Havbruksnæringen gir ringvirkninger utover i samfunnet gjennom tjenester som transport, regnskapsføring, leverandørindustri, lokal handel med mer. Det vil være umulig å tallfeste den delen av sysselsettingen som oppstår i disse næringene som en konsekvens av oppdrettsnæringen. Det generelle svaret var likevel at næringen var av stor betydning for begge deler. NFKK refererer til øysamfunn som Hitra og Frøya som eksempler på lokalsamfunn som sannsynligvis ikke hadde vært like livskraftige som i dag, om det ikke hadde vært for at næringen var representert i kommunen. Osterøy kommune refererer til forskning som viser at forsøk med å tilby potensielle innbyggere billig eller gratis tomt og gratis barnehage, ikke har de effektene for bosetting som man ønsket å oppnå. Det er tilgang på arbeidsplasser som er nøkkelen til å sikre bosetting i kommunene. Samtidig er det ikke slik at havbruksnæringen er viktigere for Osterøy kommune enn andre næringer. Det viktigste er å kunne tilby innbyggerne arbeidsplasser i eller rundt kommunen. Tysnes derimot sier at kommunen nok ikke hadde hatt tilsvarende bosetting i dag om det ikke hadde vært for havbruksnæringen og mener den er helt kritisk for bosettingen. Kvinnherad igjen har ikke så mange innbyggere, basert på folketallet, som er direkte ansatt i oppdrettsnæring i kommunen. Men i tillegg til innbyggere ansatt lokalt har de også noen som pendler til nabokommunene for å jobbe på anlegg der. De påpeker også at for dem er næringen særdeles viktig for bosettingen.

På siden ser man to bilder hentet fra nettsiden www.barentswatch.no. Begge illustrerer hvor lokaliteter med akvakulturtillatelser befinner seg i Norge. Figur 9 viser kommersielle lokaliteter med lønnsomhet som formål. Figur 8 viser samtlige lokaliteter i hele landet, inklusive lokaliteter for forskning, undervisning og visning. Dette er lokaliteter som ikke nødvendigvis har lønnsomhet som formål. Man ser tydelig at lokaliteter er plassert i distriktene der de ligger tett i tett langs hele Norgeskysten (BarentsWatch, 2021).



Figur 8 – Alle norske kommersielle lokaliteter

Det at våre respondenter refererer til næringen som helt kritisk for sysselsetting og bosetting mener vi dermed er helt åpenbart. Videre ser man at de kommersielle lokalitetene utgjør over 70 prosent av alle lokaliteter (BarentsWatch, 2021). Et annet aspekt som vi ikke undersøkte er at næringen har lange tradisjoner i distriktskommunene. Tradisjoner er viktige for folk, og det er mye følelser knyttet til dem også hva gjelder identitet og tilhørighet. Det kan derfor tenkes at næringen ikke bare er viktig sett fra et kommuneøkonomisk perspektiv, men også sosialpolitisk for å ivareta og bygge en identitet knyttet til norske fjord- og kystkommuner.



Figur 9 – Alle norske lokaliteter

5.5 Syn på omlegging av Havbruksfondet

Det er et gjentakende utsagn at det bare er rett og rimelig at kommunene får noe igjen for å la havbruksnæringen legge beslag på fellesskapets sjøareal. Særlig fordi næringen har et noe frynsete rykte med tanke på forurensing, sykdommer og andre belastninger på lokalsamfunnet. Flere respondenter peker på at når det er en uttrykt målsetting for staten å oppnå vekst innen havbruk må man få kommunene med på laget for å få dette til. Kommunene må kompenseres for å stille naturen til rådighet for ikke bare havbruksnæringen, men også andre næringer som benytter fellesskapets arealer.

Innføringen av Havbruksfondet er ønsket velkommen av alle informantene. Det samme er synet på produksjonsavgiften. Samtidig uttrykkes det bekymring for at næringen ilegges en særavgift. Dette mener noen av respondentene kan medføre risiko for at man oppnår det motsatte av hva man ønsker: å beholde havbruksnæringen i distriktene. Både NFKK og Osterøy kommune legger for dagen et ønske om at produksjonsavgiften kunne vært høyere. NFKK har bestemt seg for å fremstå med en felles enighet på vegne av medlemskommunene og være fornøyd med satsen på 40 øre per kilo slaktet laks, ørret og regnbueørret. Likevel skulle de gjerne sett at fordelingsnøkkelen for utbetalinger av inntekter fra salg av konsesjoner og vekst ikke ble endret fra 20 prosent til staten og 80 prosent til kommunene til 40 prosent til kommune og 60 prosent til staten. Det er en repeterende kritikk fra kommunene at de ønsker større inntekter. Når utgangspunktet for omleggingen var et forslag om 25 prosent til kommunene, er NFKK fornøyd med at denne andelen ble økt.

Tysnes kommune ønsket at den nye produksjonsavgiften hadde medført at prisene på konsesjoner hadde gått ned slik at den totale beskatningen av næringen ikke øker. Dette mener de ville tilrettelagt for at mindre aktører kunne fått mulighet til å etablere seg innen havbruksnæringen.

Samtlige respondenter viser til at produksjonsavgiften kan sees på som et kompromiss. Særlig påpekes det at det har vært, og fremdeles pågår, en skarp diskusjon om det eksisterer en grunnrente i havbruk. Man har både fra kommunenes og produsentenes side argumentert for at denne er ikke-eksisterende. Noen av partenes argumenter har vi kommet inn på under kapittelet om grunnrente, men selve diskusjonen vil være for omfattende for vår oppgave å gå inn på i detaljer. De samme aktørene er enige om at produsentene kan betale en arealleie tilbake til kommunene de har anlegg i. Hvis man ser på produksjonsavgiften som en form for arealleie kan det være en måte å legge diskusjonen om grunnrente i havbruk død. Det kan kanskje tenkes at om ikke diskusjonen rundt

grunnrente hadde vært så skarp, med trusler om utflagging med mer, så ville kanskje kommunene stått sterkere på ønsket om å ilegge næringen en høyere beskatning.

Opprinnelig skulle Havbruksfondet blant annet sørge for at kommunene legger til rette for oppdrett og slik skape forutsigbare forhold for vekst i næringen. Det har vært flere år preget av forslag, innstillinger og proposisjoner. Kommunene ønsker forutsigbarhet for kommuneøkonomien og det er dermed naturlig at de kanskje har gått lei av en lang diskusjon om hvordan belastningene fra næringen kan kompenseres og godene høstes. Når innføringen av produksjonsavgiften så kommer som et grep for å skape stabile og forutsigbare inntekter for kommunene, kan kommunene kanskje håpe på at man har kommet til en slags veis ende med diskusjonen. Likevel observerte vi som gruppe en slags vente-og-se-holdning til om det nå var satt et endelig punktum for endringer i Havbruksfondets innretning.

6.0 Avslutning

Vi har ved bruk av teori og et dypdykk i historien om Havbruksfondet og dets omlegging, samt empiri gjennom intervjuer med utvalgte informanter, samlet inn mye informasjon i et forsøk på å belyse vår problemstilling:

Hvordan oppleves omleggingen av Havbruksfondet hos kommuner som mottar tildelinger fra fondet, og hvilken betydning har disse tildelingene for kommunenes økonomi og planlegging?

Vi fikk gjennom intervjuene svært interessant informasjon og det ble skildret ulike perspektiv på hvordan ordningen med Havbruksfondet oppleves og hvilken betydning det har for aktørene. Vi vil nå trekke frem de viktigste funnene i studien.

6.1 Konklusjon

Vi har funnet at Havbruksfondet og dets utbetalinger har en stor betydning for utvalget vårt. Gjennom kvantitative beregninger har vi funnet sterke indikasjoner på en høy økonomisk betydning for populasjonen. De kvalitative undersøkelsene viste også samme funn hos de tre kommunene, der de ga uttrykk for hvilken betydning det har hatt for dem økonomisk og i forhold til planlegging. Vi kan dermed konkludere med at tildelingene har stor betydning for kommunene i utvalget sin planlegging og økonomi.

Videre har vi funnet at insentivene for tilrettelegging for havbruksnæringen er et sammensatt bilde, og kan forklares av både lønnsomhetsformål, sysselsetting, bosetting og andre positive ringvirkninger. Tradisjoner og trivsel er eksempel på positive ringvirkninger som man ikke kan tallfeste, men som for noen kan ha veldig stor betydning. Vi mener derfor vi kan fastslå at utbetalingene fra Havbruksfondet for utvalget ikke alene er en kilde til insentiv for å legge til rette for næringen. For populasjonen som helhet kan vi ikke konkludere, men det er nærliggende å tenke at dette vil gjelde tilsvarende for andre havbrukskommuner. Som nevnt i kapittel 5 er Havbruksfondet svært ungt sett i forhold til havbruksnæringens historie. Det er derfor vanskelig å kartlegge insentiv ut ifra en allerede etablert næring. Vi mener videre at vi ikke har kartlagt kommunenes helhetlige opplevelse av omleggingen da dette er et større, sammensatt bilde.

Vi kan konkludere med at utbetalingene fra fondet oppleves som ustabile og uforutsigbare for kommunene i utvalget og Nettverk fjord- og kystkommuner. At utbetalingene oppleves slik, kan antas å komplisere planlegging i kommunen. For kommunene har arbeidet med budsjetter vært utfordrende som følge av ukjente størrelser på utbetalingene. Disse funnene taler for at forutsigbarheten kan ha vært en utfordring og et savn for kommunene i populasjonen. Vi kan i tillegg konkludere med at omleggingen av Havbruksfondet og innføringen av produksjonsavgiften bidrar til økt opplevd forutsigbarhet for utvalget vårt. Dette kan indikere at populasjonen også ser positivt på innføringen av produksjonsavgiften. Det gjenstår å se om omleggingen *faktisk* vil medføre større forutsigbarhet da kommunene på forskningstidspunktet ikke har mottatt første utbetaling fra fondet etter omleggingen.

Både Sjømat Norge og NFKK er uenige i at det foreligger en grunnrente i havbruk. Det er også særlig vanskelig å akseptere en ny avgift på bakgrunn av eksistensen av en grunnrente. En avgift som er begrunnet i at det eksisterer en grunnrente innen havbruk er NFKK helt klar på at bør være en kommunal grunnrente, *ikke* en statlig. NFKK hadde ønsket en høyere produksjonsavgift som tilfaller

kommunene, mens Sjømat Norge er tilfredse med at den ikke ble høyere. Disse meningene antar vi er helt kurante da de representerer henholdsvis vertskommunene som legger til rette og sjømatnæringen som produserer. Sjømat Norge mener produksjonsavgiften som nå er landet, er en avgift som medlemmene kan tåle da den ble lavere enn fryktet og skal tilfalle kommunene. Den skaper også et bedre bindeledd mellom næring og kommune. Vi mener vi kan konkludere med at aktørene i vårt utvalg opplever det som rett og rimelig at kommunene nå skal få noe igjen for å legge til rette, og at produksjonsavgiften bidrar til større opplevd forutsigbarhet både for næringen og kommunene i utvalget. Det er nærliggende å anta at dette også vil gjelde for populasjonen. Vi kan også konkludere med at aktørene i utvalget vårt ikke ønsker at en større andel av beskatningen i havbruksnæringen skal gå til staten. Funnene våre tyder på at en forutsetning for å få kommunene med på laget for å skape bærekraftig vekst i havbruksnæringen, er at de opplever at de får noe igjen for det.

Grunnet svakheter ved forskningsopplegg, samt størrelsen av utvalget, kan vi ikke generalisere fra utvalget vårt til hele populasjonen, men vise til indikasjoner som kan gi grunnlag til videre forskning.

6.2 Forslag til videre forskning

I denne oppgaven har vi kun berørt en liten del av et ellers omfattende og viktig tema. Forskningen ble startet med begrenset innsikt i tema, hvor vi lærte underveis og tilpasset oss ny informasjon. På bakgrunn av dette kom det opp en rekke tema som i seg selv var verdt å undersøke videre, men på grunn av prosjektets naturlige begrensninger hadde vi ikke mulighet til dette.

Første punkt som vi ønsker å trekke frem som forslag til videre forskning og drøfting er spørsmålet som oppstod under diskusjonen om forutsigbarhet rundt utbetalingene fra Havbruksfondet. Forskningen vår ga indikasjoner på at tildelingene fra fondet ble disponert på svært ulike måter, og på bakgrunn av dette var opplevd stabilitet og forutsigbarhet noe forskjellig. Har staten et ansvar for hvordan kommunene forvalter tildelingene, gjennom retningslinjer og vedtak for slik å sikre forutsigbarhet og stabilitet i kommuneøkonomien? Eller er det kommunens eget ansvar å forvalte utbetalingene på en hensiktsmessig måte, slik at de kan skape forutsigbarhet i egen økonomi? Og hvor går egentlig grensen mellom kommuners økonomiske selvstendighet, og statens plikt til å yte likeverdige tilbud til alle, uavhengig av bosetting?

Andre punkt vi ønsker å trekke frem er muligheten for å bruke Havbruksfondet som et verktøy for kontinuerlig tilrettelegging for havbruksnæringen. Som påpekt tidligere i denne oppgaven har det fra politisk hold vært uttrykt et ønske om å skape bærekraftig vekst i næringen. Forskningen vår tyder på at bakgrunnen for tilrettelegging for havbruksnæringen er svært sammensatt, og startet lenge før opprettelsen av Havbruksfondet. Flere kommuner har oppnådd maks tillatt biomasse, og har ikke mulighet for å ytterligere legge til rette for næringen. Gjennom arbeidet med denne oppgaven har vi funnet indikasjoner på at Havbruksfondet kan gi insentiver til vekst. Det ønskes vekst i sjømatnæringen, og vi kan derfor anta at det over tid vil tildeles flere akvakulturtillatelser. For å ikke miste sin forholdsmessige andel av tildelingene, må kommuner, alt annet like, kontinuerlig legge til rette for havbruksnæringen. Kan Havbruksfondet tenkes å fungere som et verktøy for kontinuerlig tilrettelegging? Hva vil i så fall være den optimale utformingen av fondet? Har de ulike aktørene som berøres tillit til at denne ordningen vil være langsiktig og stabil?

Som tredje og siste punkt ønsker vi å trekke inn effekten av omleggingen av Havbruksfondet. Per i dag er det ikke mulig å undersøke de faktiske konsekvensene for næringen og samfunnet grunnet kort virketid. Et forslag til videre forskning er å gjenoppta dette temaet når omleggingen har fått tid til å virke, og undersøke de faktiske konsekvensene. Hvordan vil da utviklingen av næringen se ut? Hvordan vil konkurransesituasjonen se ut? Vil man se effekter på bosetting og lokal sysselsetting? Og til sist, hvordan vil ordningen oppleves for aktørene?

Som påpekt tidligere har vi beveget oss innenfor et omfattende tema, hvor vi har vært nødt til å begrense oss i stor grad. Listen er derfor på ingen måte uttømmende, men er blott noen av temaene som vi selv hadde ønsket å ha muligheten for å undersøke videre.

Kildeliste

- Alsaker Fjordbruk AS. (u.å.). *Om Alsaker Fjordbruk*. Hentet 18. april 2021 fra <https://alsaker.no/om-alsaker-fjordbruk/>
- Baklien, A. T. (2020, 29. oktober). Nok et rekordår i oppdrettsnæringen. I *Statistisk sentralbyrå*.
<https://www.ssb.no/jord-skog-jakt-og-fiskeri/artikler-og-publikasjoner/nok-et-rekordar-i-oppdrettsnaeringen>
- BarentsWatch. (2021). *Startside | Fiskehelse Uke 16, 2021—BarentsWatch*.
<https://www.barentswatch.no/fiskehelse/2021/16>
- Fallan, L., Fallan, E. & Lund, T. (2019). *Innføring i skatterett* (37. utg.). Gyldendal Akademisk.
- Finansdepartementet. (2018, 28. mai). *Hvem betaler og hvem mottar skattene?*. Regjeringen.no.
<https://www.regjeringen.no/no/tema/okonomi-og-budsjett/skatter-og-avgifter/hvem-betaler-og-hvem-mottar-skattene/id439316/>
- Finansdepartementet. (2019). *Høring – NOU 2019:18 Skattlegging av havbruk* [Høring].
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing--nou-2019-18-skattlegging-av-havbruk/id2676532/>
- Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfond. (2013, 22. oktober). *Etablering av Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfond*. <https://www.fhf.no/nyheter/nyhetsarkiv/etablering-av-fiskeri-og-havbruksnaeringens-forskningsfond/>
- Fiskeridirektoratet. (2017, 24. april). *Tildelingsprosessen*. Fiskeridirektoratet.
<https://www.fiskeridir.no/Akvakultur/Tildeling-og-tillatelser/Tildelingsprosessen>
- Fiskeridirektoratet. (2020a, 3. september). *Auksjon august 2020*. Fiskeridirektoratet.
<https://www.fiskeridir.no/Akvakultur/Tildeling-og-tillatelser/Auksjon-av-produksjonskapasitet/Auksjon-august-2020>
- Fiskeridirektoratet. (2020b, 11. september). *Havbruksfondet*. Fiskeridirektoratet.
<https://www.fiskeridir.no/Akvakultur/Tema/Havbruksfondet>
- Forskrift om kapasitetsjusteringer for tillatelser til akvakultur med matfisk i sjø i 2020. (2020). *Forskrift om kapasitetsjusteringer for tillatelser til akvakultur med matfisk i sjø av laks, ørret og regnbueørret i 2020* (FOR-2020-02-04-105). Lovdata.
<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2020-02-04-105>
- Forskrift om særavgifter. (2001). *Forskrift om særavgifter* (FOR-2001-12-11-1451). Lovdata.
<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2001-12-11-1451>

- Forskrift om akvakultur, andre fiskearter. (2004). *Forskrift om tillatelse til akvakultur av andre arter enn laks, ørret og regnbueørret* (FOR-2004-12-22-1799). Lovdata.
<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2004-12-22-1799>
- Greaker, M. & Lindholt, L. (2019, 12. november). *Grunnrenten i norsk akvakultur og kraftproduksjon fra 1984 til 2018*. (2019/34). <https://ssb.brage.unit.no/ssb-xmlui/handle/11250/2628629>
- Grunnloven. (1814). *Kongeriket Norges Grunnlov* (LOV-1814-05-17). Lovdata.
https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1814-05-17/KAPITTEL_5#KAPITTEL_5
- Grunnrente (2014, 30. juni). I *Store norske leksikon*. <http://snl.no/grunnrente>
- Grunnrente SSB. (u.å.). Hentet 25. februar 2021 fra
<https://www.ssb.no/ajax/ordforklaring?key=138003&sprak=no>
- Grønmo, S. (2016). *Samfunnsvitenskapelige metoder*. Fagbokforlaget.
- Hovland, E., Møller, D., Haaland, A., Kolle, N. & Hersoug, B. (2014). *Over den leiken ville han rå: Norsk havbruksnærings historie* (1. utgave). Fagbokforlaget.
- Høyesterett. (1889). *Rt. 1889 s. 633*. Lovdata Pro.
<https://lovdata.no/pro/#document/HRSIV/avgjorelse/rt-1889-633-273?searchResultContext=1241&rowNumber=1&totalHits=24>
- Høyesterett. (1923). *Rt. 1923 II s. 48*. Lovdata Pro.
<https://lovdata.no/pro/#document/HRSIV/avgjorelse/rt-1923-ii-48-17?searchResultContext=1472&rowNumber=1&totalHits=16>
- Innst. 338 S (2017–2018). *Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Torgeir Knag Fylkesnes, Mona Fagerås, Arne Nævra, Eirik Faret Sakariassen og Lars Haltbrekken om innføring av et produksjonsvederlag for oppdrett av laks, ørret og regnbueørret innenfor territoriallinjen*. Næringskomiteen.
<https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Publikasjoner/Innstillinger/Stortinget/2017-2018/inns-201718-338s/?all=true>
- Innst. 348 S (2016–2017). *Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Torgeir Knag Fylkesnes, Audun Lysbakken, Kirsti Bergstø og Heikki Eidsvoll Holmås om innføring av et produksjonsvederlag for oppdrett av laks, ørret og regnbueørret innenfor territoriallinjen*. Næringskomiteen.
<https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Publikasjoner/Innstillinger/Stortinget/2016-2017/inns-201617-348s/?all=true>
- Innst. 360 S (2019–2020). *Revidert nasjonalbudsjett 2020, om tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet for 2020, om endringer i skatter og avgifter i statsbudsjettet for 2020, om økonomiske tiltak i møte med virusutbruddet og om Redegjørelse av finansministeren om*

revidert nasjonalbudsjett. Næringskomiteen. <https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Publikasjoner/Innstillinger/Stortinget/2019-2020/inns-201920-360s/?all=true>

Innst. 361 S (2014-2015). *Innstilling fra næringskomiteen om forutsigbar og miljømessig bærekraftig vekst i norsk lakse- og ørretoppdrett*. Næringskomiteen.

<https://www.stortinget.no/globalassets/pdf/innstillinger/stortinget/2014-2015/inns-201415-361.pdf>

Intrafish (2018, 21. september). *Ordforklaringer*.

<https://www.intrafish.no/nyheter/ordforklaringer/2-1-429925>

Johannessen, A. (2009). *Introduksjon til SPSS versjon 17*. Abstrakt.

Konsesjon (2020, 16. oktober). I *Store norske leksikon*. <http://snl.no/konsesjon>

Kvinnherad kommune (2020, 10. mars). *Kontakt—Kvinnherad kommune*.

<https://www.kvinnherad.kommune.no/kontakt.524764.nn.html>

Kvinnherad kommune (2021, 20. februar). *Kommunedirektør—Kvinnherad kommune*.

<https://www.kvinnherad.kommune.no/kommunedirektoer.460061.nn.html>

Laksetildelingsforskriften. (2004). *Forskrift om tillatelse til akvakultur for laks, ørret og regnbueørret* (FOR-2004-12-22-1798). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2004-12-22-1798>

LeroySeafood [LerøySeafood]. (2018, 22. februar). *Lerøy om havbruksnæringen* [video].

https://www.youtube.com/watch?v=OVGyPisvl_4

Lier-Hansen, S. & Ystmark, G. O. (2019, 5. mars). Det er ingen grunnrente i havbruk. *Dagens Næringsliv*. <https://www.dn.no/innlegg/oppdrett/lakseskatt/grunnrente/det-er-ingen-grunnrente-i-havbruk/2-1-556705>

Meld. St. 2 (2019–2020). *Revidert nasjonalbudsjett 2020*. Finansdepartementet.

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-2-20192020/id2702126/>

Meld. St. 5 (2019-2020). *Levende lokalsamfunn for fremtiden*. Moderniseringsdepartementet.

<https://www.regjeringen.no/contentassets/935d2cc0d4924184810f4bf336662c80/no/pdfs/stm201920200005000dddpdfs.pdf>

Misund, B. (2021, 18. februar). Fiskeoppdrett. I *Store norske leksikon*. <http://snl.no/fiskeoppdrett>

Moderniseringsdepartementet. (2019a, 7. oktober). *Frie inntekter*.

<https://www.regjeringen.no/no/tema/kommuner-og-regioner/kommuneokonomi/inntektssystemet-for-kommuner-og-fylkeskommuner/frie-inntekter/id2353954/>

Moderniseringsdepartementet. (2019b, 18. oktober). *Meld. St. 5 (2019–2020)*.

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-5-20192020/id2674349/>

Moderniseringsdepartementet. (2020, 9. desember). *Om inntektssystemet*.
<https://www.regjeringen.no/no/tema/kommuner-og-regioner/kommuneekonomi/inntektssystemet-for-kommuner-og-fylkeskommuner/id2353961/>

Moderniseringsdepartementet. (2021, 1. januar). *Om regionalpolitikken*.
<https://www.regjeringen.no/nn/tema/kommuner-og-regioner/regional--og-distriktpolitikk/om-regionalpolitikken/id2345452/>

NFKK. (2021a). *Kontakt oss | NFKK*. <https://www.nfkk.no/kontakt-oss/>

NFKK. (2021b). *Om oss | NFKK*. <https://www.nfkk.no/om-oss/>

Norsk Industri. (2017). *Veikart for havbruksnæringen* [Brosjyre]. Norsk Industri.
https://www.norskindustri.no/siteassets/dokumenter/rapporter-og-brosjyrer/veikart-havbruksnaringen_f41_web.pdf

NOU 1996: 1. (1996). *Et enklere og mer rettferdig inntektssystem for kommuner og fylkeskommuner*. Arbeidsdepartementet. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-1996-1/id140457/>

NOU 2003: 9. (2003). *Skatteutvalget—Forslag til endringer i skattesystemet*. Finansdepartementet.
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2003-9/id381734/>

NOU 2019:18. (2019). *Skattlegging av havbruksvirksomhet*. Finansdepartementet.
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2019-18/id2676239/>

NTB. (2020, 18. august). Kraftig befolknings-vekst i byene – distrikts-kommuner blir taperne. *Forskning.no*. <https://forskning.no/a/1730380>

Nærings- og fiskeridepartementet (2020, 29. september). *Store inntekter til laksekommunene* [Pressemelding]. Regjeringen.no. <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/store-inntekter-til-laksekommunene/id2766309/>

Meld. St. 16 (2014-2015). *Forutsigbar og miljømessig bærekraftig vekst i norsk lakse- og ørretoppdrett*. Nærings- og fiskeridepartementet. (2015).
<https://www.regjeringen.no/contentassets/6d27616f18af458aa930f4db9492f5e5/no/pdfs/stm201420150016000dddpdfs.pdf>

Osterøy kommune. (2020, 27. april). *Osterøy kommune—Ordfører og varaordfører*.
<https://www.osteroy.kommune.no/innhald/politikk-og-hoyringar/politikk-i-osteroy/ordforar-og-varaordforar/>

Prop. 1 LS (2020–2021). *For budsjettåret 2021—Skatter, avgifter og toll 2021*. Finansdepartementet.
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-1-l-20202021/id2768694/>

Regionaldepartementet. (2019, 1. november). *KOSTRA*.
<https://www.regjeringen.no/no/tema/kommuner-og-regioner/kommuneekonomi/kostra/id1233/>

- Regjeringen. (2020, 3. januar). *Fakta om kommunereformen*.
<https://www.regjeringen.no/no/tema/kommuner-og-regioner/kommunereform/kommunereform/id2548377/>
- Representantforslag 103 S (2016–2017). *Representantforslag om innføring av et produksjonsvederlag for oppdrett av laks, ørret og regnbueørret innenfor territoriallinjen*. Stortinget.
<https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Publikasjoner/Representantforslag/2016-2017/dok8-201617-103s/?all=true>
- Representantforslag 192 S (2017–2018). *Representantforslag om innføring av et produksjonsvederlag for oppdrett av laks, ørret og regnbueørret innenfor territoriallinjen*. Stortingets administrasjon. <https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Publikasjoner/Representantforslag/2017-2018/dok8-201718-192s/>
- Sjømat Norge. (2020). *Høringssvar fra Sjømat Norge* [Høringssvar].
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing--nou-2019-18-skattlegging-av-havbruk/id2676532/?uid=f7ddaa16-1cfe-4abe-823f-8938112a48b5>
- Sjømat Norge. (2021a). *Administrasjonen*. Sjomatnorge.no. <https://sjomatnorge.no/dette-er-sjomatnorge/administrasjonen/>
- Sjømat Norge. (2021b). *Dette er Sjømat Norge*. Sjomatnorge.no. <https://sjomatnorge.no/dette-er-sjomatnorge/>
- Skattedirektoratet. (2021). *Årsrundskriv for avgift på produksjon av fisk 2021*. (Årsrundskriv for avgift på produksjon av fisk 2021) [Rundskriv]. Skattedirektoratet.
<https://www.skatteetaten.no/globalassets/rettskilder/avgiftsrundskriv/produksjon-av-fisk-2021-18.03.2021.pdf>
- Skatteforvaltningsforskriften. (2021). *Forskrift til skatteforvaltningsloven* (FOR-2016-11-23-1360). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2016-11-23-1360?q=skatteforvaltningsforskriften>
- Skatteforvaltningsloven. (2016). *Lov om skatteforvaltning* (LOV-2016-05-27-14). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2016-05-27-14?q=skatteforvaltningsloven>
- Skatteloven. (1999). *Lov om skatt av formue og inntekt* (LOV-2020-12-21-164). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1999-03-26-14>
- SSB. (2020a). *Kommunefakta Kvinnherad*. SSB. <https://www.ssb.no/kommunefakta/kommune>
- SSB. (2020b). *Kommunefakta Osterøy*. SSB. <https://www.ssb.no/kommunefakta/kommune>
- SSB. (2020c). *Kommunefakta Tysnes*. SSB. <https://www.ssb.no/kommunefakta/kommune>
- Stiglitz, J. E. & Rosengard, J. K. (2015). *Economics of the public sector* (4. utgave). W. W. Norton & Company, Inc.

- Stortinget. (2015, 15. juni). *Forutsigbar og miljømessig bærekraftig vekst i norsk lakse- og ørretoppdrett*. Stortinget. <https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Saker/Sak/?p=61834>
- Stortinget. (2017, 8. juni). *Representantforslag om innføring av et produksjonsvederlag for oppdrett av laks, ørret og regnbueørret innenfor territoriallinjen*. Stortinget. <https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Vedtak/Vedtak/Sak/?p=68625>
- Stortinget. (2018, 4. juni). *Representantforslag om innføring av et produksjonsvederlag for oppdrett av laks, ørret og regnbueørret innenfor territoriallinjen*. Stortinget. <https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Vedtak/Vedtak/Sak/?p=71837>
- T. Aandahl, P. & Pettersen, I. K. (2018, 13. august). Ny modell skal gi bedre forståelse av endringer i lakseprisen. I *Intrafish*. <https://www.intrafish.no/kommentarer/ny-modell-skal-gi-bedre-forstaelse-av-endringer-i-lakseprisen/2-1-397065>
- Toft Sundbye, L. M. & Nisted, I. M. (2017, 11. oktober). Primære og sekundære datakilder. I *Ndla.no*. <https://ndla.no/subject:7/topic:1:183191/topic:1:105795/resource:1:93370?filters=urn:filter:433559e2-5bf4-4ba1-a592-24fa4057ec01>
- Tveterås, R., Hovland, M., Reve, T., Misund, B., Nystøyl, R., V.Bjelland, H., Misund, A. & Fjelldal, Ø. (2020). *Verdiskapingspotensiale og veikart for havbruk til havs*. Centre for Innovation Research. <https://www.uis.no/sites/default/files/inline-images/iwoCs5gOwRqdneyMH9CIHv8ORymSafzsLMkLib4w6hqj9nzV0GC.pdf>
- Tveterås, R., Reve, T., Haus-Reve, S., Misund, B. & Blomgren, A. (2019). *En konkurransedyktig og kunnskapsbasert havbruksnæring*. https://sjomatnorge.no/wp-content/uploads/2019/08/BI_2019_En-konkurransedyktig-og-kunnskapsbasert-havbruksn%C3%A6ring.pdf
- Tysnes kommune. (2021). *Ordfører—Tysnes kommune*. <https://www.tysnes.kommune.no/ordfoeraren.331317.nn.html>
- Vedtak om avgifter mv. til folketrygden, 2021. (2020). *Storingsvedtak om fastsetting av avgifter mv. Til folketrygden for 2021* (FOR-2020-12-15-2879). Lovdata. <https://lovdata.no/pro/#document/STV/forskrift/2020-12-15-2879/%C2%A73>
- Vedtak om særavgifter, 2021. (2020). *Storingsvedtak om særavgifter for budsjettåret 2021* (FOR-2020-12-15-2884). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/STV/forskrift/2020-12-15-2884?q=Storingsvedtak%20om%20s%C3%A6ravgifter%20for%20budsjett%C3%A5ret>

Vedlegg

Intervjuguide kommuner og NFKK

-Hvilken stilling har du i kommunen, og hva er hovedoppgavene dine der?

-Hvilken betydning har utdelingene fra Havbruksfondet for xxx kommune, herunder økonomi og planlegging?

-Mener xxx kommune at utdelingene fra Havbruksfondet gir kommunen insentiv til å legge til rette for havbruksnæringen, og eventuelt hvordan?

-Har dere noen konkrete planer for fremtidig tilrettelegging av havbruksnæringer?

-Hva bruker din kommune inntektene fra Havbruksfondet til?

-Hvordan vurderer xxx kommune framtidig størrelse på tildelinger fra Havbruksfondet?

-Hvordan vurderer xxx kommune framtidig stabilitet og forutsigbarhet av tildelinger fra Havbruksfondet?

-Mener xxx kommune at Havbruksfondet og skattlegging av næringen for øvrig, herunder produksjonsavgiften, bør innrettes annerledes?

-Finnes det noen tall på hvor mange innbyggere i kommunen som er sysselsatt i og i tilknytning til havbruksnæringen?

-Hvor viktig anser dere at havbruksnæringen er for bosettingen i kommunen?

-Har du noe du ønsker å tilføye?

Intervjuguide Sjømat Norge

-Kan du fortelle litt om hva du gjør hos Sjømat Norge?

-Kan du fortelle litt om formålet til Sjømat Norge?

-I et avisinnlegg i Dagens Næringsliv fra 2019 sier administrerende direktør i Sjømat Norge, Geir Ove Ystmark, at det ikke finnes noen grunnrente i havbruk. Kan du dele tankene Sjømat Norge har rundt dette?

-Hva mener dere må til for at det skal være en grunnrente?

-Hva mener Sjømat Norge om dagens skattlegging av havbruksnæringen?

-Hva mener Sjømat Norge om utdelingene og fordelingsnøkkelen fra Havbruksfondet?

-Hensikten bak Havbruksfondet er blant annet at utdelinger herfra skal gi kommunene insentiver til å legge til rette for havbruksnæringen. Mener Sjømat Norge at dette er oppfylt med dagens utforming, og eventuelt hvordan?

-Har Sjømat Norge noen synspunkt på hvordan beskatningen av havbruksnæringen bør være utformet?

Forespørsel om deltakelse i forskningsprosjektet

«Skattlegging av havbruksnæringen»

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å undersøke kommunene og havbruksnæringens holdninger til endringene i skatte- og avgiftsreglene i havbruksnæringen. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for dette prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Denne studiens formål er å undersøke kommunene og havbruksnæringens holdninger til endringene i skatte- og avgiftsreglene i havbruksnæringen. Dette prosjektets overordnede problemstilling er å undersøke omleggingen/endringen av skatte- og avgiftssystemet i havbruksnæringen, og betydningen den har for kommunene og havbruksnæringen, og deres planer og økonomi.

Prosjektet er en del av en bacheloroppgave for en prosjektgruppe på fire personer innenfor emnet regnskap og skatt, og gjennomføres ved Høgskulen på Vestlandet. Ved å ta i bruk vitenskapelige metoder som kvalitative metoder gjennom personlige intervju, vil vi få innsikt hva havbruksnæringen og kommunenes tanker rundt effektene av denne omleggingen.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Høgskolen på Vestlandet er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Studiens populasjon består av personer som kan ha kunnskap, innsikt og meninger om skattlegging av havbruksnæringen og konsekvensene av dette. Studien består av fire utvalg. Leser du dette informasjonsskrivet faller du under ett av disse utvalgene. Skulle du være usikker på hvilket utvalg du tilhører, kontakt June Bendiksen (572781@stud.hvl.no).

Utvalg 1 – Ansatte i oppdrettsbedrifter

Utvalg 2 – Ansatte i kommunenes administrasjon/forvaltning

Utvalg 3 – Personer i interesseorganisasjoner

Utvalg 4 – Personer med kunnskap om fagfeltet

Hva innebærer det for deg å delta?

Å delta i denne studien vil innebære et intervju der du blir bedt om å svare på spørsmål knyttet til endringen i skattlegging av havbruksnæringen.

Det vil bli gjort lydopptak og notater av intervjuet. Informasjon som fremkommer under intervjuet kan bli brukt som en del av vår bacheloroppgave.

Frivillig deltakelse

Deltakelse i dette prosjektet er helt frivillig. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

Personer vil anonymiseres, men organisasjoner og kommuner kan fremkomme med navn. Det er kun vår prosjektgruppe og gruppens veileder Torstein Dahle som vil ha tilgang til denne informasjonen. Alle opplysninger vil bli beskyttet mot innsyn fra uvedkommende. Opplysningene skal sikres gjennom oppbevaring på en personlig datamaskin. Tilgang til datamaskinen er beskyttet med passord.

Informantene kan anonymiseres ved publisering dersom dette er ønskelig mot deltakelse. Informasjon som kan gjenkjennes er yrke, meninger og om informanten er kommune eller organisasjon.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Opplysningene anonymiseres når prosjektet avsluttes/oppgaven er godkjent, noe som etter planen er juni 2021. Datamaterialet vil anonymiseres ved endelig prosjektslutt og lydopptak vil bli slettet. Med ditt samtykke vil oppgaven kunne publiseres på HVL Open (Høgskulen på Vestlandet sitt vitenarkiv).

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene,
- å få rettet personopplysninger om deg,
- å få slettet personopplysninger om deg, og
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Høgskolen på Vestlandet har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

Høgskulen på Vestlandet ved:

Torstein Dahle
Tlf.: 91584383
E-post: torstein.dahle@hvl.no

Vårt personvernombud ved Høgskulen på Vestlandet:

Trine Anikken Larsen
Tlf.: 55587682
E-post: personvernombud@hvl.no

Hvis du har spørsmål knyttet til NSD sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS på epost (personverntjenester@nsd.no) eller på telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Prosjektansvarlig
Torstein Dahle

Studenter
Ainiray Adrianaivoravelona
June Bendiksen
Matthias Kjølbro
Mariann Lyngstad

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet «Skattlegging av havbruksnæringen», og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i intervju
- dersom kommune: at navn på kommunen publiseres sammen med disse opplysningene
- dersom interesseorganisasjon: at navn på organisasjonen publiseres sammen med disse opplysningene
- dersom bedrift: at størrelse og bransje publiseres
- at opplysninger om meg publiseres slik at jeg kan gjenkjennes på bakgrunn av min kunnskap, mine meninger og mitt yrke
- at oppgaven kan publiseres på HVL Open

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet ca 20. juni 2021

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

	2017	2018
AGDENES		
Brutto driftsinntekter	174 217	188 051
Netto driftsresultat	397	11 279
Havbruksfondet	195	7 323
Resultat i %	0,23 %	6,00 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,11 %	3,89 %
Fondsandel Driftsresultat	49,16 %	64,93 %
ALSTAHAUG		
Brutto driftsinntekter	761 110	800 037
Netto driftsresultat	16 476	12 946
Havbruksfondet	239	8 999
Resultat i %	2,16 %	1,62 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,03 %	1,12 %
Fondsandel Driftsresultat	1,45 %	69,51 %
ALTA		
Brutto driftsinntekter	2 000 034	2 105 582
Netto driftsresultat	14 468	28 704
Havbruksfondet	1 084	46 448
Resultat i %	0,72 %	1,36 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,05 %	2,21 %
Fondsandel Driftsresultat	7,49 %	161,82 %
ALVER		
Brutto driftsinntekter		
Netto driftsresultat		
Havbruksfondet	-	-
Resultat i %	#DIV/0!	#DIV/0!
Fondsandel Driftsinntekt	#DIV/0!	#DIV/0!
Fondsandel Driftsresultat	#DIV/0!	#DIV/0!
ANDØY		
Brutto driftsinntekter		
Netto driftsresultat		
Havbruksfondet	-	-
Resultat i %	#DIV/0!	#DIV/0!
Fondsandel Driftsinntekt	#DIV/0!	#DIV/0!
Fondsandel Driftsresultat	#DIV/0!	#DIV/0!
ASKVOLL		
Brutto driftsinntekter	304 093	331 596
Netto driftsresultat	10 880	14 488
Havbruksfondet	418	17 916
Resultat i %	3,58 %	4,37 %

Fondsandel Driftsinntekt	0,14 %	5,40 %
Fondsandel Driftsresultat	3,84 %	123,66 %

ASKØY

Brutto driftsinntekter	2 146 027	2 245 588
Netto driftsresultat	34 938 -	7 501
Havbruksfondet	87	4 500
Resultat i %	1,63 %	-0,33 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,00 %	0,20 %
Fondsandel Driftsresultat	0,25 %	-59,99 %

AUKRA

Brutto driftsinntekter	570 030	605 969
Netto driftsresultat	121 825	138 162
Havbruksfondet	144	6 908
Resultat i %	21,37 %	22,80 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,03 %	1,14 %
Fondsandel Driftsresultat	0,12 %	5,00 %

AURE

Brutto driftsinntekter	396 656	419 632
Netto driftsresultat	- 1 331	16 641
Havbruksfondet	282	12 374
Resultat i %	-0,34 %	3,97 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,07 %	2,95 %
Fondsandel Driftsresultat	-21,18 %	74,36 %

AUSTEVOLL

Brutto driftsinntekter	434 993	481 439
Netto driftsresultat	11 431	29 194
Havbruksfondet	787	38 933
Resultat i %	2,63 %	6,06 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,18 %	8,09 %
Fondsandel Driftsresultat	6,88 %	133,36 %

AUSTRHEIM

Brutto driftsinntekter	271 353	283 147
Netto driftsresultat	- 665	1 226
Havbruksfondet	98	5 062
Resultat i %	-0,25 %	0,43 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,04 %	1,79 %
Fondsandel Driftsresultat	-14,67 %	412,93 %

AVERØY

Brutto driftsinntekter	454 124	476 730
Netto driftsresultat	5 195	15 142

Havbruksfondet	242	10 312
Resultat i %	1,14 %	3,18 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,05 %	2,16 %
Fondsandel Driftsresultat	4,66 %	68,10 %

BALLANGEN

Brutto driftsinntekter	266 493	276 321
Netto driftsresultat	13 590	13 505
Havbruksfondet	155	6 749
Resultat i %	5,10 %	4,89 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,06 %	2,44 %
Fondsandel Driftsresultat	1,14 %	49,98 %

BERG

Brutto driftsinntekter	125 710	141 667
Netto driftsresultat	4 350	4 013
Havbruksfondet	352	13 930
Resultat i %	3,46 %	2,83 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,28 %	9,83 %
Fondsandel Driftsresultat	8,09 %	347,13 %

BINDAL

Brutto driftsinntekter	193 405	214 275
Netto driftsresultat	8 711	29 405
Havbruksfondet	452	15 961
Resultat i %	4,50 %	13,72 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,23 %	7,45 %
Fondsandel Driftsresultat	5,18 %	54,28 %

BJØRNAFJORDEN

Brutto driftsinntekter		
Netto driftsresultat		
Havbruksfondet	-	-
Resultat i %	#DIV/0!	#DIV/0!
Fondsandel Driftsinntekt	#DIV/0!	#DIV/0!
Fondsandel Driftsresultat	#DIV/0!	#DIV/0!

BJUGN

Brutto driftsinntekter	500 198	515 927
Netto driftsresultat	53 475	34 881
Havbruksfondet	264	12 377
Resultat i %	10,69 %	6,76 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,05 %	2,40 %
Fondsandel Driftsresultat	0,49 %	35,48 %

BODØ

Brutto driftsinntekter	4 183 209	4 323 402
Netto driftsresultat	108 561	24 098
Havbruksfondet	446	13 529
Resultat i %	2,60 %	0,56 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,01 %	0,31 %
Fondsandel Driftsresultat	0,41 %	56,14 %

BOKN

Brutto driftsinntekter	108 466	111 207
Netto driftsresultat	5 943	9 954
Havbruksfondet	115	5 971
Resultat i %	5,48 %	8,95 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,11 %	5,37 %
Fondsandel Driftsresultat	1,94 %	59,99 %

BREMANGER

Brutto driftsinntekter	474 052	469 368
Netto driftsresultat	24 137	33 378
Havbruksfondet	325	17 438
Resultat i %	5,09 %	7,11 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,07 %	3,72 %
Fondsandel Driftsresultat	1,35 %	52,24 %

BRØNNØY

Brutto driftsinntekter	769 302	796 587
Netto driftsresultat	23 019	34 772
Havbruksfondet	548	18 017
Resultat i %	2,99 %	4,37 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,07 %	2,26 %
Fondsandel Driftsresultat	2,38 %	51,81 %

BØ I NORDLAND

Brutto driftsinntekter	290 838	300 894
Netto driftsresultat	- 1 335	5 542
Havbruksfondet	222	13 789
Resultat i %	-0,46 %	1,84 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,08 %	4,58 %
Fondsandel Driftsresultat	-16,66 %	248,81 %

BØMLO

Brutto driftsinntekter	956 138	1 019 653
Netto driftsresultat	8 541	26 238
Havbruksfondet	615	33 577
Resultat i %	0,89 %	2,57 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,06 %	3,29 %
Fondsandel Driftsresultat	7,20 %	127,97 %

BÅTSFJORD

Brutto driftsinntekter	256 382	245 598
Netto driftsresultat	7 857	2 934
Havbruksfondet	50	2 596
Resultat i %	3,06 %	1,19 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,02 %	1,06 %
Fondsandel Driftsresultat	0,64 %	88,48 %

DYRØY

Brutto driftsinntekter	147 070	172 123
Netto driftsresultat	- 1 119	11 870
Havbruksfondet	309	16 006
Resultat i %	-0,76 %	6,90 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,21 %	9,30 %
Fondsandel Driftsresultat	-27,63 %	134,84 %

DØNNA

Brutto driftsinntekter	175 781	196 814
Netto driftsresultat	7 434	23 753
Havbruksfondet	424	19 683
Resultat i %	4,23 %	12,07 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,24 %	10,00 %
Fondsandel Driftsresultat	5,70 %	82,86 %

EID

Brutto driftsinntekter		
Netto driftsresultat		
Havbruksfondet	-	-
Resultat i %	#DIV/0!	#DIV/0!
Fondsandel Driftsinntekt	#DIV/0!	#DIV/0!
Fondsandel Driftsresultat	#DIV/0!	#DIV/0!

EIDE

Brutto driftsinntekter	302 134	309 291
Netto driftsresultat	- 9 980	- 18 948
Havbruksfondet	22	1 125
Resultat i %	-3,30 %	-6,13 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,01 %	0,36 %
Fondsandel Driftsresultat	-0,22 %	-5,94 %

ETNE

Brutto driftsinntekter	367 528	382 482
Netto driftsresultat	10 913	20 742
Havbruksfondet	136	7 060
Resultat i %	2,97 %	5,42 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,04 %	1,85 %

Fondsandel Driftsresultat	1,25 %	34,04 %
----------------------------------	--------	---------

EVENES

Brutto driftsinntekter	176 792	175 975
Netto driftsresultat	- 892	- 4 984
Havbruksfondet	43	2 250
Resultat i %	-0,50 %	-2,83 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,02 %	1,28 %
Fondsandel Driftsresultat	-4,86 %	-45,14 %

FARSUND

Brutto driftsinntekter	861 922	890 609
Netto driftsresultat	7 551	31 800
Havbruksfondet	33	1 687
Resultat i %	0,88 %	3,57 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,00 %	0,19 %
Fondsandel Driftsresultat	0,43 %	5,31 %

FAUSKE

Brutto driftsinntekter	848 276	882 493
Netto driftsresultat	- 14 368	- 17 807
Havbruksfondet	96	4 962
Resultat i %	-1,69 %	-2,02 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,01 %	0,56 %
Fondsandel Driftsresultat	-0,67 %	-27,86 %

FEDJE

Brutto driftsinntekter	80 706	84 441
Netto driftsresultat	2 455	436
Havbruksfondet	43	2 250
Resultat i %	3,04 %	0,52 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,05 %	2,66 %
Fondsandel Driftsresultat	1,77 %	516,05 %

FINNØY

Brutto driftsinntekter	310 813	358 067
Netto driftsresultat	678	34 060
Havbruksfondet	918	45 773
Resultat i %	0,22 %	9,51 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,30 %	12,78 %
Fondsandel Driftsresultat	135,33 %	134,39 %

FITJAR

Brutto driftsinntekter	302 785	327 477
Netto driftsresultat	3 811	17 646
Havbruksfondet	232	12 389

Resultat i %	1,26 %	5,39 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,08 %	3,78 %
Fondsandel Driftsresultat	6,08 %	70,21 %

FJALER

Brutto driftsinntekter	297 296	313 267
Netto driftsresultat	15 322	12 385
Havbruksfondet	163	8 437
Resultat i %	5,15 %	3,95 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,05 %	2,69 %
Fondsandel Driftsresultat	1,06 %	68,13 %

FJORD

Brutto driftsinntekter		
Netto driftsresultat		
Havbruksfondet	-	-
Resultat i %	#DIV/0!	#DIV/0!
Fondsandel Driftsinntekt	#DIV/0!	#DIV/0!
Fondsandel Driftsresultat	#DIV/0!	#DIV/0!

FJELL

Brutto driftsinntekter	1 789 227	1 808 491
Netto driftsresultat	31 688 -	59 625
Havbruksfondet	249	11 600
Resultat i %	1,77 %	-3,30 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,01 %	0,64 %
Fondsandel Driftsresultat	0,78 %	-19,45 %

FLAKSTAD

Brutto driftsinntekter	147 257	156 987
Netto driftsresultat	14 053	16 095
Havbruksfondet	80	2 249
Resultat i %	9,54 %	10,25 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,05 %	1,43 %
Fondsandel Driftsresultat	0,57 %	13,97 %

FLATANGER

Brutto driftsinntekter	124 348	160 054
Netto driftsresultat	6 397	34 327
Havbruksfondet	827	34 702
Resultat i %	5,14 %	21,45 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,67 %	21,68 %
Fondsandel Driftsresultat	12,93 %	101,09 %

FLEKKEFJORD

Brutto driftsinntekter	841 923	895 059
------------------------	---------	---------

Netto driftsresultat	-	1 491	24 563
Havbruksfondet		386	20 250
Resultat i %		-0,18 %	2,74 %
Fondsandel Driftsinntekt		0,05 %	2,26 %
Fondsandel Driftsresultat		-25,87 %	82,44 %

FLORA

Brutto driftsinntekter		1 194 107	1 219 264
Netto driftsresultat		37 802 -	6 337
Havbruksfondet		572	29 534
Resultat i %		3,17 %	-0,52 %
Fondsandel Driftsinntekt		0,05 %	2,42 %
Fondsandel Driftsresultat		1,51 %	-466,06 %

FORSAND

Brutto driftsinntekter		221 885	220 848
Netto driftsresultat		41 153 -	925
Havbruksfondet		15	1 847
Resultat i %		18,55 %	-0,42 %
Fondsandel Driftsinntekt		0,01 %	0,84 %
Fondsandel Driftsresultat		0,04 %	-199,63 %

FOSNES

Brutto driftsinntekter		85 135	96 263
Netto driftsresultat		1 860	5 019
Havbruksfondet		178	9 000
Resultat i %		2,18 %	5,21 %
Fondsandel Driftsinntekt		0,21 %	9,35 %
Fondsandel Driftsresultat		9,57 %	179,32 %

FRÆNA

Brutto driftsinntekter		867 186	875 583
Netto driftsresultat		64 298	4 091
Havbruksfondet		76	3 937
Resultat i %		7,41 %	0,47 %
Fondsandel Driftsinntekt		0,01 %	0,45 %
Fondsandel Driftsresultat		0,12 %	96,25 %

FRØYA

Brutto driftsinntekter		494 156	555 901
Netto driftsresultat		43 407	49 716
Havbruksfondet		2 340	102 902
Resultat i %		8,78 %	8,94 %
Fondsandel Driftsinntekt		0,47 %	18,51 %
Fondsandel Driftsresultat		5,39 %	206,98 %

FUSA		
Brutto driftsinntekter	358 977	391 605
Netto driftsresultat	5 168	24 457
Havbruksfondet	393	20 401
Resultat i %	1,44 %	6,25 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,11 %	5,21 %
Fondsandel Driftsresultat	7,61 %	83,42 %

GÁIVUOTNA - KÅFJORD - (KAIVUONO)		
Brutto driftsinntekter	248 209	249 755
Netto driftsresultat	7 728	5 785
Havbruksfondet	50	2 596
Resultat i %	3,11 %	2,32 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,02 %	1,04 %
Fondsandel Driftsresultat	0,65 %	44,88 %

GILDESKÅL		
Brutto driftsinntekter	248 808	266 817
Netto driftsresultat	15 916	2 998
Havbruksfondet	596	27 082
Resultat i %	6,40 %	1,12 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,24 %	10,15 %
Fondsandel Driftsresultat	3,75 %	903,34 %

GISKE		
Brutto driftsinntekter	620 538	639 681
Netto driftsresultat	14 362 -	3 037
Havbruksfondet	119	6 187
Resultat i %	2,31 %	-0,47 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,02 %	0,97 %
Fondsandel Driftsresultat	0,83 %	-203,74 %

GJEMNES		
Brutto driftsinntekter	236 814	245 918
Netto driftsresultat	6 584	10 626
Havbruksfondet	130	5 062
Resultat i %	2,78 %	4,32 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,05 %	2,06 %
Fondsandel Driftsresultat	1,98 %	47,64 %

GJESDAL		
Brutto driftsinntekter	913 959	928 119
Netto driftsresultat	44 788	30 168
Havbruksfondet	13	656
Resultat i %	4,90 %	3,25 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,00 %	0,07 %

Fondsandel Driftsresultat	0,03 %	2,18 %
----------------------------------	--------	--------

GLOPPEN

Brutto driftsinntekter	588 547	617 875
Netto driftsresultat	- 3 859	- 1 943
Havbruksfondet	43	2 813
Resultat i %	-0,66 %	-0,31 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,01 %	0,46 %
Fondsandel Driftsresultat	-1,12 %	-144,76 %

GRATANGEN

Brutto driftsinntekter	159 048	166 153
Netto driftsresultat	2 396	4 725
Havbruksfondet	137	11 064
Resultat i %	1,51 %	2,84 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,09 %	6,66 %
Fondsandel Driftsresultat	5,73 %	234,16 %

GULEN

Brutto driftsinntekter	253 380	306 873
Netto driftsresultat	- 7 074	34 884
Havbruksfondet	722	36 178
Resultat i %	-2,79 %	11,37 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,28 %	11,79 %
Fondsandel Driftsresultat	-10,21 %	103,71 %

HADSEL

Brutto driftsinntekter	738 761	828 639
Netto driftsresultat	2 084	39 967
Havbruksfondet	628	28 250
Resultat i %	0,28 %	4,82 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,08 %	3,41 %
Fondsandel Driftsresultat	30,13 %	70,68 %

HALSA

Brutto driftsinntekter	181 200	193 152
Netto driftsresultat	5 871	6 788
Havbruksfondet	334	16 875
Resultat i %	3,24 %	3,51 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,18 %	8,74 %
Fondsandel Driftsresultat	5,70 %	248,60 %

HAMARØY

Brutto driftsinntekter	279 328	271 173
Netto driftsresultat	15 765	4 074
Havbruksfondet	108	3 937

Resultat i %	5,64 %	1,50 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,04 %	1,45 %
Fondsandel Driftsresultat	0,68 %	96,63 %

HAMMERFEST

Brutto driftsinntekter	1 381 818	1 436 195
Netto driftsresultat	91 626	95 578
Havbruksfondet	673	29 961
Resultat i %	6,63 %	6,65 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,05 %	2,09 %
Fondsandel Driftsresultat	0,73 %	31,35 %

HARAM

Brutto driftsinntekter	681 965	720 044
Netto driftsresultat	13 824 -	2 985
Havbruksfondet	152	7 875
Resultat i %	2,03 %	-0,41 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,02 %	1,09 %
Fondsandel Driftsresultat	1,10 %	-263,82 %

HARSTAD

Brutto driftsinntekter	2 135 939	2 234 380
Netto driftsresultat	90 409	90 825
Havbruksfondet	1 000	39 253
Resultat i %	4,23 %	4,06 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,05 %	1,76 %
Fondsandel Driftsresultat	1,11 %	43,22 %

HASVIK

Brutto driftsinntekter	140 016	144 593
Netto driftsresultat	5 018	8 865
Havbruksfondet	189	7 246
Resultat i %	3,58 %	6,13 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,13 %	5,01 %
Fondsandel Driftsresultat	3,76 %	81,74 %

HAUGESUND

Brutto driftsinntekter	2 907 286	2 958 888
Netto driftsresultat	158 867	85 802
Havbruksfondet	133	6 880
Resultat i %	5,46 %	2,90 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,00 %	0,23 %
Fondsandel Driftsresultat	0,08 %	8,02 %

HEIM

Brutto driftsinntekter	
------------------------	--

Netto driftsresultat		
Havbruksfondet	-	-
Resultat i %	#DIV/0!	#DIV/0!
Fondsandel Driftsinntekt	#DIV/0!	#DIV/0!
Fondsandel Driftsresultat	#DIV/0!	#DIV/0!

HEMNE

Brutto driftsinntekter	413 480	407 417
Netto driftsresultat	36 831 -	13 100
Havbruksfondet	311	16 110
Resultat i %	8,91 %	-3,22 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,08 %	3,95 %
Fondsandel Driftsresultat	0,84 %	-122,98 %

HERØY I MØRE OG ROMSDAL

Brutto driftsinntekter	670 275	684 156
Netto driftsresultat	10 717	917
Havbruksfondet	87	4 500
Resultat i %	1,60 %	0,13 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,01 %	0,66 %
Fondsandel Driftsresultat	0,81 %	490,73 %

HERØY I NORDLAND

Brutto driftsinntekter	192 604	214 703
Netto driftsresultat	12 351	27 264
Havbruksfondet	458	23 744
Resultat i %	6,41 %	12,70 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,24 %	11,06 %
Fondsandel Driftsresultat	3,71 %	87,09 %

HITRA

Brutto driftsinntekter	468 026	514 811
Netto driftsresultat	9 738	42 996
Havbruksfondet	1 428	61 502
Resultat i %	2,08 %	8,35 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,31 %	11,95 %
Fondsandel Driftsresultat	14,66 %	143,04 %

HJELMELAND

Brutto driftsinntekter	331 395	350 231
Netto driftsresultat	16 489	30 116
Havbruksfondet	199	10 038
Resultat i %	4,98 %	8,60 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,06 %	2,87 %
Fondsandel Driftsresultat	1,21 %	33,33 %

HUSTADVIKA

Brutto driftsinntekter		
Netto driftsresultat		
Havbruksfondet	-	-
Resultat i %	#DIV/0!	#DIV/0!
Fondsandel Driftsinntekt	#DIV/0!	#DIV/0!
Fondsandel Driftsresultat	#DIV/0!	#DIV/0!

HYLLESTAD

Brutto driftsinntekter	161 058	183 978
Netto driftsresultat	- 213	15 412
Havbruksfondet	358	19 125
Resultat i %	-0,13 %	8,38 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,22 %	10,40 %
Fondsandel Driftsresultat	-167,99 %	124,09 %

HØYANGER

Brutto driftsinntekter	519 234	536 015
Netto driftsresultat	8 894	2 580
Havbruksfondet	293	15 187
Resultat i %	1,71 %	0,48 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,06 %	2,83 %
Fondsandel Driftsresultat	3,29 %	588,66 %

IBESTAD

Brutto driftsinntekter	176 468	202 475
Netto driftsresultat	4 864	29 237
Havbruksfondet	687	28 077
Resultat i %	2,76 %	14,44 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,39 %	13,87 %
Fondsandel Driftsresultat	14,13 %	96,03 %

JONDAL

Brutto driftsinntekter	137 829	158 076
Netto driftsresultat	3 003	17 015
Havbruksfondet	288	12 382
Resultat i %	2,18 %	10,76 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,21 %	7,83 %
Fondsandel Driftsresultat	9,61 %	72,77 %

KARMØY

Brutto driftsinntekter	3 013 939	3 111 052
Netto driftsresultat	139 089	80 425
Havbruksfondet	119	6 187
Resultat i %	4,61 %	2,59 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,00 %	0,20 %

Fondsandel Driftsresultat	0,09 %	7,69 %
----------------------------------	--------	--------

KINN

Brutto driftsinntekter		
Netto driftsresultat		
Havbruksfondet	-	-
Resultat i %	#DIV/0!	#DIV/0!
Fondsandel Driftsinntekt	#DIV/0!	#DIV/0!
Fondsandel Driftsresultat	#DIV/0!	#DIV/0!

KRISTIANSUND

Brutto driftsinntekter	2 025 777	2 058 578
Netto driftsresultat	19 727 -	19 036
Havbruksfondet	230	12 938
Resultat i %	0,97 %	-0,92 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,01 %	0,63 %
Fondsandel Driftsresultat	1,17 %	-67,96 %

KVALSUND

Brutto driftsinntekter	154 469	167 885
Netto driftsresultat	2 285	10 530
Havbruksfondet	487	20 350
Resultat i %	1,48 %	6,27 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,32 %	12,12 %
Fondsandel Driftsresultat	21,31 %	193,26 %

KVAM

Brutto driftsinntekter	814 337	875 907
Netto driftsresultat	19 644	41 410
Havbruksfondet	306	15 887
Resultat i %	2,41 %	4,73 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,04 %	1,81 %
Fondsandel Driftsresultat	1,56 %	38,36 %

KVINNHHERAD

Brutto driftsinntekter	1 208 036	1 288 756
Netto driftsresultat	87 420	25 465
Havbruksfondet	821	40 001
Resultat i %	7,24 %	1,98 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,07 %	3,10 %
Fondsandel Driftsresultat	0,94 %	157,08 %

KVITSØY

Brutto driftsinntekter	64 587	69 849
Netto driftsresultat	1 130	5 573
Havbruksfondet	140	5 975

Resultat i %	1,75 %	7,98 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,22 %	8,55 %
Fondsandel Driftsresultat	12,40 %	107,21 %

KVÆFJORD

Brutto driftsinntekter	420 227	429 011
Netto driftsresultat	19 699	22 147
Havbruksfondet	272	14 127
Resultat i %	4,69 %	5,16 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,06 %	3,29 %
Fondsandel Driftsresultat	1,38 %	63,79 %

KVÆNANGEN

Brutto driftsinntekter	170 102	197 459
Netto driftsresultat	3 437	24 702
Havbruksfondet	528	19 835
Resultat i %	2,02 %	12,51 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,31 %	10,05 %
Fondsandel Driftsresultat	15,38 %	80,30 %

(LOABÁK) - LAVANGEN

Brutto driftsinntekter	151 405	151 186
Netto driftsresultat	5 822	5 553
Havbruksfondet	125	6 490
Resultat i %	3,85 %	3,67 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,08 %	4,29 %
Fondsandel Driftsresultat	2,15 %	116,88 %

LEBESBY

Brutto driftsinntekter	208 742	228 633
Netto driftsresultat	4 916	19 406
Havbruksfondet	278	13 142
Resultat i %	2,36 %	8,49 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,13 %	5,75 %
Fondsandel Driftsresultat	5,66 %	67,72 %

LEIRFJORD

Brutto driftsinntekter	281 736	279 617
Netto driftsresultat	- 3 206	5 990
Havbruksfondet	116	2 260
Resultat i %	-1,14 %	2,14 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,04 %	0,81 %
Fondsandel Driftsresultat	-3,62 %	37,74 %

LEKA

Brutto driftsinntekter	84 155	105 868
------------------------	--------	---------

Netto driftsresultat	4 067	24 131
Havbruksfondet	560	20 836
Resultat i %	4,83 %	22,79 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,67 %	19,68 %
Fondsandel Driftsresultat	13,77 %	86,34 %

LENVIK

Brutto driftsinntekter	1 227 357	1 273 407
Netto driftsresultat	4 414	32 994
Havbruksfondet	562	23 453
Resultat i %	0,36 %	2,59 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,05 %	1,84 %
Fondsandel Driftsresultat	12,73 %	71,08 %

LILLESAND

Brutto driftsinntekter	897 711	940 634
Netto driftsresultat	37 802	10 753
Havbruksfondet	21	1 078
Resultat i %	4,21 %	1,14 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,00 %	0,11 %
Fondsandel Driftsresultat	0,05 %	10,03 %

0

Brutto driftsinntekter		
Netto driftsresultat		
Havbruksfondet	-	-
Resultat i %	#DIV/0!	#DIV/0!
Fondsandel Driftsinntekt	#DIV/0!	#DIV/0!
Fondsandel Driftsresultat	#DIV/0!	#DIV/0!

LINDÅS

Brutto driftsinntekter	1 448 449	1 459 679
Netto driftsresultat	107 486	42 985
Havbruksfondet	264	15 303
Resultat i %	7,42 %	2,94 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,02 %	1,05 %
Fondsandel Driftsresultat	0,25 %	35,60 %

LOPPA

Brutto driftsinntekter	149 153	172 920
Netto driftsresultat	6 097	31 524
Havbruksfondet	474	22 628
Resultat i %	4,09 %	18,23 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,32 %	13,09 %
Fondsandel Driftsresultat	7,77 %	71,78 %

LURØY		
Brutto driftsinntekter	242 017	281 628
Netto driftsresultat	21 063	50 749
Havbruksfondet	723	24 439
Resultat i %	8,70 %	18,02 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,30 %	8,68 %
Fondsandel Driftsresultat	3,43 %	48,16 %

LYNGDAL		
Brutto driftsinntekter	757 269	786 463
Netto driftsresultat	22 785	14 613
Havbruksfondet	33	1 687
Resultat i %	3,01 %	1,86 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,00 %	0,21 %
Fondsandel Driftsresultat	0,14 %	11,55 %

LYNGEN		
Brutto driftsinntekter	318 827	328 720
Netto driftsresultat	7 411	6 841
Havbruksfondet	75	3 894
Resultat i %	2,32 %	2,08 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,02 %	1,18 %
Fondsandel Driftsresultat	1,01 %	56,92 %

LØDINGEN		
Brutto driftsinntekter	232 243	252 774
Netto driftsresultat	- 5 056	1 292
Havbruksfondet	317	13 981
Resultat i %	-2,18 %	0,51 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,14 %	5,53 %
Fondsandel Driftsresultat	-6,26 %	1082,11 %

MASFJORDEN		
Brutto driftsinntekter	235 952	242 223
Netto driftsresultat	7 278	8 339
Havbruksfondet	195	10 272
Resultat i %	3,08 %	3,44 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,08 %	4,24 %
Fondsandel Driftsresultat	2,68 %	123,17 %

MELAND		
Brutto driftsinntekter	600 385	634 783
Netto driftsresultat	- 5 752	4 912
Havbruksfondet	54	2 812
Resultat i %	-0,96 %	0,77 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,01 %	0,44 %

Fondsandel Driftsresultat	-0,94 %	57,26 %
----------------------------------	---------	---------

MELØY

Brutto driftsinntekter	715 947	747 347
Netto driftsresultat	5 187	39 136
Havbruksfondet	382	16 441
Resultat i %	0,72 %	5,24 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,05 %	2,20 %
Fondsandel Driftsresultat	7,36 %	42,01 %

MIDSUND

Brutto driftsinntekter	201 948	213 625
Netto driftsresultat	- 6 167	5 252
Havbruksfondet	282	10 123
Resultat i %	-3,05 %	2,46 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,14 %	4,74 %
Fondsandel Driftsresultat	-4,58 %	192,75 %

MOLDE

Brutto driftsinntekter	2 319 614	2 378 903
Netto driftsresultat	86 947	27 568
Havbruksfondet	33	1 687
Resultat i %	3,75 %	1,16 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,00 %	0,07 %
Fondsandel Driftsresultat	0,04 %	6,12 %

MÅSØY

Brutto driftsinntekter	163 417	181 652
Netto driftsresultat	- 1 024	22 142
Havbruksfondet	409	17 178
Resultat i %	-0,63 %	12,19 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,25 %	9,46 %
Fondsandel Driftsresultat	-39,91 %	77,58 %

NAMSOS

Brutto driftsinntekter	1 251 971	1 269 674
Netto driftsresultat	59 090	16 782
Havbruksfondet	136	7 688
Resultat i %	4,7 %	1,3 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,0 %	0,6 %
Fondsandel Driftsresultat	0,2 %	45,8 %

NARVIK

Brutto driftsinntekter	1 704 636	1 723 745
Netto driftsresultat	72 896	38 101
Havbruksfondet	43	2 250

Resultat i %	4,28 %	2,21 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,00 %	0,13 %
Fondsandel Driftsresultat	0,06 %	5,91 %

NESNA

Brutto driftsinntekter	260 880	254 242
Netto driftsresultat	9 550	3 026
Havbruksfondet	108	4 500
Resultat i %	3,66 %	1,19 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,04 %	1,77 %
Fondsandel Driftsresultat	1,14 %	148,70 %

NESSET

Brutto driftsinntekter	301 867	315 419
Netto driftsresultat	3 885	4 836
Havbruksfondet	46	2 391
Resultat i %	1,29 %	1,53 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,02 %	0,76 %
Fondsandel Driftsresultat	1,19 %	49,43 %

NORDDAL

Brutto driftsinntekter	218 848	209 571
Netto driftsresultat	19 445 -	4 783
Havbruksfondet	76	2 249
Resultat i %	8,89 %	-2,28 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,03 %	1,07 %
Fondsandel Driftsresultat	0,39 %	-47,03 %

NORDKAPP

Brutto driftsinntekter	333 707	366 276
Netto driftsresultat	9 079	25 696
Havbruksfondet	246	13 843
Resultat i %	2,72 %	7,02 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,07 %	3,78 %
Fondsandel Driftsresultat	2,71 %	53,87 %

NORDREISA

Brutto driftsinntekter	490 160	496 243
Netto driftsresultat	14 752	9 059
Havbruksfondet	174	7 716
Resultat i %	3,01 %	1,83 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,04 %	1,55 %
Fondsandel Driftsresultat	1,18 %	85,17 %

NÆRØY

Brutto driftsinntekter	561 647	604 434
------------------------	---------	---------

Netto driftsresultat	58 241	84 360
Havbruksfondet	1 610	67 125
Resultat i %	10,37 %	13,96 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,29 %	11,11 %
Fondsandel Driftsresultat	2,76 %	79,57 %

NÆRØYSUND

Brutto driftsinntekter		
Netto driftsresultat		
Havbruksfondet	-	-
Resultat i %	#DIV/0!	#DIV/0!
Fondsandel Driftsinntekt	#DIV/0!	#DIV/0!
Fondsandel Driftsresultat	#DIV/0!	#DIV/0!

ORKLAND

Brutto driftsinntekter		
Netto driftsresultat		
Havbruksfondet	-	-
Resultat i %	#DIV/0!	#DIV/0!
Fondsandel Driftsinntekt	#DIV/0!	#DIV/0!
Fondsandel Driftsresultat	#DIV/0!	#DIV/0!

OS I HORDALAND

Brutto driftsinntekter	1 570 337	1 659 491
Netto driftsresultat	146 511	105 880
Havbruksfondet	146	7 312
Resultat i %	9,33 %	6,38 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,01 %	0,44 %
Fondsandel Driftsresultat	0,10 %	6,91 %

OSEN

Brutto driftsinntekter	120 716	132 092
Netto driftsresultat	2 728	13 143
Havbruksfondet	292	13 499
Resultat i %	2,26 %	9,95 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,24 %	10,22 %
Fondsandel Driftsresultat	10,72 %	102,71 %

OSTERØY

Brutto driftsinntekter	643 037	688 762
Netto driftsresultat	- 235	21 141
Havbruksfondet	249	12 937
Resultat i %	-0,04 %	3,07 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,04 %	1,88 %
Fondsandel Driftsresultat	-106,12 %	61,20 %

RADØY		
Brutto driftsinntekter	437 690	463 647
Netto driftsresultat	1 330	16 700
Havbruksfondet	302	15 692
Resultat i %	0,30 %	3,60 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,07 %	3,38 %
Fondsandel Driftsresultat	22,74 %	93,97 %

RANA		
Brutto driftsinntekter	2 174 082	2 212 476
Netto driftsresultat	107 398	121 626
Havbruksfondet	65	4 500
Resultat i %	4,94 %	5,50 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,00 %	0,20 %
Fondsandel Driftsresultat	0,06 %	3,70 %

RAUMA		
Brutto driftsinntekter	637 551	673 839
Netto driftsresultat	15 268	5 931
Havbruksfondet	108	4 500
Resultat i %	2,39 %	0,88 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,02 %	0,67 %
Fondsandel Driftsresultat	0,71 %	75,86 %

RENNESØY		
Brutto driftsinntekter	405 522	419 386
Netto driftsresultat	- 5 101	13 671
Havbruksfondet	163	7 258
Resultat i %	-1,26 %	3,26 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,04 %	1,73 %
Fondsandel Driftsresultat	-3,20 %	53,09 %

ROAN		
Brutto driftsinntekter	117 856	145 051
Netto driftsresultat	7 791	24 340
Havbruksfondet	678	22 412
Resultat i %	6,61 %	16,78 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,58 %	15,45 %
Fondsandel Driftsresultat	8,71 %	92,08 %

RØDØY		
Brutto driftsinntekter	158 254	194 476
Netto driftsresultat	- 3 611	33 169
Havbruksfondet	776	30 181
Resultat i %	-2,28 %	17,06 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,49 %	15,52 %

Fondsandel Driftsresultat	-21,48 %	90,99 %
----------------------------------	----------	---------

SALANGEN

Brutto driftsinntekter	334 357	351 980
Netto driftsresultat	15 097	15 865
Havbruksfondet	133	6 923
Resultat i %	4,52 %	4,51 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,04 %	1,97 %
Fondsandel Driftsresultat	0,88 %	43,64 %

SALTDAL

Brutto driftsinntekter	520 755	531 465
Netto driftsresultat	7 265	5 873
Havbruksfondet	87	4 500
Resultat i %	1,40 %	1,11 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,02 %	0,85 %
Fondsandel Driftsresultat	1,19 %	76,62 %

SAMNANGER

Brutto driftsinntekter	225 974	228 719
Netto driftsresultat	6 023	3 199
Havbruksfondet	43	2 250
Resultat i %	2,67 %	1,40 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,02 %	0,98 %
Fondsandel Driftsresultat	0,72 %	70,33 %

SANDE (i Møre og Romsdal)

Brutto driftsinntekter	252 792	
Netto driftsresultat	6 624	
Havbruksfondet	33	-
Resultat i %	2,62 %	#DIV/0!
Fondsandel Driftsinntekt	0,01 %	#DIV/0!
Fondsandel Driftsresultat	0,49 %	#DIV/0!

0

Brutto driftsinntekter		
Netto driftsresultat		
Havbruksfondet	-	-
Resultat i %	#DIV/0!	#DIV/0!
Fondsandel Driftsinntekt	#DIV/0!	#DIV/0!
Fondsandel Driftsresultat	#DIV/0!	#DIV/0!

SANDNES

Brutto driftsinntekter	5 623 633	5 915 131
Netto driftsresultat	286 975	174 907
Havbruksfondet	121	5 346

Resultat i %	5,10 %	2,96 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,00 %	0,09 %
Fondsandel Driftsresultat	0,04 %	3,06 %

SANDØY

Brutto driftsinntekter	132 093	133 786
Netto driftsresultat	3 464 -	2 120
Havbruksfondet	43	2 250
Resultat i %	2,62 %	-1,58 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,03 %	1,68 %
Fondsandel Driftsresultat	1,25 %	-106,13 %

SENJA

Brutto driftsinntekter		
Netto driftsresultat		
Havbruksfondet	-	-
Resultat i %	#DIV/0!	#DIV/0!
Fondsandel Driftsinntekt	#DIV/0!	#DIV/0!
Fondsandel Driftsresultat	#DIV/0!	#DIV/0!

SELJE

Brutto driftsinntekter	259 114	278 739
Netto driftsresultat	12 952	21 375
Havbruksfondet	148	7 315
Resultat i %	5,00 %	7,67 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,06 %	2,62 %
Fondsandel Driftsresultat	1,14 %	34,22 %

SKJERVØY

Brutto driftsinntekter	305 256	350 723
Netto driftsresultat	4 886	29 204
Havbruksfondet	1 128	38 752
Resultat i %	1,60 %	8,33 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,37 %	11,05 %
Fondsandel Driftsresultat	23,10 %	132,69 %

SKODJE

Brutto driftsinntekter	377 227	392 109
Netto driftsresultat	14 323	11 865
Havbruksfondet	33	1 125
Resultat i %	3,80 %	3,03 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,01 %	0,29 %
Fondsandel Driftsresultat	0,23 %	9,48 %

SKÅNLAND

Brutto driftsinntekter	336 331	325 313
------------------------	---------	---------

Netto driftsresultat	41 694	12 891
Havbruksfondet	236	12 260
Resultat i %	12,40 %	3,96 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,07 %	3,77 %
Fondsandel Driftsresultat	0,57 %	95,10 %

SMØLA

Brutto driftsinntekter	253 676	294 945
Netto driftsresultat	- 3 187	33 960
Havbruksfondet	1 132	44 261
Resultat i %	-1,26 %	11,51 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,45 %	15,01 %
Fondsandel Driftsresultat	-35,53 %	130,33 %

SNILLFJORD

Brutto driftsinntekter	107 444	142 163
Netto driftsresultat	- 44	16 030
Havbruksfondet	438	22 658
Resultat i %	-0,04 %	11,28 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,41 %	15,94 %
Fondsandel Driftsresultat	-995,62 %	141,35 %

SOLUND

Brutto driftsinntekter	102 558	130 883
Netto driftsresultat	1 963	22 763
Havbruksfondet	408	23 539
Resultat i %	1,91 %	17,39 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,40 %	17,98 %
Fondsandel Driftsresultat	20,78 %	103,41 %

SORTLAND

Brutto driftsinntekter	1 006 066	1 054 659
Netto driftsresultat	20 451	18 510
Havbruksfondet	466	17 614
Resultat i %	2,03 %	1,76 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,05 %	1,67 %
Fondsandel Driftsresultat	2,28 %	95,16 %

STAD

Brutto driftsinntekter		
Netto driftsresultat		
Havbruksfondet	-	-
Resultat i %	#DIV/0!	#DIV/0!
Fondsandel Driftsinntekt	#DIV/0!	#DIV/0!
Fondsandel Driftsresultat	#DIV/0!	#DIV/0!

STAVANGER

Brutto driftsinntekter		
Netto driftsresultat		
Havbruksfondet	-	-
Resultat i %	#DIV/0!	#DIV/0!
Fondsandel Driftsinntekt	#DIV/0!	#DIV/0!
Fondsandel Driftsresultat	#DIV/0!	#DIV/0!

STEIGEN

Brutto driftsinntekter	275 891	317 854
Netto driftsresultat	- 2 576	29 475
Havbruksfondet	680	31 507
Resultat i %	-0,93 %	9,27 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,25 %	9,91 %
Fondsandel Driftsresultat	-26,40 %	106,89 %

STORD

Brutto driftsinntekter	1 471 016	1 511 630
Netto driftsresultat	22 760	2 689
Havbruksfondet	65	3 375
Resultat i %	1,55 %	0,18 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,00 %	0,22 %
Fondsandel Driftsresultat	0,29 %	125,51 %

STORDAL

Brutto driftsinntekter		118 601
Netto driftsresultat	-	1 739
Havbruksfondet	-	1 688
Resultat i %	#DIV/0!	-1,47 %
Fondsandel Driftsinntekt	#DIV/0!	1,42 %
Fondsandel Driftsresultat	#DIV/0!	-97,08 %

STRAND

Brutto driftsinntekter	1 044 654	1 055 783
Netto driftsresultat	89 034	34 350
Havbruksfondet	79	4 284
Resultat i %	8,52 %	3,25 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,01 %	0,41 %
Fondsandel Driftsresultat	0,09 %	12,47 %

STRANDA

Brutto driftsinntekter	410 495	425 917
Netto driftsresultat	21 659	12 194
Havbruksfondet	118	7 313
Resultat i %	5,28 %	2,86 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,03 %	1,72 %

Fondsandel Driftsresultat	0,54 %	59,97 %
----------------------------------	--------	---------

SULDAL

Brutto driftsinntekter	554 171	587 485
Netto driftsresultat	48 385	61 699
Havbruksfondet	294	12 455
Resultat i %	8,73 %	10,50 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,05 %	2,12 %
Fondsandel Driftsresultat	0,61 %	20,19 %

SUND

Brutto driftsinntekter	538 779	563 149
Netto driftsresultat	20 085	17 994
Havbruksfondet	208	10 882
Resultat i %	3,73 %	3,20 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,04 %	1,93 %
Fondsandel Driftsresultat	1,03 %	60,48 %

SURNADAL

Brutto driftsinntekter	561 201	561 997
Netto driftsresultat	9 617 -	13 169
Havbruksfondet	11	562
Resultat i %	1,71 %	-2,34 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,00 %	0,10 %
Fondsandel Driftsresultat	0,11 %	-4,27 %

SVEIO

Brutto driftsinntekter	489 524	509 465
Netto driftsresultat	25 750	27 270
Havbruksfondet	254	13 500
Resultat i %	5,26 %	5,35 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,05 %	2,65 %
Fondsandel Driftsresultat	0,99 %	49,51 %

SØMNA

Brutto driftsinntekter	230 107	237 821
Netto driftsresultat	5 391	8 754
Havbruksfondet	184	6 186
Resultat i %	2,34 %	3,68 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,08 %	2,60 %
Fondsandel Driftsresultat	3,42 %	70,67 %

SØR-VARANGER

Brutto driftsinntekter	988 496	993 963
Netto driftsresultat	- 13 604	24 578
Havbruksfondet	249	12 937

Resultat i %	-1,38 %	2,47 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,03 %	1,30 %
Fondsandel Driftsresultat	-1,83 %	52,64 %

SØRFOLD

Brutto driftsinntekter	272 017	275 805
Netto driftsresultat	54 -	2 590
Havbruksfondet	462	17 412
Resultat i %	0,02 %	-0,94 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,17 %	6,31 %
Fondsandel Driftsresultat	856,22 %	-672,29 %

SØRREISA

Brutto driftsinntekter	315 696	312 214
Netto driftsresultat	7 445 -	3 035
Havbruksfondet	29	2 597
Resultat i %	2,36 %	-0,97 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,01 %	0,83 %
Fondsandel Driftsresultat	0,39 %	-85,55 %

TINGVOLL

Brutto driftsinntekter	316 873	328 561
Netto driftsresultat	13 739	14 023
Havbruksfondet	114	5 906
Resultat i %	4,34 %	4,27 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,04 %	1,80 %
Fondsandel Driftsresultat	0,83 %	42,12 %

TJELDSUND

Brutto driftsinntekter	141 785	146 917
Netto driftsresultat	2 430	6 231
Havbruksfondet	43	2 250
Resultat i %	1,71 %	4,24 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,03 %	1,53 %
Fondsandel Driftsresultat	1,78 %	36,11 %

TORSKEN

Brutto driftsinntekter	177 420	145 193
Netto driftsresultat	54 765	4 894
Havbruksfondet	307	16 204
Resultat i %	30,87 %	3,37 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,17 %	11,16 %
Fondsandel Driftsresultat	0,56 %	331,11 %

TRANØY

Brutto driftsinntekter	242 280	219 635
------------------------	---------	---------

Netto driftsresultat	4 920	8 875
Havbruksfondet	448	20 096
Resultat i %	2,03 %	4,04 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,19 %	9,15 %
Fondsandel Driftsresultat	9,11 %	226,44 %

TROMSØ

Brutto driftsinntekter	5 977 317	6 130 241
Netto driftsresultat	88 044 -	70 004
Havbruksfondet	761	30 753
Resultat i %	1,47 %	-1,14 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,01 %	0,50 %
Fondsandel Driftsresultat	0,86 %	-43,93 %

TRÆNA

Brutto driftsinntekter	71 728	75 107
Netto driftsresultat	899	6 662
Havbruksfondet	50	2 596
Resultat i %	1,25 %	8,87 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,07 %	3,46 %
Fondsandel Driftsresultat	5,57 %	38,97 %

TYSFJORD

Brutto driftsinntekter	247 354	284 458
Netto driftsresultat	- 17 484	10 030
Havbruksfondet	462	21 720
Resultat i %	-7,07 %	3,53 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,19 %	7,64 %
Fondsandel Driftsresultat	-2,64 %	216,55 %

TYSNES

Brutto driftsinntekter	273 850	305 470
Netto driftsresultat	13 597	10 746
Havbruksfondet	465	24 144
Resultat i %	4,97 %	3,52 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,17 %	7,90 %
Fondsandel Driftsresultat	3,42 %	224,68 %

TYSVÆR

Brutto driftsinntekter	1 060 282	1 103 131
Netto driftsresultat	91 874	98 901
Havbruksfondet	325	14 976
Resultat i %	8,67 %	8,97 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,03 %	1,36 %
Fondsandel Driftsresultat	0,35 %	15,14 %

ULLENSVANG

Brutto driftsinntekter		
Netto driftsresultat		
Havbruksfondet	-	-
Resultat i %	#DIV/0!	#DIV/0!
Fondsandel Driftsinntekt	#DIV/0!	#DIV/0!
Fondsandel Driftsresultat	#DIV/0!	#DIV/0!

ULSTEIN

Brutto driftsinntekter	706 511	741 077
Netto driftsresultat	5 082	4 844
Havbruksfondet	33	1 687
Resultat i %	0,72 %	0,65 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,00 %	0,23 %
Fondsandel Driftsresultat	0,64 %	34,84 %

UNJÁRGGA - NESSEBY

Brutto driftsinntekter	153 364	161 295
Netto driftsresultat	- 1 142	9 475
Havbruksfondet	195	7 614
Resultat i %	-0,74 %	5,87 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,13 %	4,72 %
Fondsandel Driftsresultat	-17,09 %	80,36 %

VAKSDAL

Brutto driftsinntekter	435 253	440 101
Netto driftsresultat	25 120	15 264
Havbruksfondet	33	1 687
Resultat i %	5,77 %	3,47 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,01 %	0,38 %
Fondsandel Driftsresultat	0,13 %	11,06 %

VANYLVEN

Brutto driftsinntekter	325 634	340 747
Netto driftsresultat	16 127	15 889
Havbruksfondet	152	7 875
Resultat i %	4,95 %	4,66 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,05 %	2,31 %
Fondsandel Driftsresultat	0,94 %	49,56 %

VEFSN

Brutto driftsinntekter	1 249 519	1 278 611
Netto driftsresultat	47 320	10 718
Havbruksfondet	43	2 250
Resultat i %	3,79 %	0,84 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,00 %	0,18 %

Fondsandel Driftsresultat	0,09 %	20,99 %
----------------------------------	--------	---------

VEGA

Brutto driftsinntekter	132 975	139 252
Netto driftsresultat	- 1 531	- 1 494
Havbruksfondet	140	6 620
Resultat i %	-1,15 %	-1,07 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,11 %	4,75 %
Fondsandel Driftsresultat	-9,15 %	-443,10 %

VESTNES

Brutto driftsinntekter	651 361	677 685
Netto driftsresultat	5 778	9 545
Havbruksfondet	163	6 749
Resultat i %	0,89 %	1,41 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,02 %	1,00 %
Fondsandel Driftsresultat	2,81 %	70,71 %

VESTVÅGØY

Brutto driftsinntekter	996 719	1 037 963
Netto driftsresultat	- 2 214	3 574
Havbruksfondet	204	9 216
Resultat i %	-0,22 %	0,34 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,02 %	0,89 %
Fondsandel Driftsresultat	-9,23 %	257,86 %

VEVELSTAD

Brutto driftsinntekter	75 473	82 867
Netto driftsresultat	4 017	10 517
Havbruksfondet	293	7 890
Resultat i %	5,32 %	12,69 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,39 %	9,52 %
Fondsandel Driftsresultat	7,30 %	75,02 %

VIKNA

Brutto driftsinntekter	478 693	545 305
Netto driftsresultat	26 673	62 343
Havbruksfondet	1 028	42 839
Resultat i %	5,57 %	11,43 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,21 %	7,86 %
Fondsandel Driftsresultat	3,85 %	68,71 %

VINDAFJORD

Brutto driftsinntekter	766 274	778 369
Netto driftsresultat	51 394	16 254
Havbruksfondet	219	10 518

Resultat i %	6,71 %	2,09 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,03 %	1,35 %
Fondsandel Driftsresultat	0,43 %	64,71 %

VOLDA

Brutto driftsinntekter	885 231	924 777
Netto driftsresultat	41 117	6 207
Havbruksfondet	173	9 000
Resultat i %	4,64 %	0,67 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,02 %	0,97 %
Fondsandel Driftsresultat	0,42 %	145,00 %

VÅGAN

Brutto driftsinntekter	882 795	936 037
Netto driftsresultat	30 125	18 811
Havbruksfondet	435	16 091
Resultat i %	3,41 %	2,01 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,05 %	1,72 %
Fondsandel Driftsresultat	1,44 %	85,54 %

VÅGSØY

Brutto driftsinntekter	531 541	561 779
Netto driftsresultat	- 8 950 -	1 363
Havbruksfondet	206	10 687
Resultat i %	-1,68 %	-0,24 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,04 %	1,90 %
Fondsandel Driftsresultat	-2,30 %	-784,11 %

ØKSNES

Brutto driftsinntekter	378 809	409 540
Netto driftsresultat	- 602	22 760
Havbruksfondet	446	22 254
Resultat i %	-0,16 %	5,56 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,12 %	5,43 %
Fondsandel Driftsresultat	-74,10 %	97,77 %

ØRLAND

Brutto driftsinntekter		
Netto driftsresultat		
Havbruksfondet	-	-
Resultat i %	#DIV/0!	#DIV/0!
Fondsandel Driftsinntekt	#DIV/0!	#DIV/0!
Fondsandel Driftsresultat	#DIV/0!	#DIV/0!

ØRSTA

Brutto driftsinntekter	853 776	884 709
------------------------	---------	---------

Netto driftsresultat	9 153	2 925
Havbruksfondet	167	8 654
Resultat i %	1,07 %	0,33 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,02 %	0,98 %
Fondsandel Driftsresultat	1,82 %	295,86 %

ØYGARDEN

Brutto driftsinntekter	584 794	621 906
Netto driftsresultat	29 644	38 330
Havbruksfondet	484	18 754
Resultat i %	5,07 %	6,16 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,08 %	3,02 %
Fondsandel Driftsresultat	1,63 %	48,93 %

ÅFJORD

Brutto driftsinntekter	361 608	378 605
Netto driftsresultat	30 713	18 134
Havbruksfondet	466	20 260
Resultat i %	8,49 %	4,79 %
Fondsandel Driftsinntekt	0,13 %	5,35 %
Fondsandel Driftsresultat	1,52 %	111,72 %

ÅLESUND

Brutto driftsinntekter		
Netto driftsresultat		
Havbruksfondet	-	-
Resultat i %	#DIV/0!	#DIV/0!
Fondsandel Driftsinntekt	#DIV/0!	#DIV/0!
Fondsandel Driftsresultat	#DIV/0!	#DIV/0!

2019**2020**

189 778	
2 162	
563	-
1,14 %	#DIV/0!
0,30 %	#DIV/0!
26,06 %	<u>#DIV/0!</u>

805 707	801 003
- 4 011	26 196
1 375	10 761
-0,50 %	3,27 %
0,17 %	1,34 %
-34,29 %	41,08 %

2 139 322	2 206 931
488	323
7 159	38 874
0,02 %	0,01 %
0,33 %	1,76 %
1466,91 %	12035,35 %

	2 639 990
	13 786
-	26 704
#DIV/0!	0,52 %
#DIV/0!	1,01 %
#DIV/0!	193,70 %

	37 683
	452 755
-	1 814
#DIV/0!	1201,48 %
#DIV/0!	4,81 %
#DIV/0!	<u>0,40 %</u>

324 398	347 560
- 500	9 903
2 779	15 995
-0,15 %	2,85 %

0,86 %	4,60 %
-555,83 %	161,52 %

2 268 533	2 349 710
7 503	37 645
347	3 554
0,33 %	1,60 %
0,02 %	0,15 %
4,62 %	9,44 %

622 311	633 292
168 995	142 827
532	9 558
27,16 %	22,55 %
0,09 %	1,51 %
0,31 %	6,69 %

404 036	421 928
- 5 322	20 062
3 652	10 663
-1,32 %	4,75 %
0,90 %	2,53 %
-68,61 %	<u>53,15 %</u>

482 424	529 313
9 851	35 925
3 129	32 081
2,04 %	6,79 %
0,65 %	6,06 %
31,76 %	<u>89,30 %</u>

282 974	289 260
6 684	12 876
390	3 999
2,36 %	4,45 %
0,14 %	1,38 %
5,83 %	31,06 %

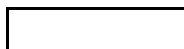
473 344	497 991
- 3 251	29 887

794	7 960
-0,69 %	6,00 %
0,17 %	1,60 %
-24,44 %	26,64 %

279 509	
- 54	
4 048	-
-0,02 %	#DIV/0!
1,45 %	#DIV/0!
-7497,09 %	#DIV/0!

126 228	
- 14 096	
1 072	-
-11,17 %	#DIV/0!
0,85 %	#DIV/0!
-7,61 %	#DIV/0!

200 464	219 819
7 372	20 623
6 532	19 264
3,68 %	9,38 %
3,26 %	8,76 %
88,61 %	93,41 %



	2 245 285
	41 061
-	22 608
#DIV/0!	1,83 %
#DIV/0!	1,01 %
#DIV/0!	55,06 %

509 281	
- 3 582	
863	-
-0,70 %	#DIV/0!
0,17 %	#DIV/0!
-24,10 %	#DIV/0!

4 478 032		4 467 932
45 188	-	43 478
3 937		12 685
1,01 %		-0,97 %
0,09 %		0,28 %
8,71 %		<u>-29,18 %</u>

120 724		121 477
9 921		1 085
5 660		6 767
8,22 %		0,89 %
4,69 %		5,57 %
57,05 %		<u>623,69 %</u>

488 772		483 681
13 907		8 977
6 690		17 328
2,85 %		1,86 %
1,37 %		3,58 %
48,11 %		193,02 %

795 617		800 587
20 539		10 261
3 937		12 700
2,58 %		1,28 %
0,49 %		1,59 %
19,17 %		123,77 %

292 028		
- 4 467		
6 002		10 053
-1,53 %		#DIV/0!
2,06 %		#DIV/0!
-134,35 %		#DIV/0!

Kostra 2020 n

1 031 815		1 062 298
8 995		17 945
6 504		26 521
0,87 %		1,69 %
0,63 %		2,50 %
72,31 %		<u>147,79 %</u>



247 480	268 053
4 889	7 552
4 178	3 361
1,98 %	2,82 %
1,69 %	1,25 %
85,46 %	44,50 %

159 639	156 072
- 8 276	1 857
1 233	12 643
-5,18 %	1,19 %
0,77 %	8,10 %
-14,90 %	680,81 %

179 531	188 964
- 2 050	10 313
4 127	16 428
-1,14 %	5,46 %
2,30 %	8,69 %
-201,32 %	159,29 %

633 586	
1 859	
4 047	-
0,29 %	#DIV/0!
0,64 %	#DIV/0!
217,71 %	<u>#DIV/0!</u>

323 484	
- 8 758	
87	-
-2,71 %	#DIV/0!
0,03 %	#DIV/0!
-0,99 %	<u>#DIV/0!</u>

392 672	
- 210	
544	4 873
-0,05 %	#DIV/0!
0,14 %	#DIV/0!

Kostrá 2020 n

-259,00 % #DIV/0!

177 167	164 544
- 1 731	10 685
173	1 777
-0,98 %	6,49 %
0,10 %	1,08 %
-10,01 %	16,63 %

918 357	952 709
3 521	29 147
130	1 333
0,38 %	3,06 %
0,01 %	0,14 %
3,69 %	4,57 %

919 990	936 011
- 34 353 -	4 023
382	4 896
-3,73 %	-0,43 %
0,04 %	0,52 %
-1,11 %	<u>-121,71 %</u>

81 667	86 432
- 2 207	7 478
173	1 777
-2,70 %	8,65 %
0,21 %	2,06 %
-7,85 %	23,77 %

317 712	
- 5 851	
7 808	-
-1,84 %	#DIV/0!
2,46 %	#DIV/0!
-133,44 %	#DIV/0!

319 983	332 817
6 405	8 549
954	9 786

2,00 %	2,57 %
0,30 %	2,94 %
14,90 %	114,47 %

311 179	326 500
- 4 461 -	4 596
650	6 665
-1,43 %	-1,41 %
0,21 %	2,04 %
-14,57 %	<u>-145,01 %</u>

	339 664
	2 829
-	3 110
#DIV/0!	0,83 %
#DIV/0!	0,92 %
#DIV/0!	<u>109,94 %</u>

1 886 978	
- 94 293	
931	-
-5,00 %	#DIV/0!
0,05 %	#DIV/0!
-0,99 %	#DIV/0!

154 064	151 938
5 727	3 226
173	1 777
3,72 %	2,12 %
0,11 %	1,17 %
3,03 %	55,09 %

132 301	168 026
1 605	33 039
7 846	29 176
1,21 %	19,66 %
5,93 %	17,36 %
488,82 %	88,31 %

882 055	905 912
---------	---------

5 881	22 957
6 560	15 106
0,67 %	2,53 %
0,74 %	1,67 %
111,55 %	<u>65,80 %</u>

1 237 054	
- 8 425	
7 492	-
-0,68 %	#DIV/0!
0,61 %	#DIV/0!
-88,92 %	#DIV/0!

242 522	
19 312	
2 621	-
7,96 %	#DIV/0!
1,08 %	#DIV/0!
13,57 %	#DIV/0!

91 817	
2 162	
5 997	-
2,35 %	#DIV/0!
6,53 %	#DIV/0!
277,37 %	#DIV/0!

885 337	
- 21 287	
303	-
-2,40 %	#DIV/0!
0,03 %	#DIV/0!
-1,43 %	<u>#DIV/0!</u>

494 992	663 662
- 24 121	125 741
13 429	86 422
-4,87 %	18,95 %
2,71 %	13,02 %
-55,67 %	<u>68,73 %</u>

	384 125	
-	29 486	
	1 572	-
	-7,68 %	#DIV/0!
	0,41 %	#DIV/0!
	-5,33 %	#DIV/0!

	248 759	258 277
-	10 515	999
	200	2 051
	-4,23 %	0,39 %
	0,08 %	0,79 %
	-1,90 %	205,27 %

	248 087	274 953
	8 645	21 915
	5 829	24 049
	3,48 %	7,97 %
	2,35 %	8,75 %
	67,42 %	109,74 %

	667 693	711 607
-	6 883	189
	308	3 155
	-1,03 %	0,03 %
	0,05 %	0,44 %
	-4,47 %	<u>1669,07 %</u>

	250 689	255 776
-	24	6 481
	390	3 999
	-0,01 %	-2,53 %
	0,16 %	1,56 %
	-1625,04 %	-61,70 %

	956 457	985 441
	12 632	15 523
	51	518
	1,32 %	1,58 %
	0,01 %	0,05 %

0,40 %	3,34 %
--------	--------

619 777	614 149
- 9 477 -	9 237
217	1 777
-1,53 %	-1,50 %
0,03 %	0,29 %
-2,29 %	-19,24 %

157 166	163 881
- 7 538	16 675
5 852	8 738
-4,80 %	10,18 %
3,72 %	5,33 %
-77,64 %	<u>52,40 %</u>

312 804	333 431
21 189	38 617
7 808	28 794
6,77 %	11,58 %
2,50 %	8,64 %
36,85 %	<u>74,56 %</u>

820 000	853 896
- 1 658	16 284
7 833	24 785
-0,20 %	1,91 %
0,96 %	2,90 %
-472,44 %	<u>152,21 %</u>

174 657	
- 13 861	
1 300	-
-7,94 %	#DIV/0!
0,74 %	#DIV/0!
-9,38 %	#DIV/0!

273 778	403 184
- 10 227	23 941
390	22 044

-3,74 %	5,94 %
0,14 %	5,47 %
-3,81 %	92,08 %

1 445 169	1 577 328
43 918	9 040
7 477	59 799
3,04 %	0,57 %
0,52 %	3,79 %
17,02 %	661,49 %

732 188	
- 12 072	
776	-
-1,65 %	#DIV/0!
0,11 %	#DIV/0!
-6,43 %	#DIV/0!

2 254 174	2 372 158
4 453	29 810
8 248	32 215
0,20 %	1,26 %
0,37 %	1,36 %
185,21 %	108,07 %

143 258	157 026
- 1 525	1 419
558	5 716
-1,06 %	0,90 %
0,39 %	3,64 %
-36,56 %	402,83 %

3 136 944	3 220 285
158 350	67 147
530	5 434
5,05 %	2,09 %
0,02 %	0,17 %
0,33 %	8,09 %

630 602

	-	12 077
	-	27 672
#DIV/0!		-1,92 %
#DIV/0!		4,39 %
#DIV/0!		<u>-229,13 %</u>

	414 227	
-	14 565	
	1 241	-
	-3,52 %	#DIV/0!
	0,30 %	#DIV/0!
	-8,52 %	<u>#DIV/0!</u>

	707 766	725 579
	12 340 -	2 957
	228	2 341
	1,74 %	-0,41 %
	0,03 %	0,32 %
	1,85 %	-79,18 %

	207 283	220 913
-	264	26 506
	6 718	17 116
	-0,13 %	12,00 %
	3,24 %	7,75 %
	-2544,60 %	64,57 %

	494 524	584 022
-	6 873	41 115
	9 780	57 605
	-1,39 %	7,04 %
	1,98 %	9,86 %
	-142,29 %	140,11 %

	345 212	355 407
	10 817	28 012
	753	7 485
	3,13 %	7,88 %
	0,22 %	2,11 %
	6,97 %	<u>26,72 %</u>

	1 194 270
	4 231
-	3 999
#DIV/0!	0,35 %
#DIV/0!	0,33 %
#DIV/0!	94,51 %

168 763	195 661
1 632	15 281
2 779	15 106
0,97 %	7,81 %
1,65 %	7,72 %
170,29 %	98,86 %

542 739	538 642
1 594	13 517
1 170	11 996
0,29 %	2,51 %
0,22 %	2,23 %
73,40 %	88,75 %

173 682	192 791
- 22 639	14 049
2 161	22 158
-13,03 %	7,29 %
1,24 %	11,49 %
-9,55 %	<u>157,72 %</u>

157 000	
632	
953	-
0,40 %	#DIV/0!
0,61 %	#DIV/0!
150,85 %	<u>#DIV/0!</u>

3 274 456	3 342 125
140 133	136 050
477	4 887
4,28 %	4,07 %
0,01 %	0,15 %

0,34 %	3,59 %
--------	--------

	1 798 416
-	21 958
-	38 654
#DIV/0!	-1,22 %
#DIV/0!	2,15 %
#DIV/0!	-176,04 %

2 107 348	2 246 944
18 305	45 751
5 997	10 219
0,87 %	2,04 %
0,28 %	0,45 %
32,76 %	22,34 %

159 294	
- 8 391	
6 808	-
-5,27 %	#DIV/0!
4,27 %	#DIV/0!
-81,14 %	#DIV/0!

893 877	884 726
17 651	11 138
2 530	12 549
1,97 %	1,26 %
0,28 %	1,42 %
14,33 %	112,67 %

1 295 359	1 368 907
87 296	32 461
6 956	31 152
6,74 %	2,37 %
0,54 %	2,28 %
7,97 %	95,97 %

64 964	71 555
515	2 622
460	4 716

0,79 %	3,66 %
0,71 %	6,59 %
89,32 %	179,88 %

422 901	435 599
5 331	28 678
1 088	11 159
1,26 %	6,58 %
0,26 %	2,56 %
20,42 %	<u>38,91 %</u>

190 616	215 077
- 5 109	20 455
1 377	15 659
-2,68 %	9,51 %
0,72 %	7,28 %
-26,96 %	<u>76,55 %</u>

143 068	146 754
- 8 556 -	674
500	5 127
-5,98 %	-0,46 %
0,35 %	3,49 %
-5,84 %	-760,62 %

225 735	228 350
10 780	21 575
5 532	11 407
4,78 %	9,45 %
2,45 %	5,00 %
51,32 %	52,87 %

294 173	297 320
1 563	2 549
173	1 777
0,53 %	0,86 %
0,06 %	0,60 %
11,09 %	69,72 %

87 499	104 655
--------	---------

-	3 480	7 596
	3 990	16 439
	-3,98 %	7,26 %
	4,56 %	15,71 %
	-114,66 %	<u>216,42 %</u>

	1 311 066	
-	15 766	
	7 140	-
	-1,20 %	#DIV/0!
	0,54 %	#DIV/0!
	-45,29 %	#DIV/0!

	988 472	1 013 264
	3 531	22 856
	83	852
	0,36 %	2,26 %
	0,01 %	0,08 %
	2,35 %	3,73 %

	-	-
	#DIV/0!	#DIV/0!
	#DIV/0!	#DIV/0!
	#DIV/0!	#DIV/0!

	1 500 065	
-	15 461	
	3 790	-
	-1,03 %	#DIV/0!
	0,25 %	#DIV/0!
	-24,52 %	<u>#DIV/0!</u>

	149 310	166 095
-	3 842	12 975
	1 743	20 130
	-2,57 %	7,81 %
	1,17 %	12,12 %
	-45,38 %	<u>155,14 %</u>

261 861	283 288
25 549	46 573
6 979	24 541
9,76 %	16,44 %
2,67 %	8,66 %
27,32 %	52,69 %

787 956	992 199
- 39 021	4 691
130	1 333
-4,95 %	0,47 %
0,02 %	0,13 %
-0,33 %	28,41 %

334 146	343 713
1 800 -	11 111
300	3 076
0,54 %	-3,23 %
0,09 %	0,89 %
16,67 %	-27,68 %

241 668	
- 13 480	
1 077	11 039
-5,58 %	#DIV/0!
0,45 %	#DIV/0!
-7,99 %	<u>#DIV/0!</u>

Kostra 2020 n

257 825	259 359
5 933	13 192
4 670	6 277
2,30 %	5,09 %
1,81 %	2,42 %
78,72 %	47,58 %

659 203	
- 17 976	
217	-
-2,73 %	#DIV/0!
0,03 %	#DIV/0!

-1,21 % #DIV/0!

754 217
28 753
3 878 12 099

3,81 % #DIV/0!

0,51 % #DIV/0!

13,49 % #DIV/0!

Kostra 2020 n

209 076
- 5 210
780 -

-2,49 % #DIV/0!

0,37 % #DIV/0!

-14,97 % #DIV/0!

2 464 060 3 105 978
- 32 222 92 541
130 11 663

-1,31 % 2,98 %

0,01 % 0,38 %

-0,40 % 12,60 %

178 954 204 342
10 291 17 544
4 436 20 452

5,75 % 8,59 %

2,48 % 10,01 %

43,10 % 116,57 %

1 296 474 1 693 743
19 152 75 035
3 204 23 400

1,5 % 4,4 %

0,2 % 1,4 %

16,7 % 31,2 %

1 783 272 2 200 386
- 19 994 - 32 738
173 6 220

-1,12 %	-1,49 %
0,01 %	0,28 %
-0,87 %	-19,00 %

240 616	234 612
- 3 163 -	711
347	3 554
-1,31 %	-0,30 %
0,14 %	1,52 %
-10,96 %	<u>-499,92 %</u>

326 730	
2 027	
184	-
0,62 %	#DIV/0!
0,06 %	#DIV/0!
9,09 %	#DIV/0!

211 553	
- 12 467	
173	-
-5,89 %	#DIV/0!
0,08 %	#DIV/0!
-1,39 %	#DIV/0!

361 785	351 664
10 715	18 167
6 696	17 393
2,96 %	5,17 %
1,85 %	4,95 %
62,50 %	95,74 %

500 945	503 570
- 17 856	4 850
478	6 095
-3,56 %	0,96 %
0,10 %	1,21 %
-2,68 %	<u>125,67 %</u>

548 763

-	6 941	
	5 124	-
	-1,26 %	#DIV/0!
	0,93 %	#DIV/0!
	-73,83 %	<u>#DIV/0!</u>

	1 162 536	
	51 617	
-	75 346	
#DIV/0!	4,44 %	
#DIV/0!	6,48 %	
#DIV/0!	145,97 %	

	1 737 006	
	121 252	
-	10 948	
#DIV/0!	6,98 %	
#DIV/0!	0,63 %	
#DIV/0!	<u>9,03 %</u>	

1 802 405	
81 549	
2 743	-
4,52 %	#DIV/0!
0,15 %	#DIV/0!
3,36 %	#DIV/0!

124 929	136 483
4 928	7 028
6 040	10 663
3,94 %	5,15 %
4,83 %	7,81 %
122,57 %	151,73 %

693 051	692 993
- 4 224 -	8 302
997	10 219
-0,61 %	-1,20 %
0,14 %	1,47 %
-23,60 %	-123,09 %

534 284	
- 16 607	
1 209	-
-3,11 %	#DIV/0!
0,23 %	#DIV/0!
-7,28 %	#DIV/0!

2 320 654	2 370 294
115 477	165 460
2 958	3 554
4,98 %	6,98 %
0,13 %	0,15 %
2,56 %	<u>2,15 %</u>

691 365	696 131
- 10 576 -	43 600
347	3 554
-1,53 %	-6,26 %
0,05 %	0,51 %
-3,28 %	-8,15 %

421 585	
14 454	
559	-
3,43 %	#DIV/0!
0,13 %	#DIV/0!
3,87 %	#DIV/0!

144 614	
7 471	
6 723	-
5,17 %	#DIV/0!
4,65 %	#DIV/0!
89,99 %	#DIV/0!

172 476	192 371
4 228	17 498
7 410	23 842
2,45 %	9,10 %
4,30 %	12,39 %

175,26 %	<u>136,26 %</u>
----------	-----------------

340 615	340 146
1 509	19 067
533	5 468
0,44 %	5,61 %
0,16 %	1,61 %
35,34 %	28,68 %

543 058	540 514
- 3 312	1 160
3 315	4 532
-0,61 %	0,21 %
0,61 %	0,84 %
-100,08 %	390,68 %

231 571	241 151
- 658	1 565
173	1 777
-0,28 %	0,65 %
0,07 %	0,74 %
-26,34 %	113,56 %

263 356	266 923
- 780	4 927
118	1 213
-0,30 %	1,85 %
0,04 %	0,45 %
-15,17 %	<u>24,62 %</u>

-	-
#DIV/0!	#DIV/0!
#DIV/0!	#DIV/0!
#DIV/0!	<u>#DIV/0!</u>

5 978 856	6 340 586
30 890	164 756
412	4 790

0,52 %	2,60 %
0,01 %	0,08 %
1,33 %	2,91 %

139 258	
- 7 083	
2 872	-
-5,09 %	#DIV/0!
2,06 %	#DIV/0!
-40,54 %	#DIV/0!

-	67 665
#DIV/0!	#DIV/0!
#DIV/0!	#DIV/0!
#DIV/0!	#DIV/0!

Kostra 2020 n

277 170	
8 200	
1 869	-
2,96 %	#DIV/0!
0,67 %	#DIV/0!
22,79 %	#DIV/0!

328 505	374 237
- 3 444	17 978
2 832	29 033
-1,05 %	4,80 %
0,86 %	7,76 %
-82,22 %	161,49 %

403 091	
- 9 046	
87	-
-2,24 %	#DIV/0!
0,02 %	#DIV/0!
-0,96 %	#DIV/0!

314 756	
---------	--

-	24 670	
	944	-
	-7,84 %	#DIV/0!
	0,30 %	#DIV/0!
	-3,83 %	#DIV/0!

	258 832	293 812
-	2 837	25 422
	8 841	34 940
	-1,10 %	8,65 %
	3,42 %	11,89 %
	-311,64 %	<u>137,44 %</u>

	127 405	
-	14 597	
	4 357	-
	-11,46 %	#DIV/0!
	3,42 %	#DIV/0!
	-29,85 %	<u>#DIV/0!</u>

	116 159	137 320
	1 358	18 713
	6 987	20 370
	1,17 %	13,63 %
	6,01 %	14,83 %
	514,49 %	108,85 %

	1 082 608	1 074 333
	3 871	37 683
	2 767	14 090
	0,36 %	3,51 %
	0,26 %	1,31 %
	71,47 %	37,39 %

		962 242
		41 486
	-	7 109
	#DIV/0!	4,31 %
	#DIV/0!	0,74 %
	#DIV/0!	17,14 %

	12 342 223
	546 551
-	41 969
#DIV/0!	4,43 %
#DIV/0!	0,34 %
#DIV/0!	<u>7,68 %</u>

310 835	322 516
481	10 962
7 530	26 932
0,15 %	3,40 %
2,42 %	8,35 %
1565,50 %	245,68 %

1 574 009	1 667 690
40 828	67 000
260	2 666
2,59 %	4,02 %
0,02 %	0,16 %
0,64 %	3,98 %

124 133	
- 3 251	
4 047	-
-2,62 %	#DIV/0!
3,26 %	#DIV/0!
-124,49 %	#DIV/0!

1 049 825	1 079 137
4 122	23 316
2 439	4 272
0,39 %	2,16 %
0,23 %	0,40 %
59,18 %	<u>18,32 %</u>

472 018	454 705
10 401 -	6 795
563	5 776
2,20 %	-1,49 %
0,12 %	1,27 %

5,42 % -85,00 %

589 592	582 509
58 184	32 456
959	7 610
9,87 %	5,57 %
0,16 %	1,31 %
1,65 %	<u>23,45 %</u>

569 551	
- 12 049	
801	-
-2,12 %	#DIV/0!
0,14 %	#DIV/0!
-6,64 %	#DIV/0!

576 590	629 709
- 15 243	9 995
43	444
-2,64 %	1,59 %
0,01 %	0,07 %
-0,28 %	4,45 %

516 302	525 950
8 121	11 048
1 040	10 663
1,57 %	2,10 %
0,20 %	2,03 %
12,81 %	96,52 %

232 082	238 159
- 3 836 -	838
425	4 628
-1,65 %	-0,35 %
0,18 %	1,94 %
-11,07 %	<u>-552,22 %</u>

1 034 651	1 056 763
18 685	2 813
997	10 219

1,81 %	0,27 %
0,10 %	0,97 %
5,33 %	363,28 %

277 929	
4 221	
1 340	13 739
1,52 %	#DIV/0!
0,48 %	#DIV/0!
31,75 %	#DIV/0!

Kostra 2020 n

316 443	323 185
- 11 110 -	3 979
200	2 051
-3,51 %	-1,23 %
0,06 %	0,63 %
-1,80 %	-51,54 %

317 102	339 151
- 8 534	8 907
455	4 665
-2,69 %	2,63 %
0,14 %	1,38 %
-5,33 %	<u>52,38 %</u>

145 402	
3 666	
5 347	13 238
2,52 %	#DIV/0!
3,68 %	#DIV/0!
145,84 %	<u>#DIV/0!</u>

Kostra 2020 n

141 373	
- 29 776	
6 425	-
-21,06 %	#DIV/0!
4,54 %	#DIV/0!
-21,58 %	#DIV/0!

202 118

-	23 136	
	3 581	-
	-11,45 %	#DIV/0!
	1,77 %	#DIV/0!
	-15,48 %	#DIV/0!

	6 333 886	6 605 724
-	146 145	115 577
	2 367	28 905
	-2,31 %	1,75 %
	0,04 %	0,44 %
	-1,62 %	25,01 %

	75 951	
-	440	
	200	2 051
	-0,58 %	#DIV/0!
	0,26 %	#DIV/0!
	-45,46 %	<u>#DIV/0!</u>

Kostrá 2020 n

	267 354	
-	8 746	
	1 847	-
	-3,27 %	#DIV/0!
	0,69 %	#DIV/0!
	-21,11 %	#DIV/0!

	296 867	318 649
	6 092	2 028
	1 860	19 071
	2,05 %	0,64 %
	0,63 %	5,98 %
	30,53 %	940,38 %

	1 182 969	1 179 024
	64 255	76 433
	1 153	13 158
	5,43 %	6,48 %
	0,10 %	1,12 %
	1,79 %	17,22 %

	1 465 918
	4 022
-	9 775
#DIV/0!	0,27 %
#DIV/0!	0,67 %
#DIV/0!	<u>243,03 %</u>

760 229	750 567
4 504	2 905
130	1 333
0,59 %	0,39 %
0,02 %	0,18 %
2,89 %	<u>45,88 %</u>

159 102	162 728
4 874	7 609
587	6 015
3,06 %	4,68 %
0,37 %	3,70 %
12,04 %	79,05 %

439 107	460 320
14 063	18 904
130	1 333
3,20 %	4,11 %
0,03 %	0,29 %
0,92 %	7,05 %

322 362	325 843
- 16 390 -	4 664
607	6 220
-5,08 %	-1,43 %
0,19 %	1,91 %
-3,70 %	-133,37 %

1 303 612	1 329 398
- 1 340	10 476
173	1 777
-0,10 %	0,79 %
0,01 %	0,13 %

-12,94 % 16,96 %

Kostra 2020 n

139 981	
258	
3 122	6 118
0,18 %	#DIV/0!
2,23 %	#DIV/0!
1209,90 %	#DIV/0!

692 938	725 938
- 3 389 -	12 731
3 218	6 220
-0,49 %	-1,75 %
0,46 %	0,86 %
-94,96 %	-48,86 %

1 050 784	1 021 867
- 17 929 -	25 020
710	6 391
-1,71 %	-2,45 %
0,07 %	0,63 %
-3,96 %	-25,54 %

82 245	78 352
10 253	2 021
5 607	7 109
12,47 %	2,58 %
6,82 %	9,07 %
54,68 %	<u>351,75 %</u>

536 663	
- 4 399	
5 703	-
-0,82 %	#DIV/0!
1,06 %	#DIV/0!
-129,64 %	<u>#DIV/0!</u>

804 556	839 560
13 789	49 033
3 508	9 812

1,71 %	5,84 %
0,44 %	1,17 %
25,44 %	20,01 %

924 567	1 064 270
- 71 028	27 601
693	7 109
-7,68 %	2,59 %
0,07 %	0,67 %
-0,98 %	25,76 %

926 743	933 298
- 25 647	20 439
1 193	11 339
-2,77 %	2,19 %
0,13 %	1,21 %
-4,65 %	55,48 %

589 221	
5 085	
6 127	-
0,86 %	#DIV/0!
1,04 %	#DIV/0!
120,49 %	#DIV/0!

409 092	436 466
1 044	33 334
1 713	17 565
0,26 %	7,64 %
0,42 %	4,02 %
164,09 %	52,69 %

	1 002 107
	21 436
-	10 183
#DIV/0!	2,14 %
#DIV/0!	1,02 %
#DIV/0!	47,51 %

914 581	935 700
---------	---------

-	1 443	3 479
	667	6 835
	-0,16 %	0,37 %
	0,07 %	0,73 %
	-46,20 %	196,48 %

	631 532	3 050 250
-	39 437	614
	1 430	32 417
	-6,24 %	0,02 %
	0,23 %	1,06 %
	-3,63 %	<u>5279,64 %</u>

	389 887	558 181
	2 046	24 212
	6 650	32 367
	0,52 %	4,34 %
	1,71 %	5,80 %
	325,03 %	<u>133,68 %</u>

		5 923 143
	-	127 933
	-	8 842
#DIV/0!		-2,16 %
#DIV/0!		0,15 %
#DIV/0!		-6,91 %

	2017
Antall kommuner som fikk støtte	164
Sum brutto driftsinntekter	107 245 041
Sum netto driftsresultat	3 719 820
Sum Havbruksfondet	52 427
Gjennomsnittlig brutto driftsinntekter	653 933
Gjennomsnittlig netto driftsresultat	22 682
Gjennomsnittlig utbetaling Havbruksfond	320
Gjennomsnittlig resultat i %	3,47 %
Gjennomsnittlig fondsandel driftsinntekt	0,05 %
Gjennomsnittlig fondsandel driftsresultat	1,41 %

Kostraregnskap som mangler

0

Gjennomsnittlig brutto driftsinntekt totalt pr år	116 554 889
Gjennomsnittlig netto driftsresultat totalt pr år	2 774 904
Gjennomsnittlig utbetaling fra Havbruksfondet totalt pr år	1 180 708
Gjennomsnittlig resultat i % pr år	2,38 %
Gjennomsnittlig fondsandel driftsinntekt pr år	1,01 %
Gjennomsnittlig fondsandel driftsresultat	42,55 %

b

2018	2019	2020
164	166	131
111 691 096	114 309 048	132 974 370
3 336 427	442 368	3 600 999
2 355 142	456 962	1 858 300
681 043	688 609	1 015 072
20 344	2 665	27 489
14 361	2 753	14 185
2,99 %	0,39 %	2,71 %
2,11 %	0,40 %	1,40 %
70,59 %	103,30 %	51,61 %

<- Er egentlig 140, men 9

0	0	9
---	---	---

Kostraregnskap for 2020 mangler for disse 9 kommuner:

- BØ I NORDLAND
- ETNE
- LØDINGEN
- SENJA
- TJELDSUND
- TRÆNA
- SØRFOLD
- VEGA
- MELØY

Vi har derfor valgt å ikke ta disse 9 kommuner med i beregningene for 2020.

Videre har vi kun tatt med kostraregnskapet for årene kommunene har mottatt utbetaling fra Havbruksfondet. Slik det totalt er likeså mange kostra regnskap, som kommuner som fikk støtte

) kostregrnskap mangler

Godkjenning fra NSD – Norsk senter for forskningsdata



Sluttvurdering (planlagt)

20.06.2021 02:00



Melding

16.03.2021 11:06

Behandlingen av personopplysninger er vurdert av NSD. Vurderingen er:

Det er vår vurdering at behandlingen av personopplysninger i prosjektet vil være i samsvar med personvernlovgivningen så fremt den gjennomføres i tråd med det som er dokumentert i meldeskjemaet med vedlegg den 16.03.2021. Behandlingen kan starte.

DEL PROSJEKTET MED PROSJEKTANSVARLIG

Det er obligatorisk for studenter å dele meldeskjemaet med prosjektansvarlig (veileder). Det gjøres ved å trykke på "Del prosjekt" i øvre venstre hjørne av meldeskjemaet.

MELD VESENTLIGE ENDRINGER

Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig å melde dette til NSD ved å oppdatere meldeskjemaet. Før du melder inn en endring, oppfordrer vi deg til å lese om hvilke type endringer det er nødvendig å melde: nsd.no/personverntjenester/fulle-ut-meldeskjema-for-personopplysninger/melde-endringer-i-meldeskjema

Du må vente på svar fra NSD før endringen gjennomføres.

TYPE OPPLYSNINGER OG VARIGHET

Prosjektet vil behandle alminnelige kategorier av personopplysninger frem til 20.06.2021.

LOVLIG GRUNNLAG

Prosjektet vil innhente samtykke fra de registrerte til behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at prosjektet legger opp til et samtykke i samsvar med kravene i art. 4 og 7, ved at det er en frivillig, spesifikk, informert og utvetydig bekreftelse som kan dokumenteres, og som den registrerte kan trekke tilbake.

Lovlig grunnlag for behandlingen vil dermed være den registrertes samtykke, jf. personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a.

PERSONVERNPRINSIPPER

NSD vurderer at den planlagte behandlingen av personopplysninger vil følge prinsippene i personvernforordningen om:

- lovlighet, rettferdighet og åpenhet (art. 5.1 a), ved at de registrerte får tilfredsstillende informasjon om og samtykker til behandlingen
- formålsbegrensning (art. 5.1 b), ved at personopplysninger samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål, og ikke behandles til nye, uforenlige formål
- dataminimering (art. 5.1 c), ved at det kun behandles opplysninger som er adekvate, relevante og nødvendige for formålet med prosjektet
- lagringsbegrensning (art. 5.1 e), ved at personopplysningene ikke lagres lengre enn nødvendig for å oppfylle formålet

DE REGISTRERTES RETTIGHETER

Så lenge de registrerte kan identifiseres i datamaterialet vil de ha følgende rettigheter: åpenhet (art. 12), informasjon (art. 13), innsyn (art. 15), retting (art. 16), sletting (art. 17), begrensning (art. 18), og dataportabilitet (art. 20).

NSD vurderer at informasjonen om behandlingen som de registrerte vil motta oppfyller lovens krav til form og innhold, jf. art. 12.1 og art. 13.

Vi minner om at hvis en registrert tar kontakt om sine rettigheter, har behandlingsansvarlig institusjon plikt til å svare innen en måned.

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER

NSD legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1 f) og sikkerhet (art. 32).

For å forsikre dere om at kravene oppfylles, må dere følge interne retningslinjer og/eller rådføre dere med behandlingsansvarlig institusjon.

OPPFØLGING AV PROSJEKTET

NSD vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Lykke til med prosjektet!

Tlf. Personverntjenester: 55 58 21 17 (tast 1)



Melding fra Henriette Munthe-Kaas

16.03.2021 11:06

Hei

Vår vurdering er sendt i meldingen under. Vi vil avslutningsvis påpeke at dersom noen av deltakerne vil kunne gjenkjennes i oppgaven/publikasjonen, må de få tydelig informasjon og samtykke til det. Vi anbefaler at de det gjelder får lese gjennom egne opplysninger og godkjenne disse før publisering.

Med vennlig hilsen
Henriette N. Munthe-Kaas
Seniorrådgiver

Godkjenning av sitatsjekk

Etter avtale med veileder legger vi ved godkjenning av sitatsjekk istedenfor transkriberte intervjuer. Vi satt en godkjenningsfrist 28. april, og regnet sitatene som godkjent om vi ikke mottok tilbakemelding innen den tid.

Sjømat Norge ved Henrik Wiedswang Horjen

Fra: Henrik Wiedswang Horjen <henrik.horjen@sjomatnorge.no>

Sendt: mandag 26. april 2021 08:57

Til: ainiray andriana <ainiray.andriana1@gmail.com>; Aina Valland <aina.valland@sjomatnorge.no>

Emne: SV: Sitatsjekk - Bacheloroppgave

Hei, og takk fortilsend!

Har lagt inn merknader i gult med tilhørende kommentar i kursiv. Du får gi tilbakemelding [@Aina](#) om du ser noe fra din side.

Dere kan for øvrige lese denne artikkelen får ytterligere utgreiing om vårt syn på innrettingen på produksjonsavgiften, og at den tilgodeser kommuner og fylker som tilrettelegger for havbruk:

<https://sjomatnorge.no/positivt-at-kommunene-og-fylkene-far-mer/>

Samtykkeskjema er ok. Bare hyggelig å kunne bidra!

Det blir en morsom seanse på onsdag, håper dere tar dere tid til å lytte inn.

Vennlig hilsen / Best regards,

Henrik Wiedswang Horjen

Kommunikasjonssjef / Head of Communications



Sjømat Norge ved Aina Valland

De: Aina Valland <aina.valland@sjomatnorge.no>
Date: 29 april 2021 à 16:09:31 UTC+2
À: ainiray andriana <ainiray.andriana1@gmail.com>
Cc: Henrik Wiedswang Horjen <henrik.horjen@sjomatnorge.no>
Objet: SV: Sitatsjekk - Bacheloroppgave

Hei

Beklager sein tilbakemelding på denne. Håper det ikke er for seint.
Jeg er enig med Henrik sine kommentarer, så har jeg lagt inn litt ny tekst merket i grønn skrift og strøket noen ord med overstryking.

Lykke til med innspurten.

Vennlig hilsen

Aina Valland

Direktør samfunnskontakt
SJØMAT NORGE
Brattørkaia 13 B, Postboks 1214 Torgard, 7462 Trondheim
ava@sjomatnorge.no, Tlf: 99 11 00 00 Mobil: 97 14 57 77



www.sjomatnorge.no | [facebook](https://www.facebook.com/sjomatnorge)

Sjømat Norge er en landsforening i NHO.

Nettverk fjord- og kystkommuner ved Anna Ljunggren

De: Anna Ljunggren <anna.ljunggren@samfunnsbedriftene.no>
Date: 22 april 2021 à 18:52:43 UTC+2
À: ainiray andriana <ainiray.andriana1@gmail.com>
Objet: Rép. : Sitatsjekk - bacheloroppgave

Med vennlig hilsen

Anna Ljunggren

Direktør for samfunnskontakt
[+47 90 92 60 83](tel:+4790926083) | anna@samfunnsbedriftene.no

Kvinnherad kommune ved Karin Thauland

De: ainiray andriana <ainiray.andriana1@gmail.com>
Date: 23 april 2021 à 11:21:46 UTC+2
À: Karin Thauland <karin.thauland@kvinnherad.kommune.no>
Objet: Rép. : Sitatsjekk bacheloroppgave

Takk for det!

Le 23 avr. 2021 à 08:39, Karin Thauland <karin.thauland@kvinnherad.kommune.no> a écrit :

Hei

Dere har referert meg rett etter det jeg kan se, men noen utsagn har dere notert opp i to avsnitt. Blant annet det med at næringa er inneforstått med at de må betale noe for tjenestene som kommunen yter. Det gjelder og noe kommunedirektørene er sitert på.

Jeg sender samtykkeerklæring med neste e-post

Lykke til med oppgava

Hilsen fra Karin

Kvinnherad kommune ved Ragnhild Bjerkvik

De: ainiray andriana <ainiray.andriana1@gmail.com>
Date: 22 april 2021 à 16:19:36 UTC+2
À: Karin Thauland <karin.thauland@kvinnherad.kommune.no>, Ragnhild Bjerkvik <ragnhild.bjerkvik@kvinnherad.kommune.no>
Objet: Sitatsjekk bacheloroppgave

Hei igjen :)

Jeg sender som avtalt sitatene som vi ønsker å inkludere i besvarelsen vår. Sitatene er fra både Ragnhild og Karin. Dere må gjerne kommentere om dere finner utsagn som ikke stemmer overens med det dere mente å si. Jeg legger i tillegg ved et tilhørende samtykkeskjema som vi må ha utfylt i hht. personvern. På grunn av gjenværende tid i prosjektet, ber vi om forståelse for at vi anser at sitatene er godkjent dersom vi ikke får tilbakemelding på dem innen onsdag 28. april.


Jeg takker igjen for hjelpen. Vi har hatt stor nytte av intervjuet, både med tanke på forståelse og inspirasjon av et ellers komplisert tema.

På vegne av gruppen, Aini.

Osterøy kommune ved Lars Fjeldstad

De: Lars Fjeldstad <Lars.Fjeldstad@osteroy.kommune.no>
Date: 23 april 2021 à 10:35:31 UTC+2
À: ainiray andriana <ainiray.andriana1@gmail.com>
Objet: SV: Sitatsjekk - Bacheloroppgave

Heil

Takk for tolmodigheten dykkar. Men vedlagt finn de samtykkeskjema. Og sitatsjekk er heilt OK. De kan bruka dei sitata de sendte meg. Kjøkt å kunne bidra når de skriv om eit så viktig tema


God helg i ventel

Beste helsing
Lars Fjeldstad
Ordfører

Tysnes kommune ved Kåre Martin Kleppe

De: ainiray andriana <ainiray.andriana1@gmail.com>
Date: 23 april 2021 à 11:26:38 UTC+2
À: Kåre Martin Kleppe <Kaare.M.Kleppe@tysnes.kommune.no>
Objet: Rép. : Sitatsjekk - Bacheloroppgave

Takk! Da har vi lagt inn endringene i dokumentet

Hilsen Aini

Le 23 avr. 2021 à 10:51, Kåre Martin Kleppe <Kaare.M.Kleppe@tysnes.kommune.no> a écrit :

Hei Aini, og takk for intervjuet.

Veldig kjøkt at de hadde nytte av intervjuet, og at eg kunne vere til hjelp.

Eg syns de har fått med det eg meinte å sei på ein god måte. Eg har gjort to små endringer, som eg har markert med raudt.

Då ynskjer eg lykke til med innspurten, og ha ei god helg!

Med venleg helsing,
Kåre Martin Kleppe
Ordfører

Tlf. 472 38 850
Kaare.m.kleppe@tysnes.kommune.no

<image003.png>

Tysnes kommune
Uggdalsvegen 301
5685 Uggdal
Tlf: 53 43 70 00
www.tysnes.kommune.no